Matica

broj
no.
1-2

siječanj-veljača
january-february
2017.

MJESEČNA REVIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA *MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION*

ISSN 1330-2140

Ivan Kukuljević Sakcinski
začetnik hrvatskog identiteta

Matica 2017_1-2 v2.indd 1 08/02/17 12:39

Matica

Mjesečna revija Hrvatske matice iseljenika / *Monthly magazine of the Croatian Heritage Foundation*

Godište / *Volume* **LXVII**
Broj / No. 1-2/2017

Nakladnik / *Publisher*
Hrvatska matica iseljenika / Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / *For Publisher*
Mirjana Piskulić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva / *Head of Publishing Department*
Vesna Kukavica

Glavni urednik / *Chief Editor*
Hrvoje Salopek

Novinarka / *Journalist*
Naida Šehović

Tajnica / *Secretary*
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / *Layout & Design*
Krunoslav Vilček

Tisak / *Print*
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr

Naslovnica: **Ivan Kukuljević Sakcinski, Albert Moses, 1876.**
(Hrvatski povijesni muzej)

Dragi čitatelji,

ulazimo u 66. godinu izlaženja časopisa MATICA. Kako bismo njezin sadržaj učinili pristupačnijim što širem krugu čitatelja, odabrane tekstove prevedene na engleski i španjolski jezik objavljivat ćemo na našim web i Facebook stranicama. Ti su tekstovi u časopisu označeni ENG *ili* ESP.

Zahvaljujemo vam na dugogodišnjoj vjernosti i veselimo se daljnjoj suradnji,

Uredništvo

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- **BANERI**
- **SPONZORIRANI ČLANAK**
- **SPONZORIRANE RUBRIKE**

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

SADRŽAJ

Kolumne

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

44
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić)

54
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)

58
Klikni – Idem doma
(Vesna Kukavica)

64
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

66
Djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu
(Jozo Župić)

68
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

70
Ljepote Hrvatske okom fotografa
(HTZ)

4 Sjednica Savjeta za Hrvate izvan RH

7 Proslava 25. obljetnice priznanja RH

12 Zimska škola folklora

14 HMI: Foto-izložba djece hrvatskih iseljenika

16 Beč: Bal gradišćanskih Hrvata

19 Ministar Stier s gradišćanskim Hrvatima

20 Nova knjiga Adolfa Polegubića

23 Mladi studenti iz iseljeništva u Zagrebu

24 Hrvatski tradicijski ribolov

26 Zbornik o Nikoli Benčiću

29 Cleveland: Prelo kordunskih Hrvata

30 Antologija hrvatske lirike na engleskome jeziku

32 Predstavljene knjige Šimuna Šite Ćorića

34 Razgovor: Darko Baštovanović

36 Predstavljena knjiga Valentine Krčmar

38 Obljetnica rođenja Ivana Kukuljevića Sakcinskog

41 Hrvatska fešta u New Yorku

42 Beč: Obljetnica ansambla 'Kolo Slavuj'

46 Hrvatski restorani u Argentini

49 Istraživač hrvatskih manjina Stjepan Krpan

53 Hrvatski spomenici u Oltenu (Švicarska)

57 Hrvatski kao strani jezik

60 Prvakinja u dizanju "kettlebell" utega

66 Matičin vremeplov

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / *ANNUAL SUBSCRIPTION*
Običnom poštom / *regular mail:*
Hrvatska / *Croatia* 100 kn
ostale europske države /
other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / *airmail:*
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države /
other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju Maticu jer Matica je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / *Name and surname*

Adresa / *Address*

Grad / *City*

Država / *State* Pošt. broj / *Zip Code*

Tel. Fax.

E-mail

Datum / *Date*

Međusobno povezivanje i produbljivanje veza

Milas je zahvalio svim članovima Savjeta na naporu, trudu, volji i angažmanu, no prije svega na nesebičnoj ljubavi koju daju zajedničkoj domovini Hrvatskoj, a koju ni vrijeme ni udaljenost ne mogu umanjiti

Na sjednici su doneseni konkretni prijedlozi koji će pridonijeti snažnijem povezivanju domovinske i iseljene Hrvatske

Tekst: **Uredništvo** ***(izvor: Hina; Središnji državni ured za Hrvate izvan RH)***

S ciljem unapređenja i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske od 9. do 10. prosinca 2016. u Vukovaru je održana 3. sjednica Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH.

Briga o Hrvatima u BiH, kao konstitutivnome i ravnopravnome narodu, skrb o hrvatskoj manjini u okolnim zemljama, afirmacija hrvatskog iseljeništva te povratak iseljenika strateške su zadaće rada ove Vlade – naglasio je Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH. "Prepoznajući značaj, doprinos i potencijal Hrvata izvan Republike Hrvatske kako u gospodarskim, znanstvenim i kulturnim interesima, kao i u stvaranju i obrani naše domovine, ciljanim mjerama i proaktivnom politikom ćemo raditi na boljem međusobnom povezivanju, produbljivanju veza te integraciji Hrvata izvan RH u hrvatski društveni i politički život, ali ćemo usporedno raditi i na podizanju svijesti među Hrvatima u RH i izvan RH o važnosti te suradnje, veza i kohezije", naglasio je Milas. Također je zahvalio svim članicama i članovima Savjeta na naporu, trudu, volji i angažmanu, no prije svega na nesebičnoj ljubav koju daju zajedničkoj domovini Hrvatskoj, a koju ni vrijeme ni udaljenost ne mogu umanjiti.

Predloženo je pokretanje Hrvatske svjetske poslovne mreže koja će pridonijeti umrežavanju hrvatskih poduzetnika i gospodarstvenika diljem svijeta, ali i poticati njihov interes za ulaganje u Hrvatsku.

KONKRETNE MJERE I AKTIVNOSTI

Nevenko Herceg, predsjednik Savjeta, izrazio je uvjerenje u spremnost Vlade RH na djelovanje i poduzimanje konkretnih mjera i aktivnosti kad su u pitanju Hrvati izvan RH te da ova hrvatska Vlada razumije potrebe i važnost Hrvata izvan RH.

Na sjednici su doneseni konkretni prijedlozi koji će pridonijeti snažnijem

Članovi Savjeta s premijerom Plenkovićem

Matica 2017_1-2 v2.indd 4 08/02/17 12:39

Članovi Savjeta položili su vijenac na Memorijalnom groblju Ovčara

povezivanju domovinske i iseljene Hrvatske. Između ostalog, dogovorena je čvršća suradnja u području obrazovanja i znanosti na način da se osiguraju upisne kvote na hrvatskim sveučilištima za studente - pripadnike hrvatskoga naroda izvan RH te osiguravanje stipendiranja studenata – pripadnika hrvatske manjine i iseljeništva tijekom studija u Hrvatskoj. Istaknuta je važnost učenja i poučavanja hrvatskoga jezika i kulture u svijetu te je u tom smislu predloženo otvaranje novih lektorata, poput lektorata na Sveučilištu u Temišvaru u Rumunjskoj.

S obzirom na gospodarski potencijal Hrvata izvan RH predloženo je pokretanje Hrvatske svjetske poslovne mreže koja će pridonijeti umrežavanju poduzetnika i gospodarstvenika hrvatskog podrijetla diljem svijeta, ali i poticati njihov interes za ulaganje u Hrvatsku. Isto tako, naglašen je potencijal suradnje hrvatskih zajednica u sklop različitih programa koje pružaju EU fondovi. U tom smislu predloženo je da se radionicama, seminarima ili prigodnim publikacijama ojača ta suradnja koja će rezultirati konkretnim zajedničkim projektima koji će pridonositi međusobnom boljem povezivanju, ali i očuvanju hrvatske kulturne i prirodne baštine.

VAŽNOST POTENCIJALA HRVATA IZVAN RH

Na sjednici Savjeta istaknuta je važnost potencijala Hrvata izvan RH u demografskoj obnovi Hrvatske poticanjem povratka hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka te je u tom smislu istaknuta potreba olakšavanja stjecanja hrvatskog državljanstva i rješavanje ostalih statusnih pitanja. Također je naglašena potreba uvođenja e- glasovanja koje će Hrvatima izvan RH omogućiti Ustavom zajamčeno pravo glasovanja na izborima.

Plenković je podsjetio kako je 1990-ih godina u Saboru sjedilo 12 zastupnika iz hrvatskog iseljeništva (dijaspore), ali je izmjenama Ustava iz 2010. taj broj ograničen na tri zastupnika.

Savjet je izrazio i snažnu potporu Vladi RH u svim njezinim naporima i aktivnostima koje poduzima u očuvanju istine o Domovinskome ratu, zaustavljanju kriminalizacije Domovinskoga rata te pružanju svekolike (pravne i materijalne) pomoći svim optuženim hrvatskim braniteljima, kao i u zaustavljanju daljnjeg progona hrvatskih branitelja.

Tijekom prvoga dana zasjedanja radu Savjeta pridružio se i Andrej Plenković, predsjednik Vlade RH, koji je predstavnicima hrvatskih zajednica iz cijeloga svijeta poručio da je Vlada RH otvorena za sugestije i prijedloge te da želi u partnerskome duhu nastaviti suradnju i unapređivati međusobne odnose s Hrvatima izvan RH.

POLOŽAJ HRVATA U BIH

"Ono što je za nas vrlo bitno, a to ste vidjeli i u programu Vlade, je položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini. Ta politika podrške Bosni i Hercegovini na putu prema europskim integracijama bit će temeljna odrednica naših odnosa u sljedeće četiri godine", izjavio je Plenković te izrazio nadu da će takvu politiku Hrvatske prema BiH podržati i niz hrvatskih partnera u sklopu EU-a. "Svjesni smo svega onoga što je hrvatsko iseljeništvo dalo Hrvatskoj i u gospodarskom, humanitarnom i brojnim drugim pogledima. Važno je da u svojim sredinama ostvarujete kvalitetnu suradnju s diplomatskim predstavništvima Republike Hrvatske", poručio je Plenković hrvatskim iseljenicima.

Podsjetio je kako je 1990-ih godina u Saboru sjedilo 12 zastupnika iz hrvatskog iseljeništva (dijaspore), ali je izmjenama Ustava iz 2010. taj broj ograničen na tri zastupnika. Svjestan je, tvrdi, manjkavosti glasovanja u veleposlanstvima, najavivši da će se u budućnosti morati poraditi na tehnološkim rješenjima kako bi se u glasovanje uključio što veći broj iseljenika koji imaju pravo glasa. "Mislim da je to tema o kojoj treba raspraviti jer ovako kako je danas po mome mišljenju je nepravedno. Premali je broj ljudi koji glasuju, a ne vjerujem da je toliki pad stvarnog interesa za sudjelovanje u političkom životu domovine", ocijenio je Plenković.

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović susrela se s članovima Savjeta, te vukovarskome gradonačelniku Ivanu Penavi uručila donaciju Hrvata iz Kanade za obnovu vukovarskoga vodotornja

Matica 2017_1-2 v2.indd 5 08/02/17 12:39

Dječji zbor iz Vukovara je za članove Savjeta izveo mali koncert

Članovi Savjeta susreli su se i s predsjednicom Republike Hrvatske Kolindom Grabar-Kitarović koja je tom prigodom vukovarskome gradonačelniku Ivanu Penavi uručila donaciju Hrvata iz Kanade za obnovu vukovarskoga vodotornja. Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović rekla je u prigodnom govoru u Vukovaru članovima Savjeta da je prvo što u Hrvatskoj treba učiniti, stvoriti osjećaj građanima da ovdje imaju sigurnu budućnost, da smo sredina koja prihvaća drukčije od sebe i sredina u kojoj će se svatko osjećati sigurno i zaštićeno.

VLASTITE SNAGE I MOGUĆNOSTI

Ocjenjujući kako je trenutačno najveći problem u Hrvatskoj demografija i pad nataliteta te odlazak građana u inozemstvo u potrazi za boljom budućnosti, poručila je kako bez radne snage i mladih koji ostaju u Hrvatskoj, a ne odlaze iz nje, neće u budućnosti biti ni novih radnih mjesta. "Naš prvi prioritet stoga mora biti da zadržimo mlade, posebice ovdje u Vukovaru", poručila je te istaknula kako svi zajedno moramo stvoriti novu Hrvatsku koja će biti bolja u svakom pogledu. "Vjerujem u tu Hrvatsku." Također se zauzela za provedbu reforme školstva.

"Naš prvi prioritet mora biti da zadržimo mlade, posebice ovdje u Vukovaru", poručila je predsjednica istaknuvši kako svi zajedno moramo stvoriti novu Hrvatsku koja će biti bolja u svakom pogledu.

Ističući kako je svjesna da se mnogi hrvatski iseljenici osjećaju razočarano u pogledu onoga što su očekivali od domovine, Kolinda Grabar-Kitarović rekla je da su Hrvatskoj potrebna iskustva drugih sustava kako bismo postali bolji i naučili vjerovati u vlastite snage i mogućnosti. Uz državnoga tajnika Zvonka Milasa predstavnici Hrvata izvan RH odali su počast poginulima i žrtvama Domovinskoga rata.

Podsjećamo da Savjet čine predstavnici hrvatskih zajednica iz cijeloga svijeta te zajedno s predstavnicima državnih tijela i institucija, Katoličke crkve i organizacija civilnog društva u domovini imaju zadaću pomagati hrvatskoj Vladi u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan RH. ■ ENG

ENG *The third session of Croatian Government's advisory board on Croatians abroad was held in Vukovar from the 9th to 10th of December 2016. The advisory board met with Croatian Prime Minister Andrej Plenković and President Kolinda Grabar-Kitarović.*

VIJESTI

Industrijska proizvodnja skočila na 14,9 posto

ZAGREB - Ministar financija Zdravko Marić izrazio je zadovoljstvo zbog rasta industrijske proizvodnje, koja je u Hrvatskoj u prosincu skočila 14,9 posto, pripisavši zaslugu za to ukupnom gospodarstvu i Vladinim mjerama. "Pokazatelj da je to rekordno najviša stopa rasta treba nas sve skupa obradovati i treba biti pozitivan i na tom tragu nastaviti", rekao je Marić.

Državni zavod za statistiku (DZS) objavio je 30. siječnja da je industrijska proizvodnja u Hrvatskoj u prosincu prošle godine skočila 14,9 posto, što je njezin najveći skok od 2001. godine. Time je nastavljen rast proizvodnje 23. mjesec zaredom. Istodobno, industrijska proizvodnja u prosincu je porasla za četiri posto u odnosu na prijašnji mjesec.

Ocijenivši kako je riječ o zaista visokoj stopi rasta, Marić je naglasio da posebno veseli detaljnija struktura samoga rasta, odnosno općeniti rast kapitalnih proizvoda u cijeloj 2016., što je nagovještaj jače investicijske aktivnosti i proizvodnje intermedijarnih proizvoda. "Aktivnosti očito ima i na tom tragu treba nastaviti, ovo nam daje dodatni stimulans za dalje", dodao je, no nije želio predviđati može li se takva stopa održati idućih mjeseci.

"Kad bih vam rekao da se može održati, bio bi to neozbiljan odgovor. Industrijska proizvodnja jedna je od važnih sastavnica BDP-a. Stopa rasta BDP-a od 3,2 posto koju smo predvidjeli za 2017. naša je procjena na temelju pokazatelja u tom trenutku. To je dobra stopa rasta nakon dugog razdoblja niskih i negativnih stopa, ali nas u srednjem roku ne može zadovoljiti. Tražimo stope rasta koje će, između ostalog, stvarati nova radna mjesta, a to su upravo ove koje vidimo u industrijskoj proizvodnji", poručio je ministar financija. (*Hina*)

Matica 2017_1-2 v2.indd 6 08/02/17 12:39

Četvrt stoljeća neovisnosti

"Današnji dan - 15. siječnja 1992. - bit će zlatnim slovima uklesan u cijelu, četrnaestostoljetnu povijest hrvatskoga naroda na ovome prostoru, za nas svetom tlu, između Mure, Drave, Dunava i Jadrana" *(Franjo Tuđman)*

Tekst: **Uredništvo** ***(izvor Hina)*** Foto: **Hina**

Izaslanstvo je položilo vijenac na Zid boli, Križ u aleji branitelja i na grob prvog hrvatskog predsjednike Franje Tuđmana

Prije 25 godina, 15. siječnja, hrvatsku neovisnost zajedno su priznale tadašnje članice Europske unije (EU), a Njemačka, koja je uz Vatikan odigrala ključnu ulogu u tom procesu, tog je dana uspostavila i diplomatske odnose s Republikom Hrvatskom. Hrvatska je 22. svibnja 1992. postala i članicom Ujedinjenih naroda, a 1. srpnja 2013. i 28. članicom EU-a.

Toga 15. siječnja 1992., kada je Hrvatska postala međunarodno priznata država, Domovinski rat bio je u jeku, a gotovo trećina zemlje bila je pod okupacijom tadašnje Jugoslavenske narodne armije (JNA) i srpskih paravojnih postrojbi. Na svoje tada priznate granice Hrvatska je izišla tek nakon završetka mirne reintegracije istočne Slavonije i Podunavlja, odnosno nakon šest godina.

PRVI ISLAND

Te večeri, prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman u emotivnom je obraćanju naciji poručio: "Današnji dan - 15. siječnja 1992. - bit će zlatnim slovima uklesan u cijelu, četrnaestostoljetnu povijest hrvatskoga naroda na ovome prostoru, za nas svetom tlu, između Mure, Drave, Dunava i Jadrana." Svojim suradnicima je rekao: "Stvorili smo međunarodno priznatu Hrvatsku. Slavimo noćas, a onda zasučimo rukave na izgradnji nove demokratske države."

Međunarodno priznanje Hrvatske postupno je uslijedilo nakon njezina proglašenja neovisnosti 25. lipnja 1991. Toga istoga dana razdruživanje od tadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) proglasila je i Republika Slovenija, a već idućega dana novonastale države uzajamno su se pri-

Misa u zagrebačkoj katedrali koju je predvodio kardinal Josip Bozanić uz nazočnost državnog vrha

Na Trgu bana Jelačića održan je svečani koncert 'Moja domovina' a nazočili su mu predsjednica Grabar Kitarović, predsjednik Hrvatskoga sabora Petrov, premijer Plenković i drugi

Matica 2017_1-2 v2.indd 7 08/02/17 12:39

Svečana sjednica Hrvatskog sabora

znale. Paralelno je tekao i proces razdruživanja Sovjetskoga Saveza u kojemu su prednjačile baltičke države i Ukrajina koje su, iako tada još i same bez međunarodnog priznanja, priznale Hrvatsku tijekom 1991., a prva od njih to je učinila Litva (30. srpnja 1991.). Slijedile su je iste godine - Ukrajina (11. prosinca) te Latvija (14. prosinca) i Estonija (31. prosinca). Kao prva međunarodno priznata država koja je priznala Hrvatsku ostat će zapamćen Island (19. prosinca 1991.), a istoga dana to je učinila i Njemačka, iako uz odluku da njezino priznanje na snagu stupa 15. siječnja 1992., zajedno s ostalim članicama EU-a.

VATIKANSKA DIPLOMACIJA

Dva dana prije EU-a, 13. siječnja 1992., Hrvatsku je priznala Sveta Stolica, no Vatikan je priznanje Hrvatske i Slovenije najavio još 20. prosinca 1991. posebnim dokumentom kojim se odredio prema hrvatskome i slovenskome zahtjevu za diplomatskim priznanjem. Vatikanska diplomacija kao prva u svijetu još je 3. listopada 1991. objavila da radi na hrvatskome međunarodnom priznanju. Dan nakon Svete Stolice, Hrvatsku je priznao i San Marino.

Toga 15. siječnja 1992. Domovinski rat bio je u jeku, a gotovo trećina zemlje bila je pod okupacijom tadašnje Jugoslavenske narodne armije (JNA) i srpskih paravojnih postrojbi.

Nakon što je Hrvatsku priznala EU, tijekom toga 15. siječnja 1992. uslijedila su i priznanja Velike Britanije, Danske, Malte, Austrije, Švicarske, Nizozemske, Mađarske, Norveške, Bugarske, Poljske, Italije, Kanade, Francuske, Španjolske, Portugala, Irske, Luksemburga i Grčke. Dan poslije to su učinile i Argentina, Australija, Češka i Slovačka, Čile, Lihtenštajn, Novi Zeland, Slovačka, Švedska i Urugvaj. Do kraja siječnja 1992. Hrvatsku je priznalo još sedam država - Finska, Rumunjska, Albanija, Bosna i Hercegovina (BiH), Brazil, Paragvaj i Bolivija.

Zatim su, među ostalima, uslijedila i priznanja Rusije (17. veljače), Japana (17. ožujka), Sjedinjenih Američkih Država (SAD) (7. travnja), Izraela (16. travnja, iako su diplomatski odnosi uspostavljeni tek pet i pol godina kasnije), te Kine (27. travnja). Prva azijska država koja je priznala Hrvatsku bio je Iran (15. ožujka 1992.), a afrička Egipat (16. travnja 1992.).

TUĐMANOVA VIZIONARSKA POLITIKA

Obljetnica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske svečano je obilježena u domovini i među Hrvatima diljem svijeta. Predsjednik Vlade Andrej Plenković položio je 15. siječnja ujutro vijence na Oltar domovine na Medvedgradu te na Mirogoju, istaknuvši zahvalnost svima koji su dali život za neovisnu i međunarodno priznatu Hrvatsku te

U dvorani Vatroslav Lisinski održana je svečana akademija i koncert povodom obljetnice

Tereza Kesovija pjeva na svečanom koncertu 'Moja domovina'

Matica 2017_1-2 v2.indd 8 08/02/17 12:39

Vatromet iznad Zagreba

Predsjednica Grabar-Kitarović uručila je povelje zahvalnosti za osobite uloge u stvaranju moderne i suvremene hrvatske države. Na slici Miroslav Tuđman

Imamo slavnu povijest, geografski prostor, klimatske uvjete, resurse i marljive i dobre ljude, rekla je Grabar Kitarović, pozvavši na gradnju bolje budućnosti.

prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu na vizionarskoj politici. Rekao je kako i činjenica da se upravo taj trenutak obilježava kao Dan međunarodnog priznanja potvrđuje da je Hrvatska uvijek težila europskim vrijednostima, standardima i onom dijelu svijeta i Europe kojoj pripada.

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić istaknuo je na misi zahvalnici prigodom 25. obljetnice kako je to bio događaj koji je označio povijesnu prekretnicu za hrvatski narod i kojim je završeno razdoblje dvostrukog eksperimenta s južnoslavenskom državom pa je Hrvatska dobila svoje mjesto na zemljopisnoj karti, svoje ime među zemljama svijeta i svoju iskaznicu u političkoj zajednici naroda.

OSTANAK, OPSTANAK I DOBROBIT MLADIH

Predsjednik Hrvatskoga sabora Božo Petrov izjavio je nakon mise kako hrvatski građani trebaju biti ponosni što su se uspjeli izboriti za svoju domovinu. "Isto tako, nadam se da će i oni koji dođu nakon nas, kada se osvrnu na naše djelovanje, moći jednom reći da smo dali zaista sve za dobrobit Republike Hrvatske i da smo pokazali da možemo voljeti svoju domovinu."

Nakon mise u katedrali predsjednica Kolinda Grabar Kitarović, predsjednik Hrvatskoga sabora Božo Petrov i predsjednik Vlade Andrej Plenković spustili su se na Trg bana Jelačića gdje se održavao koncert u povodu 25. obljetnice priznanja Hrvatske.

Ponavljajući riječi iz inauguracijskoga govora "Vjerujem u te, zemljo moja Hrvatska" te ističući da je od međunarodnog priznanja Hrvatske učinjeno puno, predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović pozvala je sa svečanoga koncerta da se za domovinu učini puno više. "Prva nam je zadaća osigurati ostanak, opstanak i dobrobit naših mladih, da nam ne odlaze diljem svijeta. Doista vjerujem da Hrvatska ima sve preduvjete da bude prosperitetna država u kojoj će ljudi ne samo ostajati, već se i vraćati. Imamo slavnu povijest, geografski prostor, klimatske uvjete, resurse i marljive i dobre ljude", rekla je Grabar Kitarović, pozvavši na gradnju bolje budućnosti.

Na večer je u Koncertnoj dvorani 'Lisinski' održan svečani koncert koji je okupio mnogobrojne sudionike toga prijelomnog vremena, hrvatske branitelje, predstavnike političkog, kulturnog, vjerskog, javnog života, diplomatski zbor. U glazbenome programu izvedena su djela hrvatskih skladatelja Jakova Gotovca, Blagoja Berse i Ivana pl. Zajca, a svečani koncert završio je skladbom 'Moja domovina', koja je jedan od simbola ratnih 90-ih, te vatrometom pokraj zagrebačkih fontana. ■

Tusk: "Niste nas iznevjerili"

U ponedjeljak, 16. siječnja, Hrvatski sabor obilježio je svečanom sjednicom obljetnicu kojoj je nazočio državni vrh i mnogobrojni drugi uzvanici, kao i poseban gost - predsjednik Europskog vijeća Donald Tusk. "Prije 25 godina Europa i Ujedinjeni narodi priznali su vašu neovisnost, vjerujući da će Hrvatska postati dijelom političke zajednice za koju su sloboda, mir, poštovanje prema drugima te pridržavanje međunarodnih propisa istinski prioritet. Niste nas iznevjerili, dobro ste iskoristili tih 25 godina", poručio je Tusk koji je svoj govor održao na hrvatskome jeziku.

Predsjednik Europskog vijeća Donald Tusk govori na svečanoj sjednici Hrvatskog sabora

ENG *On the 15th of January Croatia celebrated the 25th anniversary of its international recognition. Twenty-five years ago our independence was jointly recognised by the EU (European Union) member countries. Germany and the Vatican are deemed to have played a critical role in the process.*

Matica 2017_1-2 v2.indd 9 08/02/17 12:39

Susret s vareškim Hrvatima

ZAGREB - Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, primio je izaslanstvo Hrvata iz srednjobosanske općine Vareš u čijem su sastavu bili akademik Ante Markotić, Zdravko Marošević, načelnik općine, fra Mirko Majdančić, župnik župe Vareš, Mario Mirčić, predsjednik HKD Napredak Vareš i Mladenko Marijanović, urednik *Bobovca*, lista vareških Hrvata. Izaslanstvo Hrvata iz Vareša izvijestilo je državnoga tajnika Milasa o aktualnom stanju te o problemima i izazovima s kojima se općina i njezini stanovnici nose. Naglasili su da općina danas ima 9.600 stanovnika, od kojih je 2.600 Hrvata. Unatoč teškoj trenutnoj gospodarskoj situaciji, naglašen je veliki potencijal za razvoj općine u području turizma i ekološke poljoprivrede. "Brojni raseljeni Varešani diljem svijeta i dalje su snažno vezani uz svoj rodni kraj tako da nas raduje da već sada imamo primjere Hrvata – pripadnika treće generacije iseljenika da se vraćaju u domovinu svojih predaka. Njihov entuzijazam i znanje zasigurno će biti dodatan motor za nove razvojne inicijative, a ulaganje u mlade ljude i njihovo obrazovanje bit će jedan od prioriteta", rekao je načelnik Marošević koji je zahvalio Vladi RH na dosadašnjoj potpori vareškim Hrvatima.

Državni tajnik Milas pohvalio je napore koje općina namjerava uložiti u razvoj gospodarstva, infrastrukture te svih drugih sadržaja koje život u tom kraju čine privlačnim. "Stvaranje takvih preduvjeta te otvaranje radnih mjesta ključ je održivog ostanka i opstanka Hrvata u BiH", rekao je državni tajnik Milas i dodao kako je unapređenje položaja hrvatskoga naroda u BiH među prioritetima hrvatske Vlade te dodao da će Ured, u svim svojim budućim aktivnostima, posebnu pažnju posvetiti upravo programima i projektima kojima je cilj osiguravanje održivog ostanka i opstanka Hrvata u BiH. (*SDUZHIRH*)

IN MEMORIAM

Umro don Anto Baković

Don Anto Baković, poznati hrvatski katolički svećenik i utemeljitelj nekoliko pronatalitetnih udruga, preminuo je 26. siječnja u Zagrebu u 86. godini života. Pokopan je na zagrebačkome Mirogoju. Ostat će zapamćen njegov golemi doprinos hrvatskome narodu promicanjem natalitetne politike i suočavanjem sa svim totalitarnim režimima dvadesetog stoljeća, a na poseban način s komunizmom čija je žrtva i sam bio.

Don Anto Baković rođen je 1931. u Goraždu, u istočnoj Bosni. Kao student bogoslovije pozvan je na služenje vojnoga roka u JNA. Na kraju vojnoga roka osuđen je na izdržavanje zatvorske kazne s prisilnim radom u vremenu od četiri godine jer je odbio govoriti protiv kardinala Stepinca. U zatvoru u Nišu doživio je teška mučenja. Nakon izlaska iz zatvora nastavio je i završio studij teologije. Za svećenika je zaređen 1959. godine. Kao bogoslov, a kasnije i svećenik, proveo je ukupno 10 godina robijanja u sedam zatvora.

Djelovao je u župama Kaknju, Korićanama, Janjevu na Kosovu i u Maglaju. U Janjevo je došao nakon što je protjeran iz BiH jer je bio nepoćudan režimu zbog predanoga svećeničkog rada. Ondje je osnovao dječji zbor "Bijeli anđeli", koji je postao poznat u cijeloj bivšoj državi. Osnovao je i "Katon" (Katolički ton) te snimio i izdao dvadesetak singlica - gramofonskih ploča sa stotinjak pjesama pod nazivom "Duhovne hrvatske pučke pjesme". U župi Maglaj izgradio je svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića. Snimio je Bibliju u kasetama, prvo zvučno izdanje Biblije na hrvatskome jeziku.

Umirovljen je 1983. zbog bolesti. Od tada je proučavao pitanja demografske obnove Hrvatske, a od 1990. godine bavio se istraživačkim radom o hrvatskim mučenicima XX. stoljeća.

Napisao je knjige: *Za jednu bolju Hrvatsku*, *Hrvatska demografska čitanka*, *Jedno dijete više*, *Programska načela Hrvatskoga populacijskog pokreta*, *Drinske mučenice*, *Ostaje li Hrvatska bez majki*, *Dječak s Drine* (autobiografija), *Svećenici - žrtve rata i poraća*, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća* i *Batinama do oltara*. Osnovao je udruge: Hrvatski populacijski pokret, Pronatalitetni pokret "Jedno dijete više", Martyrium Croatiae i Apostolat ljubavi "Jedna obitelj više".

Matica 2017_1-2 v2.indd 10 08/02/17 12:39

Pet desetljeća glazbene Zaklade Balokovićevih

Prigodom nacionalne manifestacije Noći muzeja 2017., posvećene glazbenom stvaralaštvu, slavimo i zlatni jubilej iseljeničke zaklade - Zlatko i Joyce Baloković Scholarship Fund

Piše: **Vesna Kukavica**

Glazba i glazbeni velikani te njihov utjecaj na društvo - bili su glavna tema državne manifestacije *Noći muzeja 2017.*, koja je ovih dana animirala više od 230 muzeja, arhiva, knjižnica i obrazovnih ustanova u čak 110 kulturnih središta diljem Lijepe Naše. Manifestaciju je otvorila ministrica kulture Nina O. Koržinek 27. siječnja u Zagrebu u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU). Usredotočivši se na temu glazbe, muzealci i umjetnici zvuka te fonografije u Hrvata na osebujan su način - prema mišljenju Dubravke O. Jakelić, koja je uz Vesnu J. Bulatović inicijatorica i voditeljica manifestacije - oblikovali ovogodišnju programsku knjižicu *Noći muzeja.* Knjižica odražava pravi topografski vodič potencijala koji se mogu uzeti za temelj nedostajućega hrvatskog *Muzeja glazbe*. Na otvorenju *Noći muzeja* u atriju Akademijine palače slušali smo virtuoznu svirku docenta naše Muzičke akademije Ukrajinca Oresta Shourgota koji je, uz glasovirsku pratnju Domagoja Guščića, muzicirao na Guarnerijevoj violini *King* koja je, kao donacija slavnoga violinista Zlatka Balokovića iz SAD-a, dospjela u vlasništvo HAZU-a. Priča o paru Baloković i darovanoj violini je čarobna! Na uglednoj izložbi najboljih Guarnerijevih violina, koja je održana 1994. u njujorškome *The Metropolitan Museum of Art* prigodom 250. obljetnice smrti njihova graditelja, stručnjaci su procijenili da je ta violina iz Hrvatske najbolje glazbalo koje je majstor Guarneri ikad napravio. Stoji uz bok violini iz talijanske Genove kojom se služio Paganini. Vrijednost joj se procjenjuje na osam milijuna eura. Dragulj glazbene baštine iz radionice majstora Guarnerija del Gesùa (1698. - 1744.), tzv. *kraljevska violina,* u sef Akademije pristigla je prije 49 godina darovnicom udovice violinista Zlatka Balokovića (1895. - 1965.), koji se u SAD odselio prije 93 godine.

Zaklada tog planetarno slavnoga hrvatskog violinista Balokovića, rođenoga Zagrepčanina, i njegove životne družice Joyce (r. Borden) upravo je zaokružila pet desetljeća uspješnog djelovanja pa je smatramo zadivljujućim primjerom suradnje dijaspore i domovine na dobrobit mladih iz Hrvatske. Kulturna javnost u RH s posebnim se pijetetom prisjeća dobročinstva Balokovićevih. Stoga HAZU kao institucija ovlaštena za predlaganje stipendista iz *Zlatko i Joyce Baloković Scholarship Funda* poziva sve studente koji trenutačno ispunjavaju uvjete da se prijave za studij na Sveučilište Harvard u akademskoj godini 2017./2018. Natječaj je otvoren do 17. II. 2017. Balokovićevu umjetničku ostavštinu darovala je Akademiji njegova supruga Joyce poštujući muževu oporuku. Usto, utemeljivši 1966. zakladu za stipendiranje studenata na uglednome Harvard Universityju - ta je migrantska obitelj ostavila neizbrisiv trag u hrvatskoj kulturi. Nije bilo koncertnoga podija na kojem Baloković na svim meridijanima nije osvajao ovacije sredinom XX. st., od Amerike od Europe, Australije i Novoga Zelanda. Violinski genij bio je i aktivist iseljeničke zajednice svoga doba u SAD-u, obnašajući dužnost predsjednika Vijeća američkih Hrvata. Vjeruje se da je Zlatko Baloković na toj violini prije 74 godine ispratio na vječni počinak svoga prijatelja iz ličkog Smiljana Nikolu Teslu, svirajući prema osobnoj želji prirodoslovnoga genija svih vremena, koji je i doslovno rasvijetlio čovječanstvo, Schubertovu skladbu *Ave Marija*.

I u ostalim baštinskim ustanovama i galerijama diljem Zagreba uočili smo niz sličnih priča iz dijaspore vezanih uz naše muzičke velikane svjetske reputacije. Zagrebačka *Moderna galerija* stavila je naglasak na glazbene motive iz stalnoga postava poput portreta prve europske skladateljice Dore Pejačević, koji je u naš glavni grad pristigao zahvaljujući donaciji skladateljičina sina Theodora von Lumbea (preminuo je u 89. godini života 2012.) iz Beča pa već šest godina oduševljava kulturnu javnost kao jedini poznati Dorin portret, koji je naslikao 1917. skladateljičin suvremenik, poznati hrvatsko-američki slikar Maksimilijan Vanka. Njegova je umjetnička donacija također biser naše moderne umjetnosti.

Čarobna privlačnost manifestacije *Noć muzeja* širi se i izvan Zagreba. Među 230 ustanova izdvajamo program Zavičajnoga muzeja Slatina gdje je smješten stalni postav *Zbirke Milka Kelemena,* skladatelja i pedagoga s polustoljetnom njemačkom adresom. U *Noći muzeja* ondje je Jadranka Srdoč, pohvalivši donaciju vrijednih skladateljevih memorabilija - najavila dolazeći glazbeni festival 23. *Dane Milka Kelemena* dok su tamošnji posjetitelji uživali u notnim zapisima proslavljenoga maestra rođenog prije 93 ljeta u Podravskoj Slatini. Kelemenov uspjeh vezan je uz afirmaciju nove hrvatske glazbe u drugoj polovici XX. st. Docent kompozicije od Zagreba do Stuttgarta, gdje i danas živi, ovjenčan je nagradama poput Nagrade *Vladimir Nazor* za životno djelo ili pak *European Culture Award*, 2007. Kelemenova zbirka privlači u RH ljubitelje suvremenoga glazbenog stvaralaštva. Od srca im svima hvala! ■

ENG ***On the occasion of the 2017 nationwide Night of Museums event dedicated to music we celebrate the golden jubilee of the Zlatko & Joyce Baloković Scholarship Fund. The scholarship for studies at the prestigious Harvard University is open for submissions through to the 17th of February 2017 (http://info.hazu.hr/hr/o-akademiji/medunarodna_suradnja/balokoviceva_stipendija/).***

Matica 2017_1-2 v2.indd 11 08/02/17 12:39

Veseli povećan interes za sviranje tradicijskih glazbala

Nastup polaznika Škole folklora na svečanome završnom koncertu oduševio je gledatelje, a mnogi su se složili da je to bio jedan od najuspješnijih koncerata do sada

Zajednička fotografija na kraju Završnog koncerta u dvorani "Domoljub"

Tekst: **Srebrenka Šeravić**
Foto: **Snježana Radoš**

Matičina Zimska škola hrvatskoga folklora ponovno je obilježila početak mjeseca siječnja u Koprivnici i unijela živost u mirni zimski ugođaj glavnog središta Podravine. Čak 110 članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina s raznih strana svijeta i Republike Hrvatske okupilo se u ovome gradu kako bi od 3. do 12. siječnja pohađali ovogodišnji program posvećen hrvatskome dinarskom području i njegovim autentičnim plesovima, pjesmama, glazbi i narodnim nošnjama. Ovako velik broj polaznika, koji su umjesto na odmor u razna zimovališta pohrlili na Zimsku školu hrvatskoga folklora u Koprivnicu, govori o kvaliteti ovoga Matičina programa, o izvrsnosti voditelja i svih predavača i o onome posebnom ugođaju i osjećaju zajedništva zbog čega se uvijek rado dolazi i još češće ponovno vraća.

TRI PROGRAMSKA SADRŽAJA

Svaka je škola folklora do sada, pa tako i ova, ponudila polaznicima mogućnost izbora između triju različitih programskih sadržaja: folklorni ples, sviranje tambura i sviranje hrvatskih tradicijskih glazbala. Ugodno nas je iznenadilo zanimanje ovogodišnjih polaznika za sviranje tradicijskih glazbala: čak petnaest svirača odabralo je ovu grupu predavanja. Stara hrvatska tradicij-

Osamdeset plesača uvježbavaju korake hrvatskih dinarskih plesova u koprivničkoj dvorani "Branimir"

..... i selfie za uspomenu!

Matica 2017_1-2 v2.indd 12 08/02/17 12:39

Tamburaši Škole folklora na jutarnjoj nastavi

Ponos Škole folklora, svirači hrvatskih tradicijskih glazbala

Sviraj lindo nemoj stati...

Tamburaši su se pod dirigentskom palicom prof. Büna i maestra Leopolda tijekom desetodnevnoga zajedničkog sviranja pretvorili u sjajan tamburaški orkestar prekrasnog i neponovljivog zvuka.

ska glazbala svojedobno su u narodu bila gotovo posve zaboravljena, rijetki su svirači u našim selima na njima još znali zasvirati. Zahvaljujući upravo Školi hrvatskoga folklora, našem Odjelu sviranja tradicijskih glazbala i vrsnome voditelju Vjekoslavu Martiniću, danas sve više mladih ljudi svira gajde, dude, lijericu, diple, jedinku, mih, dvojnice, sopile, šurle, strančicu, tamburu samicu, okarinu... I to ne samo u Hrvatskoj, već diljem svijeta, gdje god postoje naša folklorna društva.

Ponosni smo i na naš tamburaški Odjel, na naše tamburaše, koji su se pod dirigentskom palicom prof. Tibora Büna i maestra Siniše Leopolda tijekom desetodnevnoga zajedničkog sviranja pretvorili u sjajan tamburaški orkestar prekrasnoga i neponovljivoga zvuka. Slušajući njihovo muziciranje na kraju Škole folklora teško je povjerovati da se još prije deset dana ovi svirači nisu niti poznavali, da su doputovali s raznih strana svijeta.

ČAK OSAMDESET PLESAČA

Najbrojnija grupa bili su folklorni plesači. Čak osamdeset plesača u potpunosti je ispunilo veliku sportsku dvoranu "Branimir" u Koprivnici. Punih deset dana, svakog dana od 9 do 13 sati, dvoranom su odzvanjali čvrsti šestodijelni koraci hrvatskih dinarskih plesova, slijedeći program onako kako ga je zamislio stručni voditelj Škole folklora prof. Andrija Ivančan, a u kojemu se nalaze narodni plesovi Podvelebitskoga kanala i otoka Paga, Ravnih kotara i Bukovice, Zadarskog priobalja, otoka Pašmana, Ugljana i Dugog otoka, Šibensko-primoštenske zagore, priobalja i otoka, Drniške i Sinjske krajine i Poljica, Zabiokovlja, Imotske krajine i doline Neretve, te istovrsni plesovi Hrvata koji žive u Bosni i Hercegovini: sjeverne Hercegovine, Završja, Kupresa te zapadne Bosne i srednjobosanskoga gorja. Na poslijepodnevnoj nastavi plesači su učili o dječjem folkloru, narodnim nošnjama i pjesmama dinarskoga područja, plesnom pismu (kinetografiji), o scenskoj primjeni folklora te o metodologiji rada s izvornim seoskim folklornim grupama te reproduktivnim ansamblima (tzv. KUD-ovima). Sve ovo ne bi bilo moguće bez vrsnih predavača, voditelja prof. Andrije Ivančana te Miroslava Šilića, Gorana Kneževića, Nenada Milina, Vidoslava Bagura, Kristine Benko Markovice i Katarine Horvatović Medarić.

Školu folklora jedinstvenom čini njezin osnovni nastavni program, ali i svakodnevni dodatni večernji sadr-

Polaznici Zimske škole folklora ispred kuće dr. Ivana Ivančana, velikana hrvatske etnokoreologije i osnivača Škole

Matica 2017_1-2 v2.indd 13 08/02/17 12:39

Tanja Maleš Krznar (u sredini) s izvođačima plesova njezine Mirlović Zagore

žaji koji su, iako neobvezni, posebno privlačni našim polaznicima. Nakon večere redovito su se okupljali u velikoj dvorani hotela "Podravina" i uživali u mnogobrojnim i raznovrsnim događajima: u projekciji dokumentarnoga filma o 45. obljetnici KUD-a "Koledišće" iz Jezera, terenskim video-snimkama izvornih grupa s terena našega predavača prof. Vidoslava Bagura, predstavljanju *ivanečkoga veza*, zaštićene etno-baštine Koprivničkoga Ivanca, degustaciji *bregovske pite* iz Koprivničkih Brega i *goričkoga doručka* iz Glogovca, u nastupu folklorne skupine KUD-a "Radar" iz Glogovca, KUD-a "Molve" iz Molvi i svirci Udruge cimbalaša (svirača cimbala). Pogledali su i snimku koncerta našega nacionalnog ansambla "Lado" održanog u Spaladium areni u Splitu. Naravno da su i sami polaznici dali svoj doprinos večernjim sadržajima, uoči blagdana Sv. tri kralja uvježbali su i otpjevali *kolende*, priredili *sijelo* i neponovljivi šaljivi *maskenbal* inspiriran veselim zgodama sa Škole folklora.

'VELIKI ČOVJEK Z MALOGA SELA'

Na ovogodišnjoj Zimskoj školi folklora prisjetili smo se i našeg osnivača, velikana hrvatske etnokoreologije dr. Ivana Ivančana, obilježivši desetu obljetnicu njegove smrti projekcijom dokumentarnoga filma režisera Mladena Trnskoga te promocijom knjige Dragutina Kokše pod nazivom "Veliki čovjek z Maloga sela" u kojoj je autor zabilježio svoje mnogobrojne razgovore s Ivančanom, njegove uspomene i promišljanja o životu i tradicijskoj kulturi. Zahvalni smo Zajednici kulturno-umjetničkih društava Koprivničko-križevačke županije što je sudionicima Škole folklora omogućila posjet Molvama, rodnome mjestu dr. Ivančana, malenome selu gdje je ovaj veliki čovjek uvijek pronalazio svoju inspiraciju za umjetnički rad i gdje se nalazi njegovo posljednje počivalište.

Zimska škola folklora završena je 12. siječnja svečanim završnim cjelovečernjim koncertom održanim u koprivničkoj dvorani "Domoljub" pred mnogobrojnom publikom. Nastup polaznika Škole folklora oduševio je gledatelje, a mnogi su se složili da je to bio jedan od najuspješnijih koncerata do sada. ■

Zahvala i oproštaj na kraju koncerta od dugogodišnje organizatorice Škole Srebrenke Šeravić

ENG *One hundred ten members of folklore and tamburitza ensembles from around the world and across Croatia took part in the CHF Winter School of Folklore in the northern town of Koprivnica with a programme dedicated this year to the Dinaric region.*

Matica 2017_1-2 v2.indd 14 08/02/17 12:39

‘Bog, Hrvatska! – pozdrav iz zavičaja’

U natječaju su sudjelovali učenici hrvatske dopunske nastave u inozemstvu i djeca hrvatskih iseljenika u dobi od 8 do 16 godina

Prvonagrađena fotografija Ane Francisković iz Subotice

Razglednice putujućih fotografija djece hrvatskih iseljenika

Tekst: **Naida Šehović**

Međunarodna izložba fotografija djece hrvatskih iseljenika diljem svijeta svečano je otvorena u petak, 20. siječnja, u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu. Ova putujuća izložba fotografija pod nazivom ‘Bog, Hrvatska! – pozdrav iz zavičaja’ proizašla je iz fotografskoga natječaja koji je organizirala Udruga Hrvatsko-talijanski mozaik Rim.

Izložbu je uvodnim riječima predstavila v.d. ravnateljica HMI-ja Mirjana Piskulić, a izložbu je proglasio otvorenom Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH. Prisutnima se obratila i Ivana Milina, predsjednica Udruge Hrvatsko-talijanski mozaik Rim, Antonella D’Antuono, predsjednica Udruge “Jedna Muzika” iz Molisea te potpredsjednica Udruge Hrvatsko-talijanski mozaik Rim Zrinka Bačić.

U svečanome programu nastupile su članice folklornog ansambla ‘Sv. Juraj Draganić’ te modna dizajnerica Sara Lončarić, koja je pokazala svoju kreaciju.

Među mnogobrojnim uzvanicima bili su i veleposlanik Filip Vučak, veleposlanik Drago Štambuk, književnik i povjesničar te član Upravnog odbora HMI-ja Đuro Vidmarović, pomoćnica pročelnika za odgoj i obrazovanje Katarina Milković, zamjenica pučke pravobraniteljice Lidija Lukina Kezić, članovi Upravnog odbora Udruge Hrvatsko-talijanski mozaik Rim Dragica Hadrović i Camillo Cirelli.

OBILJEŽJA HRVATSKOGA IDENTITETA

Prema riječima organizatora, natječaj je započeo 14. prosinca 2015. te je zatvoren 14. ožujka 2016. Tema natječaja su obilježja hrvatskoga identiteta koja su sadržana pod sloganom natječaja ‘Bog, Hrvatska!’ (nostalgija, optimizam, radost, obiteljska sjećanja i pripovijedanja), interpretirana fotografijom. Sudionici natječaja poslali su fotografije odgovarajuće tematike kao što su: hrvatski krajolici, etnografska, povijesna i kulturna baština Hrvatske, a svaki autor mogao je sudjelovati s najviše tri fotografije. Sve fotografije morale su biti popraćene tekstom (rečenica, stih, sintagma) tj. kratkim opisom koji najbolje i najjezgrovitije predočava autorovu namjeru izraženu fotografijom. U natječaju su sudjelovali učenici hrvatske dopunske nastave u inozemstvu i djeca hrvatskih iseljenika u dobi od 8 do 16 godina.

Nakon pristiglih 300 fotografija iz raznih dijelova svijeta, prosudbena komisija koju su činila dva mlada hrvatska fotografa Darko Kero i Goran Kuzmanić (Art more - Split), izabrali su najboljih 30 fotografija, proglasili imena pobjednika ovoga natječaja te dodijelili nagrade.

‘TO JE ZEMLJA DIDA MOGA’

Prvu nagradu za fotografiju na temu ‘To je zemlja dida moga i oca moga’ osvojila je Ana Francisković, Subotica, (Srbija). Nagradu, fotoaparat, donirao je Središnji državni ured za Hrvate izvan RH. Drugonagrađenu fotografiju na temu ‘Tajna u svili i slami’ osvojila je Marija Vuković, Tavankut (Srbija). Nagradu, tečaj Matičine Male škole hrvatskoga jezika i kulture – Novi Vinodolski, donirao je HMI. Treću nagradu na temu ‘Dok se mi odmaramo, drugi rade’ osvojila je Giada De Rossi, Rim (Italija). Nagrađena je fotomonografijom “Hrvatska iz zraka” Davora Rostuhara.

Najoriginalniji koncept ‘*Bog, Hrvatska! - u globalizirajućem svijetu*’ kao posebna nagrada dodijeljen je jednoj od 30 fotografija koje su odlukom prosudbene komisije ušle u uži izbor natječaja. Glasovanje za ovu nagradu bilo je javno, na mrežnoj stranici “Associazione Mosaico Italo Croato Roma” (www.mosaicoitalocroato.com), a glasove su dobili: Giulia Verdat (Italija) za ‘Bože čuvaj Hrvatsku’, Victoria Clementina Pirani (Italija) za ‘Tajanstvenu pećinu’ i Josipa Stanić (Subotica, Srbija) za ‘Ako već radiš, radi kako treba’. ■

ENG ***An exhibition of photographs featuring the children of Croatian emigrants was opened on the 20th of January at the Croatian Heritage Foundation. This travelling exhibition is the fruit of a photographic competition organised by the Croatian-Italian Mosaic of Rome Association.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 15 08/02/17 12:39

Jubilej jedne od najvažnijih manifestacija gradišćanskih Hrvata

Emotivni glazbeno-scenski projekt "70 godina Hrvatskoga bala" izazvao je buru oduševljenja u publici, kao i dolazak posebnih gosti u trećoj životnoj dobi koji su nazočili prvome poslijeratnom balu u Beču

Tekst: **Snježana Herek**

Hrvatski bal gradišćanskih Hrvata proslavio je svoj 70. rođendan u nazočnosti više od tisuću gostiju i uzvanika

Hrvatski bal gradišćanskih Hrvata 21. siječnja proslavio je svoj 70. rođendan dojmljivom svečanošću u bečkome parkhotelu Schönbrunnu, u nazočnosti više od tisuću gostiju i uzvanika iz Austrije, Mađarske, Slovačke, Češke, Italije, Hrvatske, Rusije, Srbije i daleke Kanade.

Bal je jedna od najvažnijih godišnjih manifestacija gradišćanskih Hrvata. Koliko su na to ponosni moglo se vidjeti i u sjajnome glazbeno-scenskom prikazu balskih događaja od prvoga poslijeratnog bala 1948. godine do danas, koje je maestralno predstavio poznati austrijski glumac, gradišćanski Hrvat Georg Kusztrich, svečano otvorivši ovogodišnji jubilarni bal "Hrvati meet Schönbrunn", s gradišćanskim *Blue Danube orkestrom* i *Družicama* te zagrebačkim Jazz orkestrom Sigija Feigla.

Gabriela Novak-Karall i Katarina Tyran izvlače tombolu

ISPUNILA IM SE ŽIVOTNA ŽELJA

Taj iznimno emotivni 18-minutni glazbeno-scenski projekt "70 godina Hrvatskoga bala" izazvao je buru oduševljenja u publici, kao i dolazak gradišćanskih Hrvata u trećoj životnoj dobi koji su kao posebni gosti svjedočili o svojoj nazočnosti na prvome poslijeratnome Hrvatskom balu u Beču. Bilo je tu i debitanata starijih od 80 godina, poput bračnoga para Ane i Andraša Ivančića, koji su suznih očiju ispričali kako su "sretni jer im se ispunila životna želja da dođu na hrvatsku balsku svečanost u Beč".

Program su vodili Katarina i Filip Tyran, prvo predstavivši mnogobrojne ugledne goste iz političkog, diplomatskog, kulturnog i gospodarskog života Austrije i Hrvatske. Među njima su bili državni tajnik u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH Zvonko Milas, savjetnik s posebnim položajem za hrvatske manjine u inozemstvu Milan Bošnjak, viša savjetnica Dubravka Severinski, hrvatska veleposlanica u Austriji dr. Vesna Cvjetković sa suradnicima te izaslanica zagrebačkoga gra-

"Cijeli niz uglednika govori o međunarodnom značenju Hrvatskoga bala koji je danas proslavio sedam desetljeća poslijeratnog postojanja", izjavila je veleposlanica Cvjetković.

Matica 2017_1-2 v2.indd 16 08/02/17 12:39

donačelnika Milana Bandića i pročelnica Ureda za gospodarstvo Grada Zagreba Mirka Jozić.

BOGATSTVO ZA AUSTRIJSKU I HRVATSKU KULTURU

S austrijske strane na balu je bio glavni tajnik austrijskoga Ministarstva za Europu, integraciju i vanjske poslove, veleposlanik Michael Linhart, zastupnik Narodne stranke (ÖVP) u austrijskome parlamentu i predsjednik Parlamentarne skupine za odnose Austrije s Hrvatskom Niki Berlaković, šef bečkoga ÖVP-a Gernot Blümel te neki od austrijskih veleposlanika u raznim europskim zemljama, kao i veleposlanik Bosne i Hercegovine u Austriji Tomislav Leko, veleposlanik Srbije u Austriji Pero Janković i bivša austrijska veleposlanica u Republici Hrvatskoj Andrea Ikić-Böhm.

"Gradišćanski Hrvati, koji su stoljećima uspjeli sačuvati narodnu vlastitost, kulturu i materinski jezik, predstavljaju bogatstvo kako za austrijsku tako i za hrvatsku kulturu", rekao je državni tajnik Milas, izrazivši oduševljenje balom kao manifestacijom zajedništva gradišćanskih i svih ostalih Hrvata.

"Cijeli niz uglednika govori o međunarodnom značenju Hrvatskoga bala gradišćanskih Hrvata koji je danas proslavio sedam desetljeća poslijeratnog postojanja", izjavila je hrvatska veleposlanica Cvjetković. Posebno je istaknula

Tamburaški sastav *Koprive* iz Petrovog Sela u Mađarskoj

"Ovaj naš jubilej potvrda je da Hrvati u Beču imaju dugu balsku tradiciju, dulju i od nekih drugih poznatih bečkih balova", naglasio je glavni koordinator bala Petar Tyran.

veliku važnost 2017. godine koja je "Godina hrvatske kulture u Austriji", projekta kojem će svoj kulturni doprinos dati i gradišćanski Hrvati iz Beča i Gradišća.

DO RANIH JUTARNJIH SATI

"Ovaj naš jubilej potvrda je da Hrvati u Beču imaju dugu balsku tradiciju, dulju i od nekih drugih poznatih bečkih balova", naglasio je glavni koordinator bala Petar Tyran najavivši nastavak tradicije prethodnih balova koja se temelji na četiri stupa: kulturi, diplomaciji, gos-

Petar Tyran pjeva uz mađarske svirače

podarstvu i politici. U ime organizatora, Hrvatsko-gradišćanskoga kulturnog društva i Hrvatskoga centra u Beču, zahvalio je svim gostima i uzvanicima na dolasku, a onima starije starosne dobi i njihovim nasljednicima na pomoći pri prikupljanju dokumentacijskoga materijala iz proteklih 70 godina.

U bogatome kulturno-zabavnom programu u tri dvorane naizmjence su nastupali *Sigi Feigl & Jazz orkestar*, *Dixieland Band* iz Bjelovara, *Cimbalova kapela* Petra Kuštara iz Bratislave, popularni *Paxi* s atraktivnom rumunjskom Hrvaticom i jazz-pjevačicom Christianom Uikizom, sastav *Bruji* iz Gradišća, mađarski tamburaški sastav *Koprive*, moliški Hrvati iz *KroaTarantate* tradicionalno zaduženi za kvadrilju, sastav *Stalnost* iz Čajte u Gradišću te DJ *All Inclusive*. Glavna glazbena atrakcija večeri bila je novosadski ženski sastav *The Frajle* koji je rasplesao sjajno raspoloženu publiku.

Ove godine prvi put organizirana je i tombola s bogatim i privlačnim nagradama. U ugodnome balskom ozračju plesalo se sve do ranih jutarnjih sati. ■

Glavna glazbena atrakcija večeri bila je novosadski ženski sastav *The Frajle*

ENG ***The Gradišće Croatian Ball celebrated its 70th incarnation with an impressive event at Vienna's Schönbrunn hotel, gathering over a thousand guests and dignitaries from Austria and abroad.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 17 08/02/17 12:39

Umro dr. Josef Krainer, veliki prijatelj Hrvatske iz Austrije

AUSTRIJA – Na predzadnji dan 2016. godine hrvatski narod izgubio je velikog prijatelja u Austriji. Riječ je o zemaljskome poglavaru savezne zemlje Štajerske dr. Josefu Krraineru, koji je uz mali broj austrijskih istaknutih političara digao svoj glas poduzimajući konkretne korake za samostalnost Republike Hrvatske.
Dr. Krainer je nakon srpske agresije svesrdno pomagao hrvatskim izbjeglicama, a odmah je shvatio da je jedini i najpravilniji izlaz iz te krize priznavanje Hrvatske i Slovenije. Puno prije izbijanja srpske agresije dr. Krainer pomagao je 1978. godine u izgrađivanju demokratskih struktura osnivanjem radne udruge Alpe Adria za kulturu, politiku i gospodarstvo, u koju je bila aktivno uključena i Hrvatska. Dr. Krainer je ubrzo nakon barbarskoga napada JNA na Dubrovnik predložio 1994. godine njegov glavni grad Štajerske, grad Graz, za partnera Dubrovniku.
I sama činjenica da je dr. Krainer, jedan od najuglednijih političara Austrije, potpisao 1992. pristupnicu za članstvo u Austrijsko-hrvatskom društvu sa sjedištem u Beču, odraz je njegovih velikih simpatija za hrvatskih narod, kao i široki dijapazon njegove političke vizije.
Zbog tih i mnogih drugih razloga Austrijsko-hrvatskog društvo odlučilo je dodijeliti dr. Krainer godišnju "Kulturnu nagradu" koju je Austrijsko-hrvatsko društvo davalo uz svesrdnu logističku potporu i konkretnu pomoć "Matice iseljenika" ili bolje rečeno tadašnjega ravnatelja Ante Belje. Ravnatelj Beljo priskrbio je skulpturu hrvatskog akademskog kipara Stjepana Skoke "Tomislav", koju je tadašnji predsjednik Austrijsko-hrvatskog društva dr. Marijan Brajinović svečano predao dr. Kraineru 1995. godine. Hrvatska je smrću dr. Josefa Krainer izgubila velikog prijatelja, a Austrijsko-hrvatsko društvo jednog od najuglednijih članova.

Šest znanstvenika od sada članovi HAZU-a BiH

MOSTAR - Hrvatska akademija za znanost i umjetnost Bosne i Hercegovine sredinom prosinca dobila je šest novih članova. Na svečanosti u prostorijama spomenute institucije redoviti članovi HAZU-u BiH postali su Filip Čulo, prvi dekan Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru, Vinko Kandžija, profesor na Ekonomskome fakultetu Sveučilišta u Mostaru, Vlasta Žuljić, profesorica na Fakultetu za građevinarstvo i urbanizam sarajevskog sveučilišta, fra Šimun Šito Ćorić, poznati franjevac, glazbenik i kantautor duhovne glazbe, pisac i profesor psihologije, Marko Ivanković, direktor Agromediteranskoga zavoda Federacije BiH, te poznati bosanskohercegovački umjetnik Florijan Mičković.
"Izvijestio sam na sjednici o dosadašnjim tijekovima rada Akademije i planovima koji predstoje, a posebno o sporazumu s drugim akademijama, što je vrlo važno. Aplicirat ćemo u fondovima koji su primjereni ovoj instituciji kako bismo mogli financirati svoj rad", rekao je Jakov Pehar, predsjednik HAZU-a BiH.
Dr. Filip Čulo "otac" je Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Taj Duvnjak koji živi u Zagrebu napravio je plan i program te sve svoje snage uložio da se otvori Medicinski fakultet u Mostaru. Dao je nemjerljiv doprinos osnutku i prvim godinama rada Medicinskoga fakulteta koji je danas vjerojatno najreprezentativnija visokoškolska ustanova u BiH. (*bljesak.info*)

Matica 2017_1-2 v2.indd 18 08/02/17 12:39

“Možete biti ponosni na sve što ste postigli”

Ministar Stier naglasio je kako mu je ovo prvi susret s gradišćanskim Hrvatima, zahvalivši posebno biskupu Živkoviću na gostoprimstvu i na svemu što je Katolička crkva učinila za očuvanje identiteta gradišćanskih Hrvata

Tekst/Foto: **Snježana Herek**

Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Davor Ivo Stier boravio je sredinom prosinca u službenome posjetu Austriji. Tijekom prvoga dana posjeta Stier je u mjesnoj crkvi sv. Lovre u Filežu, hrvatskome selu u srednjem Gradišću, otvorio božićni koncert pod nazivom *Pax et Bonum*, na kojem je nastupio Mješoviti pjevački zbor gradišćanskih Hrvata iz Austrije, Slovačke i Mađarske. Organizator događaja bio je biskup Željezanske biskupije mons. Egidije Živković, a domaćin župnik mjesne crkve Filež, franjevac Božidar Blažević. Koncertu su bili nazočni, uz ostale, veleposlanica RH u Austriji dr. Vesna Cvjetković, vijećnik pokrajinske vlade Gradišća Norbert Daraboš i zastupnik Narodne stranke (ÖVP) u austrijskome saveznom parlamentu Niki Berlaković, obojica gradišćanski Hrvati.

“Za mene je privilegij danas biti ovdje i radovati se s okupljenim gradišćanskim Hrvatima iz triju država. Ovo je potvrda hrvatske Vlade da želi biti bliska sa svim Hrvatima koji žive izvan domovine, pogotovo s hrvatskim manjinama”, rekao je ministar Stier. Istaknuo je kako su gradišćanski Hrvati tijekom pet stoljeća uspjeli sačuvati svoj jezik, kulturu i identitet. “To je nešto što se mora na poseban način vrednovati”, napomenuo je dodavši kako se veseli jer je na proslavi zajedništva. “Možete biti ponosni na sve što ste postigli, no bez duha zajedništva sve to ne bi bilo moguće”, priznao je Stier, ustvrdivši kako su gradišćanski Hrvati unatoč očuvanju hrvatskoga identiteta dobro integrirani u društvo. Naglasio je kako mu je ovo prvi susret s njima, zahvalivši posebno gradišćanskome biskupu Živkoviću na gostoprimstvu i na svemu što je Katolička crkva učinila za očuvanje identiteta gradišćanskih Hrvata proteklih pet stoljeća.

“Za nas, gradišćanske Hrvate, ovo je zaista povijesni dan, prvi put nas posjećuje potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova”, istaknuo je biskup Živković.

Biskup Živković i potpredsjednik Vlade Stier na koncertu u Filežu

Nastup Mješovitog pjevačkog zbora gradišćanskih Hrvata iz Austrije, Slovačke i Mađarske

Prema procjenama, danas u Austriji živi oko 50.000 gradišćanskih Hrvata, 35.000 u Gradišću i 15.000 u Beču, a s Hrvatima iz Slovačke i Mađarske ima ih više od 60.000.

“Za nas, gradišćanske Hrvate, ovo je zaista povijesni dan, prvi put nas posjećuje potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova. On nas, Hrvate podijeljene u tri države i u četiri biskupije, kao uglednik koji dolazi iz stare domovine Hrvatske, spaja, združuje i ujedinjuje. Mislim da je to naš novi put, put u novoj Europi, u kojoj smo mi, gradišćanski Hrvati, prvi put pod istim krovom”, istaknuo je biskup Živković. Zaključio je kako je to velika radost, zamolivši hrvatsku Vladu da i dalje podržava opstanak i razvitak gradišćanskih Hrvata.

Sve nazočne uvodno je pozdravio domaćin božićnoga koncerta fra Blažević, koji je oduševio publiku u prekrasnoj crkvi, ispunjenoj do posljednjeg mjesta. ■

ENG ***Davor Ivo Stier, Croatia’s deputy prime minister and minister of foreign and European affairs, paid a visit to the ethnic Croatian village of Nikitsch in Austria to open the Pax et Bonum Christmas concert, featuring a performance by the Gradišće Croatian mixed choir.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 19 08/02/17 12:39

"Ovu sam knjigu jednostavno morao napisati"

Knjiga dr. Polegubića nedvojbeno ima svoje mjesto u povijesti hrvatskog iseljeništva, napose pak s obzirom na onu dimenziju bez koje se ono jednostavno ne može zamisliti, a to je dušobrižništvo

Hrvatski pastoralni teolog, novinar i pjesnik Adolf Polegubić rođen je u Šibeniku 1962.

Tekst: **Uredništvo**

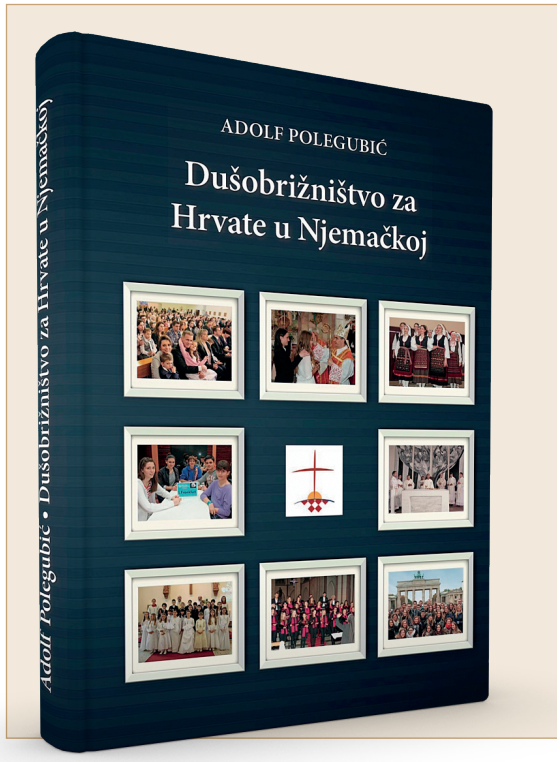
Iz tiska je izašla 16. po redu knjiga dr. Adolfa Polegubića, pastoralnoga teologa, novinara i pjesnika, glavnoga urednika "Žive zajednice", pod nazivom "Dušobrižništvo za Hrvate u Njemačkoj". Knjiga se bavi crkveno-povijesnim i pastoralno-teološkim područjem, u njoj se po prvi put na jednome mjestu sažima sve ono važno o dušobrižništvu za Hrvate katolike u Njemačkoj, a pritom se daje poglavito povijesni kontekst nastanka i sadašnjeg djelovanja hrvatskih katoličkih misija, zajednica i župa u Njemačkoj. Knjiga ima 254 stranice, a objavljena je u izdanju Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta na Majni u nizu "Diaspora croatica" knj. 24. Stručni savjetnik za knjigu je izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš.

PRVI PUT NA JEDNOME MJESTU

Uz uvodne tekstove pomoćnoga sarajevskog biskupa, predsjednika Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu mons. dr. Pere Sudara, ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. dr. Tomislava Markića, nacionalnoga ravnatelja Njemačke biskupske konferencije za katolike drugih materinskih jezika Stefana Schohea, delegata za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivice Komadine i autora dr. Adolfa Polegubića, u knjizi se nalaze poglavlja o pastoralnoj skrbi Katoličke crkve za migrante u novije vrijeme, dušobrižništvu za Hrvate u inozemstvu, Katoličkoj crkvi u Njemačkoj, Katoličkoj crkvi i Hrvatima u Njemačkoj, Hrvatskim katoličkim misijama, zajednicama i župama u Njemačkoj (u ovom dijelu govori se o svim sadašnjim i bivšim misijama, zajednicama i župama u Njemačkoj podijeljenima u šest pastoralnih područja), Hrvatskim katoličkim misijama, zajednicama i župama u Njemačkoj u vjerničkim očima i Njemačkome savezu Karitasa - *Deutscher Caritasverband e.V.* Tu je i sažetak na njemačkome jeziku, kao i iscrpna bibliografija s posebnim dijelom posvećenim spomen-knjigama hrvatskih katoličkih misija, zajednica i župa u Njemačkoj i njihovim internetskim i *Facebook* stranicama. Na kraju se nalaze kazala osobnih imena i zemljopisnih naziva, kao i bilješka o autoru.

NOVI VAL ISELJAVANJA HRVATA

"Knjiga dr. Adolfa Polegubića 'Dušobrižništvo za Hrvate u Njemačkoj' nedvojbeno ima svoje mjesto u povijesti hrvatskog iseljeništva, napose pak s obzirom na onu dimenziju bez koje se ono jednostavno ne može zamisliti, a to je dušo-

Knjiga je objavljena u izdanju Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta na Majni u nizu "Diaspora croatica" knj. 24. Stručni savjetnik za knjigu je izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš.

Matica 2017_1-2 v2.indd 20 08/02/17 12:39

Studija autora potvrđuje kao vrsnoga poznavatelja hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, a čitatelju omogućuje da se upozna s bogatstvom osoba i djelovanja koje jamče budućnost tim zajednicama.

brižništvo. Ona donosi njemačku stvarnost, sa svim njezinim specifičnostima u odnosu na one druge u kojima su se Hrvati našli i nalaze se diljem svijeta. Kao takvo, vrlo je izvjesno da će ovo djelo, u hrvatskim crkvenim okvirima, ali i šire, biti prepoznato i prihvaćeno. To, naravno, uključuje i našu znanstvenu javnost koja se na različite načine bavi ovim ili sličnim temama. Djelo donosi autentičan, znanstveno utemeljen, ali istodobno i ljudski privlačan pregled dušobrižništva za Hrvate u Njemačkoj", istaknuo je u recenziji povjesničar prof. dr. sc. Marko Trogrlić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Recenzent teolog doc. dr. sc. Boris Vulić, s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, ističe: "Suočeni s novim valom iseljavanja Hrvata, pri čemu Njemačka ostaje poželjnom destinacijom za pokušaje novih koraka mnogih mladih pa i cijelih obitelji, studija dr. Adolfa Polegubića o dušobrižništvu Hrvata u Njemačkoj predstavlja njegov prilog očuvanju katoličkoga i hrvatskoga identiteta starih i novih iseljenika. Stilski dotjerano i prihvatljivo, s izrazitim osjećajem za detalje i jednako istančanim osjećajem za njihovu sintezu i objektivni prikaz, ovo djelo svjedoči o snazi zajedništva iseljenih Hrvata u Njemačkoj te dušobrižnički izvrsno organiziranoj brizi svih odgovornih za njih. Studija autora potvrđuje kao vrsnoga poznavatelja prošlosti i sadašnjosti hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, a čitatelju omogućuje da se upozna s bogatstvom osoba i djelovanja koje jamče budućnost istim zajednicama."

O knjizi su rekli

"Knjiga, poput svojevrsnoga kronopisa, prati dolazak Hrvata katolika u Njemačku, ocrtavajući četiri kruga ili maha doseljavanja, i to od ratnih izbjeglica iz 1945., preko ‚Gastarbeitera' iz sedamdesetih i ratnih izbjeglica posljednjega Domovinskog rata do zadnjega, možda najpogubnijeg vala. (...) Ostaje želja i molba da ova vrijedna knjiga, spomenik svima koji su srcem djelovali i spomenar svemu što je za Boga i narod u hrvatskome dušobrižništvu u Njemačkoj učinjeno, nađe mjesta u domovima Hrvata u Njemačkoj, i ne samo Njemačkoj, te postane nadahnuće, savjetnik i putokaz budućim naraštajima." *Mons. dr. Pero Sudar, pomoćni sarajevski biskup, predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu*

"Okvirno 300.000 katolika hrvatskoga jezika u Njemačkoj postalo je važan dio njemačke mjesne Crkve. Stoga je logično što ova knjiga donosi i opširan prikaz suradnje dušobrižništva za katolike hrvatskoga jezika u Njemačkoj i Caritasa. Sama knjiga pridonosi objašnjenju posebnog položaja katoličkih zajednica i misija hrvatskoga jezika i unaprjeđuje njihovu tijesnu povezanost s mjesnom Crkvom u Njemačkoj. Neka ova knjiga nađe put do mnogih pozornih čitateljica i čitatelja." *Stefan Schohe, nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za katolike drugih materinskih jezika*

ŽIVI SUSRET

Autor dr. Adolf Polegubić u povodu izlaska iz tiska svoje najnovije knjige kaže: "Ova je knjiga neprimjetno nastajala tijekom mojih petnaest godina djelovanja u hrvatskom dušobrižništvu u Njemačkoj. Pritom su mi od posebne pomoći bile reportaže o hrvatskim katoličkim misijama i zajednicama u Njemačkoj, koje sam godinama objavljivao u živoj zajednici, a također i svi drugi raspoloživi izvori i literatura. Bio je to živi susret s brojnim Hrvaticama i Hrvatima u Njemačkoj, njihovom vjerom i ljudskim iskustvom. Ovu sam knjigu iz zahvalnosti prema svima njima, kao i prema hrvatskim pastoralnim djelatnicima u Njemačkoj, jednostavno morao napisati." ■

ENG ***Dr Adolf Polegubić's sixteenth book The Pastoral Care of Croatians in Germany was recently published. Polegubić is a pastoral theologian, journalist, poet and the chief editor of Živa Zajednica (The Living Community).***

Matica 2017_1-2 v2.indd 21 08/02/17 12:39

Obljetnica klape *Chorus Croaticus* iz Berna

ŠVICARSKA - Muška klapa *Chorus Croaticus* iz Berna obilježila je u subotu, 28. siječnja, 30 godina djelovanja i 25. večer prijateljstva u punoj dvorani općine Urtenen-Schönbühl kraj Berna. Frano Vugdelija, koji je ujedno bio i voditelj programa, poklonio je svim istaknutim gostima i izvođačima majicu ove jubilarne obljetnice *Chorus Croaticusa.* Pozdravne govore uputili su veleposlanik RH u Švicarskoj Aleksandar Heina i voditelj HKM-a Bern fra Gojko Zovko. Uslijedio je koncert trija na čelu s Branimirom Slokarom, također dugogodišnjim prijateljem Chorusa. Raspjevani fratar s gitarom, fra Šimun Šito Ćorić, misionar HKM Solothurna, koji *Chorus Croaticus* prati od samog početka, prisjetio se početka Chorusa te naveo njihove značajne nastupe na hrvatskoj glazbenoj sceni. Velimir Kobaut, učitelj gitare iz Luzerna, odveo je goste sa svojim ugodnim melodijama na Jadransko more. Kako znamo, šećer dolazi uvijek na kraju, tako je i klapa *Tragurium* iz Trogira nastupila nakon slatkih hrvatskih delicija. Početak je izveo maestro Jakov Konšćina uz pratnju na klaviru Ive Crmarića. Izvođene su poznate pjesme uz koje su gosti vrlo rado zapjevali i zaplesali. Ova večer bila je jedan vrhunski događaj. Odlična atmosfera koja je vladala cijelu večer bila je najbolji dokaz jednoga dugotrajnoga hrvatsko-švicarskog prijateljstva i međusobne kulturne suradnje. *(M. Bublić; R. Studer)*

‘Od sivog, u sivom, ka sivom’

ZAGREB - U samome središtu Zagreba, u Galeriji Specijalne policije iz Domovinskoga rata, na Trgu žrtava fašizma 1, postavljena je samostalna izložba slika mostarskoga umjetnika Gorana Milinkovića.

Zagrebačkoj publici, koja se na otvorenju okupila u velikom broju, predstavio se svojim umjetničkim opusom “Od sivog, u sivom, ka sivom” vlasnik privatne galerije “Michelangelo”, rođeni Mostarac Goran Milinković.

O slikaru su govorili voditeljica Galerije Nada Far i likovni kritičar Igor Brešan. O svome umjetničkom djelovanju govorio je i sam slikar, a izložbu je, u ime gradonačelnika grada Zagreba, otvorio Ivica Lovrić, pročelnik Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i sport.

Goran Milinković počinje se aktivnije baviti slikarstvom nakon završenoga studija na Građevinskome fakultetu u Mostaru. Upisuje i završava prvi ciklus Bolonjskoga procesa studija Fakulteta likovnih umjetnosti - odsjek slikarstvo u Mostaru 2011. godine u klasi redovitoga profesora Nusreta Pašića, a zatim upisuje magistarski diplomski studij. Godine 2016. brani magistarski rad na temu “Poredak i struktura koloristićkih formi i njihova zavisna relacija” u drugome ciklusu studija-master na Fakultetu likovnih

umjetnosti, modul slikarstvo, u Mostaru u klasi redovitoga profesora Mirsada Begovića. Dobitnik je Rektorove nagrade – Brončana plaketa Univerziteta za ostvareni uspjeh prilikom studiranja. Imao je nekoliko samostalnih izložbi, a sudionik je velikog broja domaćih i međunarodnih skupnih izložbi, likovnih kolonija i radionica. Član je ULUBiH-a.

Matica 2017_1-2 v2.indd 22 08/02/17 12:39

"Jedino se ovdje u Hrvatskoj osjećam kao doma"

"Ove godine omogućili smo dodatne semestre za usavršavanje hrvatskoga jezika, riješili smo boravišne dozvole, a u tijeku je rješavanje i zdravstvenog osiguranja za naše stipendiste", naglašava državni tajnik Milas

Većina polaznika tečaja želi trajno ostati u domovini svojih predaka

Tekst/foto: **Središnji državni ured za Hrvate izvan RH**

Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, sastao se s polaznicima Tečaja hrvatskoga jezika hrvatskih iseljenika u prekooceanskim zemljama: Australije, Argentine, Venezuele, Čilea, Bolivije i Perua. S obzirom na to da većina polaznika ovoga tečaja želi trajno ostati u domovini svojih predaka, na sastanku se, uz ostalo, razgovaralo i o tome kako im Ured može pomoći u rješavanju mnogobrojnih pitanja (kako zatražiti hrvatsko državljanstvo, ishoditi osobne dokumente, registrirati vozilo, riješiti priznavanje inozemne svjedodžbe ili diplome i sl.) koja će im olakšati povratak, snalaženje i integraciju u cjelokupan državni sustav.

Državni tajnik Milas u razgovoru sa studentima

Nakon susreta i razgovora, državni tajnik Milas rekao je kako ga veseli želja, ali i namjera koju većina polaznika Tečaja hrvatskoga jezika izražava kad je u pitanju ostanak u Hrvatskoj: "Prepreka na putu povratka ima, no isto tako ima i prostora za poboljšanje. Zato smo ove godine omogućili dodatne semestre za usavršavanje hrvatskoga jezika, riješili smo boravišne dozvole, a u tijeku je rješavanje i zdravstvenog osiguranja za naše stipendiste."

Za tečaj u akademskoj godini 2016./17. odobreno je 155 naknada/stipendija (83 zimskih i 72 ljetnih) za ukupno 121 kandidata. Polaznici Tečaja dolaze iz različitih zemalja sa svih kontinenata, a najviše ih je iz zemlja Južne Amerike. ■

Josip Šutalo, Hrvat iz Australije, istaknuo je kako mu je prvi cilj, nakon što usavrši znanje hrvatskoga jezika, pronaći posao u Hrvatskoj: "U Australiji je lijepo i dobro živjeti. No, jedino se ovdje u Hrvatskoj osjećam kao doma. Inženjer sam građevine. Vjerujem kako ni pronalazak posla neće biti problem."

Carolina Pia Garcia Johnson iz Čilea, po struci psiholog, također želi ostati u Hrvatskoj: "O Hrvatskoj su mi, dok sam bila dijete, pričali moji baka i djed koji su iz okolice Splita. No, tek kad sam došla živjeti tu – zaljubila sam se u Hrvatsku. Već imam dosta prijatelja, u slobodno vrijeme sviram u bendu koji smo osnovali."

Alicia Marianna Sabo Vegas iz Venezuele, koja je hrvatsko državljanstvo dobila prije nekoliko tjedana, a koja korijene vuče iz Slavonije, naglašava važnost projekta učenja hrvatskoga jezika: "Jezik je najvažniji. Sa znanjem hrvatskoga jezika, iako ne živiš u Hrvatskoj, možeš ostati vezan uz sve što se tu događa. Nadam se da ću, sad kad sam stekla i državljanstvo, ostati tu – Hrvatska pruža mnogobrojne mogućnosti za jako dobar život."

Andres Mauricio Munoz Gonzales sa suprugom već je počeo novi život u domovini svojih predaka koji su u Boliviju došli s otoka Brača: "Administracija ponekad zna biti problem. No, sve smo riješili. Upisao sam i poslijediplomski studij grafičkoga dizajna. Polako sve dolazi na svoje mjesto. Od Ureda očekujem da nam, uz to što nam omogućava učenje hrvatskoga jezika, pomogne i oko procedura vezanih uza zapošljavanje."

ENG *State secretary Zvonko Milas of the State Office for Croats Abroad met with participants of a Croatian language course for Croatian emigrants in the overseas countries of Australia, Argentina, Venezuela, Chile, Bolivia and Peru.*

Matica 2017_1-2 v2.indd 23 08/02/17 12:39

Naš mali ribolov – jedinstveno kulturno blago

"Ova odluka pridonijet će tome da se otočani i stanovnici priobalja mogu nesmetano baviti malim ribolovom kao što su to radili oduvijek, bez administrativnih zapreka koje su pred njih stavljene ulaskom Hrvatske u Europsku uniju"

Tekst: **Hina**

Hrvatski tradicijski ribolov proglašen je nematerijalnim kulturnim dobrom odlukom Stručnog povjerenstva za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra Ministarstva kulture, koje je 8. studenoga zasjedalo u Zagrebu. Tradicijske ribolovne vještine, vjerovanja i običaji na Jadranu postali su nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a prijedlog su Ministarstvu podnijeli Otočni sabor, Konzervatorski odjel u Zadru i Sveučilište u Zadru.

PODIZATI SVIJEST

Predsjednik Otočnoga sabora Denis Barić rekao je kako vjeruje da će "ova odluka pridonijeti tome da se otočani i stanovnici priobalja mogu nesmetano baviti malim ribolovom kao što su to radili oduvijek, bez administrativnih zapreka koje su pred njih stavljene ulaskom Hrvatske u Europsku uniju".

Zastupnik u EU parlamentu Tonino Picula, koji je prvi pokrenuo pitanje malog ribolova u Europskome parlamentu, pozdravio je u priopćenju ovu važnu inicijativu Udruge Otočni sabor, Konzervatorskoga odjela u Zadru i Sveučilišta u Zadru. Picula smatra da je u pregovorima s EU napravljen propust "jer su u poglavlju oko ribarstva više uzimani u obzir interesi profesionalnog, nego malog ribolova". No, napominje, diljem Sredozemlja postoje slučajevi gdje je mali ribolov zaštićen u pregovorima o kulturnoj baštini te je na takav način izuzet iz restrikcija koje nameće Europska komisija. "Tradicijsko ribarstvo koje obuhvaća staro znanje i vještine vezane uz ribolov tradicijskim alatima, običaje, vjerovanja,

Matica 2017_1-2 v2.indd 24 08/02/17 12:39

leksik, prehranu i drugo, opravdano je smatrati nematerijalnim kulturnim dobrom te podizati svijest o njegovoj važnosti. Stoga se nadam i vjerujem da je ovo početak vraćanja malom ribolovu u Hrvatskoj statusa kakvog zaslužuje", poručio je Picula.

Autori obrazloženja i prijavne dokumentacije bili su dr. sc. Josip Faričić, redoviti profesor na Odjelu za geografiju Sveučilišta u Zadru, i mr. sc. Filip Đinđić, etnolog-konzervator, član radne skupine u ime Ministarstva kulture.

Za tradicijske ribolovne vještine, vjerovanja i običaje na Jadranu, kao nematerijalno kulturno dobro, Ministarstvo kulture propisuje niz mjera zaštite.

POPULARIZACIJA I PROMOCIJA KULTURNOG DOBRA

Posljednjega dana 2014. godine prestala su vrijediti sva odobrenja za mali ribolov u skladu s Ugovorom o pristupanju Europskoj uniji, a 3.500 malih ribara u Hrvatskoj, kojih je nekad bilo više od 10.000, moglo je prijeći u kategoriju maloga obalnog ribolova koji je postao gospodarska kategorija.

Za tradicijske ribolovne vještine, vjerovanja i običaje na Jadranu, kao nematerijalno kulturno dobro, Ministarstvo kulture propisuje niz mjera zaštite kako bi se ojačala svijest da je riječ o jedinstvenom blagu koje na lokalnoj i nacionalnoj razini osigurava kulturnu raznolikost. Uz ostalo, potrebno je osigurati dostupnost tog dobra javnosti, poticati njegovo prenošenje i njegovanje. Među mjerama zaštite su popularizacija i promocija kulturnog dobra, edukacija, revitalizacija napuštenih segmenata dobra, nastavak istraživanja dobra te uključivanje njegove zaštite u planirane razvojne programe.

Mjere zaštite potrebno je provoditi kako bi se izbjegla opasnost od nestajanja, uništenja ili pretjerane komercijalizacije kulturnog dobra, a nositelji dobra dužni su ih provoditi radi njegova očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti. ■

ENG ***Traditional Croatian fishing has been declared intangible cultural heritage. Traditional fishing skills, beliefs and customs on the Adriatic coast have become Croatian intangible cultural heritage.***

V I J E S T I

Oporezivanje inozemnih mirovina nakon porezne reforme

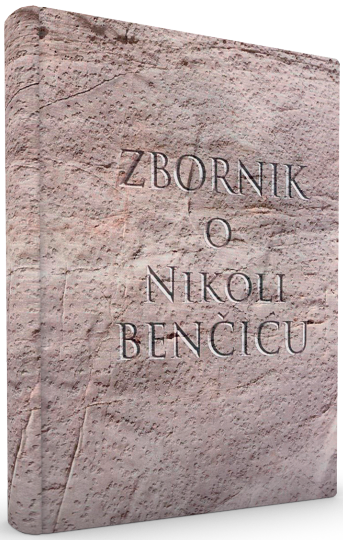

ZAGREB - Porezna reforma koja je zakonski stupila na snagu 1. siječnja 2017. godine obuhvatila je i inozemne mirovine. Od tog datuma inozemne mirovine oporezuju se po stopama od 12 ili 18 posto. Prva razredna stopa od 12 posto obuhvaća dohodak do 17.500 kuna mjesečno (210.000 kuna godišnje), dohodak iznad 17.500 kuna oporezuje se po stopi od 18 posto.

Informaciju da je porezna reforma obuhvatila i inozemne mirovine dobar dio povratnika primio je s olakšanjem. Ipak, ostao je jedan dio povratnika koji je još uvijek suočen s velikim problemima. *Udruga, Iseljenici, povratnici i useljenici'* ima u svojem članstvu povratnike koji su se zbog retroaktivne potražnje poreznoga duga od 2012. pa nadalje našli u velikim financijskim problemima. Da bi riješili dug, neki od njih prodali su zemljište, neki posudili novce od rodbine i prijatelja, dok neki još uvijek pregovaraju s poreznim uredima i pokušavaju pronaći rješenje. Zakonske odredbe iz 2012. godine negativno su se odrazile na povratak umirovljenika i time zasigurno nanijele štetu državnome proračunu. Uz to, potaknule su neke umirovljenike povratnike da domovinu drugi put napuste te zaustavile povratak potencijalnih povratnika.

Iseljeništvo je primilo poreznu reformu s određenom dozom opreza. Iako je reforma s navedenim stopama najvećem broju iseljenika prihvatljiva, iskustva povratnika koji su zbog nemara poreznih uprava upali u velike financijske probleme utječu na odluke potencijalnih povratnika. Zbog nesigurne i neizvjesne budućnosti mnogi će pričekati s povratkom u domovinu. *(Udruga ,Iseljenici, povratnici i useljenici')*

Matica 2017_1-2 v2.indd 25 08/02/17 12:39

Vodeći stručnjak za književnost i kulturu gradišćanskih Hrvata

Iz današnje vremenske distance teško je zamisliti suvremenu književnu i znanstvenu povijest gradišćanskih Hrvata bez svih doprinosa akademika Benčića

U knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 16. prosinca predstavljen je zbornik u čast prof. dr. sc. Nikoli Benčiću, dopisnome članu HAZU-a, koji sadrži radove sa znanstvenoga skupa održanoga u Beču 2013. u povodu Benčićeva 75. rođendana pod pokroviteljstvom HAZU-a.
Predsjednik HAZU-a akademik Zvonko Kusić u uvodnome govoru rekao je da gradišćanski Hrvati kao dio hrvatskoga nacionalnog korpusa zaslužuju posebnu pozornost i zahvalio svima koji ulažu napore kako bi se sačuvao hrvatski identitet u Gradišću. Govoreći o Nikoli Benčiću, vodećem stručnjaku za književnost i kulturu gradišćanskih Hrvata, rekao je da je imao neprocjenjivu ulogu u promicanju njihove kulture.
O Zborniku je opširnije govorio dr. sc. Mijo Lončarić koji je Benčića nazvao najistaknutijim intelektualcem gradišćanskih Hrvata, dok je urednik Zbornika Petar Tyran poručio da gradišćanski Hrvati moraju popularizirati velike ličnosti iz vlastitih redova. "Ovom promocijom u hrvatskoj metropoli želimo pokazati i dokazati svoju povezanost s vrhovnom hrvatskom institucijom kao što je Hrvatska akademija", rekao je Tyran. Prof. dr. sc. Nikola Benčić zahvalio je HAZU i izdavaču zbornika, Hrvatskome štamparskom društvu, te se prisjetio mnogobrojnih događaja iz svog životopisa i svojih suradnika.

Tekst: **Đuro Vidmarović, Marijan Lipovac**
Foto: **Hrvatske novine**

Nikola Benčić rođen je 12. listopada 1937. u Velikoj Nardi (mađ. *Nagynyárád*, njem. *Großnaarad*), hrvatskome selu u mađarskome dijelu Gradišća koje je nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije pripalo novoj mađarskoj državi. Obitelj Benčić ovdje živi prema povijesnim dokumentima od 16. st., a pripadala je seljačkome staležu. Ovaj stalež u bitnome je determinirao zapadnougarske (do 1921.), odnosno gradišćanske Hrvate (od 1921.). U seoskim zajednicama kao zatvorenim socijalnim cjelinama hrvatski je bio materinski jezik u svim sferama društvenoga života. Tako je to bilo sve do najnovijih vremena. Kako je sam rekao, Nikola Benčić je kao dječak pošao u školu bez znanja mađarskoga jezika. Bile su to godine II. svjetskog rata kada je u Mađarskoj vladao snažan etnocentrični režim. Učitelji su hrvatsku djecu prisiljavali šibama na što uspješnije svladavanje mađarskoga jezika.

NA UDARU KOMUNISTIČKOGA REŽIMA

Nakon završetka II. svjetskog rata, u Mađarskoj su na vlast došli komunisti koji su na svoj način snažno ugrozili hrvatsku nacionalnu manjinu. Pogranična sela, takvima su pripadala gotovo sva hrvatska naselja, proglasili su vojnom zonom u kojoj su vlada posebna pravila: nije se smjelo u njih ući i iz njih izaći bez vojne i policijske dozvole. Osim toga, otpočeli su po sovjetskome uzoru snažnu kolektivizaciju seoskih posjeda

Prof. Nikola Benčić izabran je 1988. za dopisnoga člana HAZU-a

Zajedno s tisućama Mađara srednjoškolac Nikola Benčić uspio je pobjeći u Austriju. Ondje je bio smješten u izbjeglički logor u Tirolu, gdje je pohađao školu osnovanu za mađarske bjegunce.

Matica 2017_1-2 v2.indd 26 08/02/17 12:39

Visoki gosti i brojna publika ispunila je dvoranu u knjižnici HAZU-a

i političku promidžbu u kojoj su seljački stalež proglasili neprijateljem komunizma. Obitelj Benčić našla se vrlo snažno na udaru novoga režima. Policija ih je zajedno s nizom drugih hrvatskih obitelji preko noći nasilno deportirala u logor u mjesto Jászberény-Hajta, na sjeveroistoku Mađarske u županiji Hajdu Bihar. Ondje je dječak Nikola nastavio pohađati školu na mađarskome jeziku. Roditelji su se mogli vratiti u svoju kuću tek 1956. Stjecajem sretnih okolnosti, Nikola je 1953. dobio mogućnost upisa u tzv. Južnoslavensku učiteljsku školu u Budimpešti jer je kao dijete seljaka bio obilježen kao klasni neprijatelj sa zabranom nastavljanja srednje škole.

DOPISNI ČLANA HAZU-A

Godine 1956. u Mađarskoj dolazi do nacionalne pobune protiv sovjetske okupacije koja je ugušena u krvi tenkovima Crvene armije. Zajedno s tisućama Mađara srednjoškolac Nikola Benčić uspio je pobjeći u Austriju. Ondje je bio smješten u izbjeglički logor u Tirolu, gdje su austrijske vlasti osnovale i školu za mađarske bjegunce, tako da je srednjoškolsko obrazovanje završio na njemačkome jeziku. Maturirao je 1957. i time mu je bio put otvoren za sveučilište. Odlučio se za slavistiku i povijest na Filozofskome fakultetu u Beču. Studirao je od 1957. do 1962. godine. Kao pravi gradišćanski Hrvat izabrao je za temu svoje disertacije život i književno djelo velikoga gradišćanskohrvatskog književnika i preporoditelja Mate Meršića-Miloradića. Već 1963. obranio je doktorsku tezu. U međuvremenu, oženio se s Mađaricom Erikom Takač, čija je obitelj također pobjegla u Austriju. Nakon završetka studija Nikola je dobio zaposlenje kao odgojitelj u biskupijskome internatu, a omogućeno mu je držati predavanja

Nikola Benčić je samozatajno, bez velike buke i javne promocije, učinio niz pionirskih pothvata u znanstvenome i kulturnome životu gradišćanskih Hrvata.

u biskupskoj privatnoj učiteljskoj školi, a kasnije pedagoškoj akademiji. Godine 1968. odslužio je vojni rok od devet mjeseci u austrijskoj vojsci.

Uz nastavničko djelovanje, akademik Benčić bio je od 1984. do 2007. angažiran kao lektor na slavistici Bečkog sveučilišta. Predavao je literaturu i kulturu gradišćanskih Hrvata. Godine 2002. imenovan je honorarnim sveučilišnim profesorom.

Godine 1988., zbog zasluga u radu na izradi gradišćansko-hrvatsko-njemačkoga rječnika, izabran je za dopisnoga člana HAZU-a. Time je postao prvi gradišćanski Hrvat s ovako visokim znanstvenim statusom.

Nikola Benčić je samozatajno, bez velike buke i javne promocije, učinio niz pionirskih pothvata u znanstvenome i kulturnome životu gradišćanskih Hrvata. Postao je kompetentan procjenitelj i proučavatelj njihove kulturne baštine, a svojim je lingvističkim i književnopovijesnim radovima usmjeravao duhovni život gradišćanskih Hrvata. Iz današnje vremenske distance teško je zamisliti suvremenu književnu i znanstvenu povijest ove manjine bez svih doprinosa akademika Benčića. Uz navedeno, stigao je biti urednik novina, suradnik i suautor cijelog niza knjiga, priređivač sabranih djela Martina Meršića starijeg, pisac priručnika i povijesnih pregleda za studente i širu kulturnu javnost, suradnik novina, kroničar itd.

Potrebno je istaknuti također Nikolinu živu suradnju s kulturnim i znanstvenim ustanovama i institucijama matičnoga naroda. Jedan od prvih rezultata ove suradnje bila je knjiga "Gradišćanski Hrvati" koju je izdao Čakavski sabor, a kojoj je on bio suurednik. Njegovi znanstveni i književni prilozi objavljivani su u Austriji, Hrvatskoj i Mađarskoj.

NAŠA DUHOVNA POVIJEST

Sinteza Benčićeva višedesetljetnog bavljenja gradišćanskohrvatskom literaturom dvije su stručne knjige: "Književnost gradišćanskih Hrvata od XVI. st. do 1921." i "Književnost gradišćanskih Hrvata od 1921. do danas". U tim sintezama, kako piše Ivo Sučić, "autor daje pregled cjelokupnoga književnoga stvaranja gradišćanskih Hrvata. Uz akribično sakupljen i pregledno predstavljen materijal, knjige imaju i tu veliku prednost što donose i primjerke iz sivih žanrova naše književnosti, među kojima i neke teško pristupne tekstove. U kratkim i sažetim uvodima i ocjenama, određe-

Prof. Nila Benčić, Petar Tyran i dr. Mijo Lončarić

Matica 2017_1-2 v2.indd 27 08/02/17 12:39

nih razdoblja, kao i stvaralaštva pojedinih pisaca, autor nas upoznaje s glavnim predstavnicima naše književnosti. S punim opravdanjem smatramo Nikolu Benčića najboljim poznavateljem gradišćanskohrvatske literature". Sučić konstatira veliku istinu kada je riječ o akademiku Benčiću: "Akademik Nikola Benčić dao je našim učenicima i studentima u ruke knjigu koja će ih svojim opširnim gradivom i svojom razumljivošću poticati na podrobnije bavljenje našom književnošću, a učiteljima nastavno pomagalo na temelju kojega više neće biti moguće zaobići u školama našu duhovnu povijest."

Nikola Benčić je cijenjen predavač na mnogobrojnim znanstvenim skupovima u Austriji, Hrvatskoj i u susjednim zemljama. S pravom se kaže kako je uz sve znanstvene uspjehe ostao dušom i tijelom učitelj koji se nije ograničavao samo na podučavanje u razredu, nego je redovito vodio svoje učenike i studente na tečajeve i ekskurzije u staru domovinu, a za njih je i utemeljio časopis "Mlado Gradišće". *(Đuro Vidmarović)* ■

ENG ***A miscellany dedicated to prominent Gradišće Croat philologist, university lecturer and corresponding member of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU) Nikola Benčić was recently presented at the academy's palace in Zagreb.***

Ako niste u mogućnosti, Čuvar sjećanja diljem Hrvatske uređuje grobove za vas!

ČUVAR SJEĆANJA

ČUVAR SJEĆANJA OBRT ZA USLUGE
Siječanjska 8, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: +385 1 6382 899 E: info@cuvarsjecanja.com

www.cuvarsjecanja.com

IN MEMORIAM

Antun Kričković (1929. – 2017.)

U jutarnjim satima 18. siječnja 2017. u svom domu u Budimpešti preminuo je u osamdeset i sedmoj godini života koreograf Antun Kričković, istaknuti Hrvat iz Mađarske.

Antun Kričković rođen je 19. veljače 1929. godine u Gari, u bunjevačkohrvatskoj obitelji od majke Marte Zomborčević i oca Grge Kričkovića. Nakon srednje škole diplomira na budimpeštanskome Sveučilištu za tjelesni odgoj. Nakon plesne skupine SZOT dobiva poziv od zagrebačkog Ansambla Lado, u kojem koreografira i pleše tri godine. Godine 1959. osnuje Narodnosni plesni ansambl *Luč*, čiji je koreograf i umjetnički voditelj sve do smrti. Od 1959. godine predaje u budimpeštanskoj Hrvatskosrpskoj gimnaziji, potom od 1976. do 1989. utemeljuje profesionalni Ansambl Budimpešta. Svoj stvaralački rad nastavlja i u budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji. Potpisuje mnogobrojne umjetničke koreografije za Mađarski državni narodni ansambl, za Plesno kazalište *Honvéd* i za Pečuški balet.

Stvarao je umalo 150 koreografija, od grčkih drama do biblijskih tematika, ali su ga privlačili i arhaični pučki običaji, jednako tako i narodnosni folklor, narodni dječji plesovi i igre. Godinama je sakupljao narodno blago na prostoru bivše Jugoslavije i po hrvatskim naseljima u Mađarskoj. Potpisuje koreografije poput: *Momačko kolo, Bunjevačka svadba, Šokački svatovac, Dalmatinski zaručnički obred, Gradišćanska svadba, Dodole, Tri bijele vile, Geme, Ptice sunca, Bludni sin, Esterina molitva, Relacije I, II, III, Carmina Burana*... Koreograf Antun Kričković dao je hrvatskoj zajednici u Mađarskoj od Gradišća sve do Bačke niz plesača i koreografa. S njegovim odlaskom neizreciva praznina ostaje na hrvatskoj plesnoj sceni.

Nositelj je niza priznanja, Brončano odličje za rad Narodne Republike Mađarske (1971.), Erkelovo odličje (1976.), Srebrno odličje za rad Narodne Republike Mađarske (1979.), SZOT-ovo odličje (1984.), Odličje zaslužni umjetnik Narodne Republike Mađarske (1989.), Odličje malog križa Republike Mađarske (1995.), Odličje izvrstan umjetnik Republike Mađarske (2002.), Državno odličje za manjine Republike Mađarske (2004.) i Odličje za životno djelo (2005.). Hrvatska državna samouprava 2002. godine dodijelila mu je odličje za osobit doprinos razvitku hrvatskog folklora u Mađarskoj. (*Medijski centar Croatica*)

Matica 2017_1-2 v2.indd 28 08/02/17 12:39

Vrlo zanimljiva ljubavna priča

Prelo je dio hrvatskoga kulturnog blaga koje treba očuvati, ističe Kata Stepić, predsjednica i voditeljica Kulturno-umjetničkog društva "Zvuci domovine Hrvata Korduna"

Tekst: **Franjo Bertović** Foto: **HBZ**

Kordunaško prelo održava se već desetak godina u doista lijepome Hrvatskom domu "Kardinal A. Stepinac" u Clevelandu, u američkoj državi Ohio. Prelo je stari i tradicionalni običaj okupljanja mladeži i odraslih na selu. Ovdje, u ovome gradu, otima se zaboravu i prenosi na nove naraštaje. Dio je to hrvatskoga kulturnog blaga koje treba očuvati, ističe Kata Stepić, predsjednica i voditeljica Kulturno-umjetničkog društva "Zvuci domovine Hrvata Korduna".

Prelo je bilo jedna od društvenih žila kucavica na selu, na kojem se radilo, učilo, družilo i veselilo u jesenskim i zimskim dugim noćima. U to vrijeme u dugim večerima narod se sastajao radi mnogih kućnih poslova koji su se trebali obaviti. U seoskoj kući, uz vatru i okupljene ukućane, susjede i prijatelje, poslovi su se lakše i brže dovršavali. Uz šale i doskočice veselju nije bilo kraja. Sve je završavalo pjesmom, kolom i tamburicom. Stariji se još uvijek rado sjećaju tih starih i dobrih običaja, a mlađi rado slušaju te zanimljive priče i prenose ih na pozornicu. Užitak je obostran. I to je dobro. Dokaz suradnje mladih i starih! Mlađi nam često nedostaju. Mislim da je ovo jedan od odgovora kako ih približiti i zainteresirati. I udaljiti od iPhonea! U Clevelandu su napravili i korak više. Cjelovečernji program posvetili su svome članu hrvatske zajednice u Clevelandu Barbari Turković koja je nedavno, iznenada i vrlo mlada preminula.

Gosti Kordunaškog prela bili su članovi KUD-a bosanskih Hrvata "Kraljica Katarina", također iz Clevelanda, koji odlično surađuju sa "Zvucima domovine Hrvata s Korduna".

Igrokaz "Čobanica"

Na prelu u Clevelandu izvedena je vrlo zanimljiva ljubavna priča u obliku igrokaza "Čobanica". Da bi se priča što uzornije predočila publici, scenariji je bio vrlo dobro pripremljen uz posebnu opremu pozornice, ozvučenje i drugu tehničku pripremu. A glumci su bili fantastični. Sve je izvedeno s puno ljubavi i talenta. Radnja se događa na jednome od obližnjih brežuljaka koji okružuju Cetingrad, uz čuvanje stada ovaca. Uz kratku ljubavnu priču s pašnjaka, susret sa seljanima koji odlaze na tržnicu radi kupnje i prodaje, ali i drugih potreba, gledatelja odvode u prošlost i tjeraju na smijeh. Sve završava tamburaškom pjesmom i na kraju kolom.

Gosti prela bili su članovi KUD-a "Kraljica Katarina", također iz Clevelanda, koji su čuvari kulture i pučkih običaja Hrvata iz susjedne Bosne i Hercegovine. Ova skupina 'novijih doseljenika' brzo se organizirala nakon svog odlaska u Ameriku i uključila u domaće aktivnosti te društveni rad. Već godinama održavaju dobru i uzoritu suradnju sa "Zvucima domovine Hrvata s Korduna" te drugim kulturno-umjetničkim društvima koja djeluju u gradu. A Cleveland se ponosi, osim spomenutih KUD-ova, s *American Zagreb Jr. Tamburica*, *Cleveland Jr. Tamburica*, Odraslim tamburaškim i pjevačkim zborom "Žumberčani" i Odraslom folklornom i tamburaškom skupinom "Zelena polja". ■

Članovi udruge "Zvuci domovine Hrvata Korduna"

ENG ***The Kordun Bee was staged at the American Croatian Lodge Cardinal A. Stepinac in Cleveland. The event was organised by the Croats of Kordun Sounds of the Homeland Culture & Arts Society.***

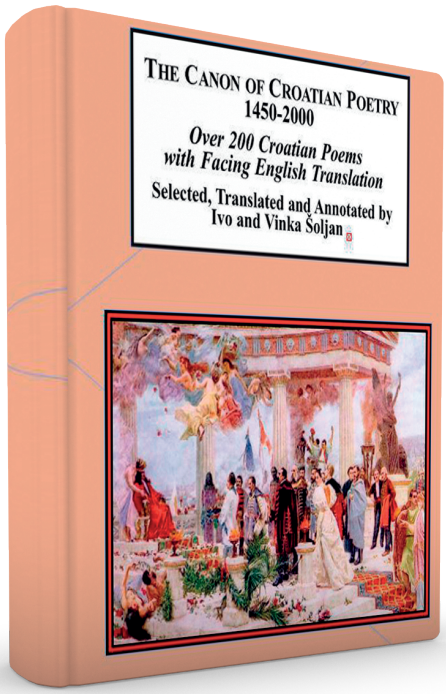
Matica 2017_1-2 v2.indd 29 08/02/17 12:39

Engleska antologija hrvatske lirike

Antologija, koju su priredili i preveli Splićani s američkom adresom Ivo i Vinka Šoljan, dostupna na internetskim knjižarama, obuhvaća 234 pjesnička teksta iz pera 120 hrvatskih pjesnika

Tekst: **Vesna Kukavica**

Sveobuhvatna antologija hrvatske lirike na engleskome jeziku pojavila se nedavno među čitateljima u svijetu pod znakovitim naslovom *The Canon of Croatian Poetry 1450 – 2000/ Kanon hrvatske poezije 1450 – 2000*. Na tu reprezentativnu antologiju koja sistematizira pola tisućljeća pjesništva u Hrvata čekali smo dugo, dok njezini priređivači - Ivo i Vinka Šoljan - nisu uspjeli dolično uskladiti poetske vidike klasika s hrvatskoga Parnasa i američke recepcije hrvatske književnosti i šire, u svjetskoj literaturi kojoj je nedvojbeno pripadao otac hrvatske književnosti, najstariji pisac uvršten u ovu antologiju, Marko Marulić (1450. - 1524.).

The Canon of Croatian Poetry 1450 – 2000: **I. & V. Šoljan, The Edwin Mellen Press, Lewiston – Lampeter, 2015., 548 str.**

PROJEKT SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI

Izazovi uključenja malih književnosti u svjetske literarne tijekove vezuju se uz Goethea, kojeg se često smatra začetnikom projekta svjetske književnosti (*Weltliteratur*), slijede hladnoratovske slike svijeta prošloga stoljeća, koje smjenjuje globalizacija suvremenog doba uz koju se vezuju novija poimanja nacije kao "zamišljene zajednice" (Anderson, 2006.). S tim u vezi mijenjala se i pozicija pjesnika u društvu: od lučonoše promjena do cvrkuta na Twitteru. Bilo kako bilo, u prijevodu poezije zadaci su uvijek bili slojevitiji jer se od prevoditelja očekuje ponovna kreacija ritma, zvuka, ponekad i stiha. Riječju, prevođenje poezije puno je zahtjevnije od prevođenja proznih i dramskih djela. Dobro poznavanje obiju kultura tj. dvostruka pripadnost Šoljanovih rezultirala je vrhunskom kreacijom ovih uglednih hrvatskih intelektualaca koji su se odselili u SAD devedesetih kao formirani anglisti i kroatisti. Uz esejistiku Ivo je nastavio karijeru profesora engleskoga jezika i kulture na američkom Sveučilištu Grand Valley u Michiganu, a Vinka - autorica popularnih srednjoškolskih udžbenika engleskoga jezika u domovini - posvećuje se prevodilaštvu u Americi.

Dobro poznavanje obiju kultura Šoljanovih rezultirala je vrhunskom kreacijom ovih uglednih hrvatskih intelektualaca koji su se odselili u SAD devedesetih kao formirani anglisti i kroatisti.

Pred čitateljima je zreo plod njihova višedesetljetnoga rada koji je objavila američko-velška izdavačka kuća *The Edwin Mellen Press.* Reprezentativna antologija s gotovo šest stotina stranica, dostupna na internetskim knjižarama, obuhvaća 234 pjesnička teksta (uz engleski prepjev, otisnut je hrvatski izvornik) iz pera 120 hrvatskih pjesnika, od renesanse do netom prošlih desetljeća postmodernizma do početka dvije tisućitih, zrcaleći i samim svojim izgledom bogatu riznicu hrvatskoga kulturnog i književnog nasljeđa koje na naslovnici antologije simbolizira reprodukcija *Hrvatskoga narodnog preporoda* slavnoga slikara Vlahe Bukovca.

SEDAM LITERARNIH RAZDOBLJA

Kanon hrvatskog pjesništva, u tumačenju Šoljanovih, podijeljen je u sedam književno-povijesnih etapa na vremenskoj okomici od pet i pol stoljeća te je uz svaki vremenski odsječak priložen metodičan opis dominantnih stilskih karakteristika uvrštenih pjesnika, vezano uz uvodnu studiju priređivača u kojoj su izložili sažet pregled povijesnih i zemljopisnih odrednica hrvatskoga kulturnog i književnog prostora (RH, BiH i dijaspora). Drugim riječima, građa knjige je metodički razdijeljena u sedam literarnih razdoblja: *The Renaissance, The Baroque, Classicism, Romanticism, Croatian Modernism, Echoes of the Two World Wars, and The Postmodern-Contemporary Period*.

Najstariji uvršteni autor je Marko Marulić, a najmlađi je Miljenko Jergović. No, razdoblja su predstavljena ne-

Matica 2017_1-2 v2.indd 30 08/02/17 12:39

jednakim brojem pisaca pa je evidentno da priređivači stavljaju naglasak na postmoderno tj. suvremeno doba koje je zastupljeno s 61 liričarem, uključujući i autore iz dijaspore poput B. Marune, V. Grubišića. Nadalje, renesansno pjesništvo zastupljeno je s 15 poeta dok pjesništvo između dvaju svjetskih ratova predstavlja 13 pjesnika, a iz romantizma su uvrštena 12-orica autora, dok je modernizam predstavljen sa samo sedam te barok i klasicizam iščitavamo stihovima šest naših pjesničkih klasika. Recenzent knjige je akademik Vinko Grubišić, profesor emeritus kanadskog Sveučilišta Waterloo, koji knjigu ocjenjuje fantastičnom za studente slavistike i najširu čitalačku publiku anglofonoga svijeta.

KLJUČNE PJESNIČKE FIGURE

Knjiga ima pregledan znanstveni aparat, a u napomenama priređivača da se iščitati težnja da se prikažu ključne pjesničke figure koje odražavaju tematske i stilske tendencije hrvatskih poeta tijekom prošlih 550 ljeta. Slijedom toga, u izbor su uz lirske minijature i pjesme uvrštena dva ulomka iz dramskog pjesništva (Držić, Gundulić) te deset primjera epskog pjesništva (Marulić, Hektorović, Šenoa...) i nekoliko poema (Kovačić, Kaštelan...). Reprezentativnosti ove antologije pridonosi i tematska raznovrsnost - od ljubavnih, preko poučnih i humorističnih do misaonih pjesama,

Priređivači i prevoditelji Ivo i Vinka Šoljan

Studenti Sveučilišta Grand Valley (SAD) s dr. sc. I. Šoljanom

Antologija Vinke i Ive Šoljana nudi svjetskoj javnosti dominantnoga engleskoga govornog područja nove mogućnosti za proučavanje i vrednovanje hrvatske poezije.

osobito domoljubnog i kršćanskog nadahnuća (Kranjčević, Šop, Ivanković, Bilopavlović, Paljetak, Fiamengo...).

Većina autora zastupljena je s jednom ili dvije do tri pjesme. Više tekstova dobili su klasici poput Marka Marulića dok su znatnije zastupljeni velikani hrvatskog pjesništva od modernizma naovamo, poput Dobriše Cesarića s desetak pjesama, a slijede ga S. S. Kranjčević, M. Krleža, A. B. Šimić, D. Tadijanović, T. Ujević, V. Nazor, A. G. Matoš i D. Štambuk.

DVADESET GODINA UŽITKA

Ivo Šoljan, kao dugogodišnji profesor anglistike na Sveučilištu Grand Valley (Michigan, SAD), ističe kako je rad na ovoj antologiji pružio njegovoj supruzi anglistkinji Vinki i njemu osobno dvadeset godina užitka u neprekidnoj borbi s visoko zahtjevnim izvornicima jer nisu htjeli napraviti nijedan jeftin kompromis. Tri i pol desetljeća prije njihove antologije izašao je izbor hrvatske poezije na engleskome Antuna Bonifačića *The Anthology of Croat Verse 1450 – 1950* (Chicago, 1981.). U domovini, pak, sveobuhvatnošću i književno-teorijskom vrijednošću ističe se istovrsna *Antologija hrvatskog pjesništva od davnina pa do naših dana* akademika Ante Stamaća (2007.). Unatoč svim ranijim pokušajima predstavljanja hrvatskoga pjesništva svijetu posredovanjem engleskoga jezika, Šoljanovi su u praktičnome životu u Americi uvidjeli svrhu svoga inovativnoga pjesničkog projekta 21. stoljeća, čija snaga izbija iz vrlo inteligentnoga izbora te dobro provedene ideje oko koje se oblikuje ova cjelovita antologija hrvatske poezije od početaka do naših dana. Zaključno, antologija Vinke i Ive Šoljana nudi svjetskoj javnosti dominantnoga engleskoga govornog područja nove mogućnosti za proučavanje i vrednovanje hrvatske poezije. ■

ENG ***The Canon of Croatian Poetry 1450 – 2000 is a comprehensive anthology of Croatian lyric poetry in the English language recently published for a global readership.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 31 08/02/17 12:39

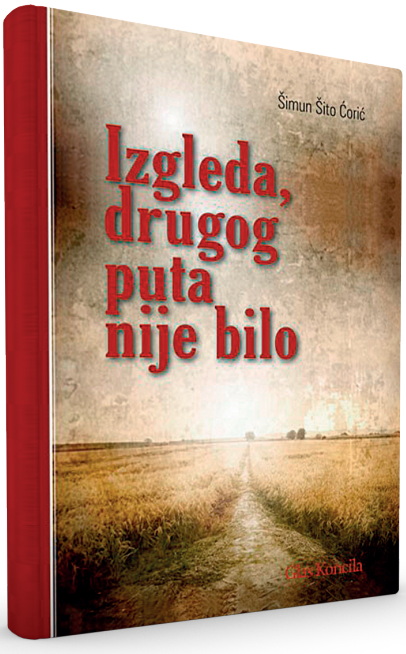
Svestrani književnik i neumorni misionar

Predstavljene su tri nove Ćorićeve knjige: kratka proza "Slušaj, Iris – Pisma iz Hrvatske 1990. i neke"; putopis "S ljudima, prirodom i Bogom u Izraelu i Palestini" i roman "Izgleda, drugog puta nije bilo"

Tekst: **Vesna Kukavica**

Tri knjige prof. dr. sc. Šimuna Šite Ćorića promovirane su 7. prosinca u organizaciji Hrvatske kulturne zaklade i Hrvatskog slova u Zagrebu, a u nazočnosti mnogobrojne publike među kojima je, uz ostale uglednike i ljubitelje Ćorićeva stvaralaštva, bila i državna tajnica Ministarstva vanjskih i europskih poslova mr. sc. Zdravka Bušić.

Svestrani književnik i neumorni misionar s višedesetljetnom švicarskom adresom, bogatome knjižnom nizu na više jezika pridružio je najnovije knjige na hrvatskome jeziku: kratku prozu "Slušaj, Iris – Pisma iz Hrvatske 1990. i neke"; putopis iz Svete zemlje: "S ljudima, prirodom i Bogom u Izraelu i Palestini" i roman "Izgleda, drugog puta nije bilo",

Šimun Šito Ćorić

Književnik fra Šimun Šito Ćorić rođen je 1949. na Paoči pokraj Međugorja. Uvrštavan je u mnogobrojne domaće i strane antologije. Redoviti je sveučilišni profesor psihologije u Zagrebu i Mostaru. Bio je predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa. Autor je nekoliko zbirki pjesama, književnih kritika te znanstvenih knjiga. Franjevac, dušobrižnik za Hrvate u Švicarskoj, Šimun Šito Ćorić hrvatski je psiholog, književnik te ugledni kulturni djelatnik.

U Sarajevu 1973. diplomirao je filozofiju, u Luzernu 1975. njemački i teologiju, a engleski u Washingtonu 1982. Uz raznovrstan književni, filološki i glazbeni opus, Ćorić je magistrirao psihologiju na *Columbia University* u New Yorku, a doktorirao na Sveučilištu u Zagrebu s disertacijom *Tjeskobe hrvatskih migranata*. Danas živi kao misionar u švicarskome Bernu. Ćorićev znanstveni rad posljednjih četvrt stoljeća sa studentima hrvatskih sveučilišta (Zagreb, Osijek, Zadar i Mostar) u području psihologije migranata također je značajan. Citira ga se i kao vrsnog antologičara egzilantskih pisaca iz RH i BiH. Član je Hercegovačke franjevačke provincije, Društva hrvatskih književnika, švicarskoga centra PEN-a i *The Society of American Poets*. Književna djela (prozna, pjesnička i dramska) prožeta su mu spiritualnom tematikom.

Glavna djela: Mladenačke godine: psihologijski prilog razvoju mladih (1984.), Tjeskobe hrvatskih migranata (1990.), Strah i druga psihička opterećenja u migranata (Ängste *und andere psychische Belastungen von Migranten,* 1997.), Psihologija religioznosti (1998.).

Poezija mu je fascinantnoga duhovnog ozračja (Nazdravica s križa, 1980.), ali i domoljubne tematike (Iseljeničke kiše, 1981.; Hercegorčina, 1985.). Piše priče i putopise (Tako /ni/je govorio Isus, 1987.; Granice su da se prijeđu, 1993.). Pjesme u prozi duhovito su oblikovane (Afera Palestinac, 1984.), a piše i igrokaze, od kojih su neki izvedeni u zemlji i inozemstvu (Igra života, 1973.; Slučaj Galilejac, 1988. i dr.). Jedan je od najistaknutijih proučavatelja emigrantske književnosti (45 hrvatskih emigrantskih pisaca, 1991.; 60 hrvatskih emigrantskih pisaca, 1995.). God 1994. – 2005. bio je predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa, davši golem prinos u toj krovnoj organizaciji integraciji suvremenoga hrvatskog zajedništva. Kolumnist je serijskih publikacija Hrvatske matice iseljenika – časopisa Matica i Hrvatskoga iseljeničkog zbornika.

Matica 2017_1-2 v2.indd 32 08/02/17 12:39

O knjigama su uz autora govorili Benjamin Tolić, Damir Pešorda, Tomislav Šovagović, Mate Kovačević i Stjepan Šešelj

koji u povezanim pričama donosi povijest jedne hrvatske obitelji u vihoru različitih političkih previranja iz razdoblja Velikoga rata, a one ocrtavaju i sudbinu Europe te hrvatskoga naroda u njoj.

PUBLICI ZAHVALIO PJESMOM

O knjigama su govorili filolog Benjamin Tolić, dr. sc. Damir Pešorda, kritičari Tomislav Šovagović i Mate Kovačević te ravnatelj Zaklade i urednik Hrvatskog slova pisac Stjepan Šešelj, ujedno i pisac pogovora Ćorićeva romana.

Poseban dojam na publiku ostavila je knjiga književno-dokumentarnih zapisa Šimuna Šite Ćorića "Slušaj Iris – Pisma iz Hrvatske 1990. i neke", sunakladničkoga dvojca Fram-Ziral i HKZ - Hrvatsko slovo. Objavljena je na nekoliko stranih jezika: njemačkom, španjolskom, engleskom i litavskom... Rečeno je kako su zapisi u toj knjizi nastali u najtežim trenucima Domovinskoga rata, kada je hrvatski narod stvarao i branio svoju državu od nadmoćnijega neprijatelja te kako je to bilo, prema mišljenju predstavljača Kovača i Pešorde, vrijeme kada svijet nije razumio niti pomogao Hrvatskoj da se opre tome opakom zlu. Predstavljačima i publici autor je zahvalio pjesmom i svirkom na gitari iz svoga bogatoga kantautorskog opusa. ■

Poseban dojam na publiku ostavila je knjiga književno-dokumentarnih zapisa Šimuna Šite Ćorića "Slušaj Iris – Pisma iz Hrvatske 1990. i neke", sunakladničkoga dvojca Fram-Ziral i HKZ - Hrvatsko slovo.

ENG *Professor Šimun Šito Ćorić PhD, a versatile writer and tireless missionary that has lived in Switzerland for many years, promoted three of his books in Zagreb to a packed venue.*

V I J E S T I

Seminar za učitelje hrvatske nastave u Njemačkoj

NJEMAČKA - U organizaciji Ministarstva znanosti i obrazovanja RH (MZO) 20. i 21. siječnja održan je seminar za učitelje Hrvatske nastave u SR Njemačkoj i to u Centru Hrvatske nastave u Bad Cannstattu pokraj Stuttgarta. Osim učitelja koji su na službi u Njemačkoj, seminaru su nazočili i učitelji iz svijeta, primjerice iz Argentine, Slovačke i Varšave. Tema seminara bila je uspješna komunikacija, hrvatski kao strani jezik – metode (primjer dobre prakse – hrvatska nastava u Argentini), dok su predavačice bile Ana-Marija Vidjak i Martina Prpić.

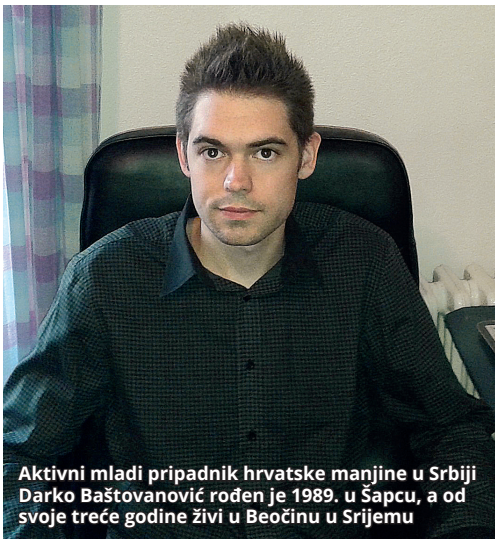
Seminar je otvorila glavna organizatorica prof. Jasna Aničić, viša stručna savjetnica u MZO-u, voditeljica Odjela hrvatske nastave u inozemstvu, srdačno pozdravivši pedesetak okupljenih učitelja kojima je zahvalila na predanome radu. Generalni konzul RH u Stuttgartu Slavko Novokmet također je pozdravio sve okupljene, zahvalio na lijepoj zajedničkoj suradnji i poželio uspješan seminar, nakon čega je Ana-Marija Vidjak započela s predavanjima i radionicama uspješne komunikacije. U drugome dijelu drugoga radnog dana seminara Martina Prpić, učiteljica Hrvatske nastave u Argentini, održala je zanimljivo predavanje o svojoj učiteljskoj službi izloživši na konkretnim primjerima pojedinih nastavnih jedinica kako ona, kao jedina učiteljica u Argentini, uspješno podučava svoje učenike hrvatski jezik i kulturu. Treba istaknuti da je pripreme za održavanje seminara u Centru obavila, uz pomoć svojih kolega, prof. Marija Prpić, koordinatorica Koordinacije Stuttgart.

Seminar je završio završnim govorom prof. Aničić u ranim poslijepodnevnim satima te zajedničkim ručkom nakon kojega su se sudionici seminara, puni lijepih dojmova i obogaćeni novim dragocjenim iskustvima, uputili svojim kućama sa željom da se češće organiziraju slični seminari koji će im olakšati rad s djecom hrvatskih građana u inozemstvu. *(Lucija Šarčević)*

Matica 2017_1-2 v2.indd 33 08/02/17 12:39

“Sustavno pratimo ostvarivanje prava Hrvata u Srbiji”

Baštovanović je predsjednik Povjerenstva za praćenje povreda manjinskih prava pri Hrvatskome nacionalnom vijeću i suradnik Centra za regionalizam iz Novoga Sada na projektima koji se odnose na manjine i međuetničke odnose

Aktivni mladi pripadnik hrvatske manjine u Srbiji Darko Baštovanović rođen je 1989. u Šapcu, a od svoje treće godine živi u Beočinu u Srijemu

Razgovarala: **Naida Šehović**

Aktivni mladi pripadnik hrvatske manjine u Srbiji Darko Baštovanović rođen je 1989. u Šapcu, a od svoje treće godine živi u Beočinu u Srijemu. Djedovi i bake doselili su se nakon 2. svjetskog rata iz središnje Bosne, iz Viteza i Busovače. Završio je master studije politologije u Novome Sadu. Trenutačno završava drugi master iz Europskih studija na Sveučilištu u Novome Sadu. Predsjednik je Povjerenstva za praćenje povreda manjinskih prava pri Hrvatskome nacionalnom vijeću sa sjedištem u Subotici i suradnik je Centra za regionalizam iz Novoga Sada na projektima koji se odnose na nacionalne manjine i međuetničke odnose. Bio je sudionik 22. foruma hrvatskih manjina HMI-ja na kojem je izlagao na temu “Položaj i prava pripadnika hrvatske zajednice u Republici Srbiji - s posebnim osvrtom na mlade Hrvate”.

Možete li reći koja je Vaša uloga u Hrvatskome nacionalnom vijeću?

— Ja trenutačno imam tu čast obnašati funkciju predsjednika Povjerenstva za praćenje povreda manjinskih prava pri Hrvatskome nacionalnom vijeću (HNV) u Srbiji. Mi u povjerenstvu sustavno pratimo ostvarivanje prava Hrvata u Srbiji, nastojimo djelovati i preventivno koliko možemo prije nego što dođe do kršenja. Započeli smo i aktivnost praćenja negativnih medijskih napisa koji se odnose na Hrvate i Hrvatsku jer takvi napisi često rezultiraju povećanjem antihrvatskoga sentimenta u Srbiji, što može izazvati ponekad i direktne napade na pripadnike hrvatske zajednice. Neki slučajevi su iznimno teški jer imamo primjere kontinuiranoga nasilja koje traje nad čitavim obiteljima više od dvadeset godina. Situacija je dodatno teška jer mnogi pripadnici hrvatske zajednice i ne znaju da nam se mogu obratiti ako imaju problema jer nisu dovoljno informirani o radu samog HNV-a, a mnogi su u strahu diskriminaciju prijaviti.

Ostvaruje li se pravo na službenu upotrebu hrvatskoga jezika i pisma?

— Ovo je svakako vrlo kompleksan problem. Prema službenome popisu iz 2011. u Srbiji je popisano 57.900 Hrvata, od toga se samo 19.000 izjasnilo da im je materinski jezik hrvatski. Iz ovoga je već moguće naslutiti kakvi problemi postoje. Statutom AP Vojvodine iz 2009. hrvatski jezik i pismo uvedeni su kao jedan od šest službenih jezika i pisama u organima i organizacijama AP Vojvodine. Pri Pokrajinskome sekretarijatu za propise, upravu i nacionalne zajednice djeluje i Služba za prevodilačke poslove, u sklopu koje postoji i prevodilac za hrvatski jezik. Situacija je najdramatičnija i najteža u Srijemu, gdje zbog teških povijesnih okolnosti ima dosta etničke mimikrije i Hrvati često ne žele koristiti pravo koje im pripada. U srijemskim krajevima je i tijekom 90-ih, ali i poslije, zbog institucionalnih nedostataka vršena konstantna asimilacija, a pripadnici hrvatske zajednice, osim u crkvi, teško da su imali druge prilike rabiti svoj jezik.

U kojoj se mjeri primjenjuje bilateralni sporazum o zaštiti prava nacionalnih manjina između vlada RS i RH?

— Bilateralni sporazum koji su potpisale administracije Republike Hrvatske i tadašnje Savezne republike Jugoslavije ostao je što se Srbije tiče isključivo deklarativnog karaktera, a njegova primjena je iznimno nekonzistentna i nedovoljna. Ja sam više puta isticao da je ovaj dokument potpisan više od jednog desetljeća u političkom ozračju koje je bilo potpuno drukčije od današnjeg i da je neophodno sagledavati dosege

“Neki slučajevi direktnih napada na pripadnike hrvatske zajednice iznimno su teški jer imamo primjere kontinuiranog nasilja koje traje nad čitavim obiteljima više od dvadeset godina.”

Matica 2017_1-2 v2.indd 34 08/02/17 12:39

ovakvog mehanizma zaštite nacionalnih manjina. Republika Hrvatska je svoj pravno-politički sustav prilagodila potrebama nacionalnih zajednica i omogućila njihovu participaciju na svim razinama. Predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji često su naglašavali da ovaj sporazum treba provesti u djelo, posebice članak 9. kojim se jamči političko predstavljanje manjina. Međutim, Srbija je odabrala drukčiji način za predstavljanje manjina takozvanim prirodnim pragom, što hrvatskoj zajednici apsolutno ne odgovara. Hrvatska zajednica u Srbiji je iznimno fragmentirana i uz to je jedina zajednica koja je na teritoriju Vojvodine trpjela nasilje tijekom 90-ih godina, što je dovelo do velikog iseljavanja pripadnika hrvatske zajednice i velikih demografskih gubitaka. Ovo su samo neki od razloga zbog kojih Hrvati u Srbiji ne mogu prijeći takozvani prirodni prag i razlog više da se pronađu rješenja kako bi se osigurali zajamčeni mandati u predstavničkim tijelima.

Koje su ključne prepreke u integraciji hrvatskog društva u RS?

— Nisam ni najmanje optimist kada je riječ o poboljšanju prava nacionalnih manjina u Srbiji jer i dalje nema političke volje da se pronađe adekvatno rješenje za kvalitetno upravljanje kulturološkim različitostima u državi u kojoj manjine čine 14 posto ukupnog stanovništva, već je stvoren jedan model segregacijskog reguliranja manjinskog pitanja u kojemu su manjinske zajednice prepuštene same sebi. Proces europskih integracija trebao bi biti novi moment koji bi srbijanska država i djelatnici na najvišim razinama trebali iskoristiti i adekvatnom politikom, poštujući etnokulturološke osobitosti i potrebe svake manjinske skupine, pristupiti rješavanju ovog pitanja.

Baštovanović (desno) na prijemu kod Predsjednice RH

Na okruglom stolu u Hrvatskoj matici iseljenika

Nisam ni najmanje optimist kada je riječ o poboljšanju prava nacionalnih manjina u Srbiji jer i dalje nema političke volje da se pronađe adekvatno rješenje.

Koja je uloga i položaj mladih u ostvarivanju manjinskih prava i identiteta?

— Čini mi se da u samim manjinskim zajednicama nema dovoljno mladih jer su demografske karakteristike manjinskih zajednica na teritoriju Republike Srbije i AP Vojvodine iznimno loše. Broj pripadnika nacionalnih manjina u konstantnom je padu, osim kada govorimo o romskoj i bošnjačkoj manjini koje su čak zabilježile i porast. Hrvatska zajednica ima iznimno negativne demografske karakteristike i spada u red starijih zajednica. Prema istraživanjima koja su vršili ugledni demografi iz Hrvatske, na jednog Hrvata od četrnaest godina dolazi 100 šezdesetpetogodišnjaka. Pri tome karakteristika manjina u Srbiji je ta da one tradicionalno naseljavaju najsiromašnije dijelove zemlje, koje najčešće napuštaju zbog loših ekonomskih i socijalnih uvjeta. Komunalna infrastruktura u mjestima koja tradicionalno naseljavaju Hrvati je iznimno loša i zbog nedostatka adekvatnih rješenja i nezainteresiranosti države da riješi ove probleme, mladi odlaze. Kako bi se mladi u hrvatskoj zajednici osnažili i kako bi im se dao određeni poticaj, potrebno je da Republika Hrvatska očituje stalni i djelatni interes za hrvatsku zajednicu u Srbiji, posebice za mlade pripadnike zajednice. Potpora matice je potrebna i samim elitama u manjinskim zajednicama jer su potrebni resursi kako bi se mladi osnaživali da se više i aktivnije angažiraju u zaštiti prava i poboljšanju položaja svoje zajednice.

Kako su mladi Hrvati organizirani u RS?

— Mladi su zbog nedostatka resursa dosta slabo organizirani, a u pojedinim mjestima, posebice u Srijemu, oni se čak i ne poznaju međusobno. Ovo očituje nedovoljnu integriranost mladih u samoj zajednici, koji zbog straha i negativnih predodžbi često ne žele biti aktivni članovi hrvatske zajednice. Etnička mimikrija je zbog teškoga povijesnog

Matica 2017_1-2 v2.indd 35 08/02/17 12:39

Baštovanović naglašava da je u Srijemu vršena konstantna asimilacija

Mladi Hrvati slabo su organizirani zbog nedostatka resursa, a u pojedinim mjestima, posebice u Srijemu, oni se čak i ne poznaju međusobno.

naslijeđa visoko izražena među mladim pripadnicima hrvatske zajednice u Srijemu. Kada je u pitanju prostor kulture, onda su mladi svakako najviše vezani uz tradicijsku kulturu, kao i za aktivnosti koje se događaju u Katoličkoj crkvi. Najznačajniji djelatnici u hrvatskoj zajednici kada su u pitanju mladi svakako su Povjerenstvo za mladež i pitanje mladih pri HNV-u, mladež DSHV-a i podlistak *Kužiš* koji izlazi u Hrvatskoj riječi. Ipak, i djelovanje ovih institucija dosta je ograničeno jer nedostaju resursi kojima bi se mogao unaprijediti njihov rad i kreirati programi koji bi ohrabrili mlade da se uključe u svoju zajednicu.

Koji su Vaši daljnji planovi?

— Jedan od planova je svakako da nastavim svoj angažman u Hrvatskome nacionalnom vijeću i da zajedno sa svojim kolegama uložimo maksimalne napore kako bi se proces EU integracija što bolje iskoristio da se poboljša položaj Hrvata u Srbiji. Potrebno je dodatno raditi na promoviranju rada HNV-a i ostvariti komunikaciju s pripadnicima hrvatske zajednice u Srbiji koji nisu tradicionalno naseljeni u Vojvodini, tu prije svega mislim na sunarodnjake na teritoriju uže Srbije. Sa svojim kolegama svakako ću nastojati što više promovirati rad HNV-a i raditi na podizanju svijesti pripadnika hrvatske manjine, kako o pravima koja su im već zajamčena, a koja ne ostvaruju u dovoljnoj mjeri, tako i u izravnoj komunikaciji kako bismo zajedno pronašli rješenja za poboljšanje trenutačnoga položaja hrvatske zajednice u Srbiji. ■

ENG ***An interview with Darko Baštovanović (born in 1989), a young and active member of the indigenous Croatian minority community in Serbia and president of the Subotica-based Croatian National Council's commission charged with monitoring violations of minority rights.***

Tekst: **Naida Šehović** Foto: **Snježana Radoš**

U četvrtak, 22. prosinca 2016., u Hrvatskoj matici iseljenika svečano je predstavljena knjiga 'Snivala sam Božić u Hrvatskoj' autorice Valentine Krčmar. Uz ravnateljicu HMI-ja Mirjanu Anu-Mariju Piskulić, o knjizi su govorili publicist i urednik knjige Damir Borovčak, Zdenko Mlakar, ravnatelj Centra za odgoj i obrazovanje Tuškanac, autorica Valentina Krčmar iz Toronta, a uvodnim riječima obratila se Vesna Kukavica, rukovoditeljica Odjela za nakladništvo u HMI-ju.

Autorica je rođena u Vrbanji kraj Županje, a odrasla u Zagrebu, gdje se školovala i diplomirala humanističke studije na Filozofskome fakultetu. Godine 1970. odselila se s obitelji u Toronto, gdje je sa suprugom osnovala geodetsku tvrtku. Za Domovinskoga rata uključuje se u rad hrvatske zajednice. U udruzi *Almae matris Croaticae alumni* (AMCA) bila je predsjednica (1997. - 1999.), kao i u udruzi Bedem ljubavi, čiji je ogranak osnovala 1990. u Torontu. Surađivala je s Crvenim križem, UNICEF-om, UN-om, pisala u kanadskome tisku, posebice u dnevnicima *Toronto Star* i *Sun*, s ciljem pomoći domovini u Domovinskome ratu. Sudjelovala je 1993. na prvome kongresu Hrvatskoga svjetskog kongresa u Zagrebu, a nakon osnivanja Kanadsko-hrvatskoga kongresa u Torontu izabrana je za dopredsjednicu (1993. - 1995.). Uređivala je 1997. - 2000. list *Hrvatski cirkular* (od 1998. *Hrvatska iskra*). Odlikovana je Redom hrvatskoga pletera 1996. godine. Objavila je knjigu *Hrvatska mojim očima i srcem* (2005.). Spisateljica, kulturna i humanitarna aktivistica Valentina Krčmar odnedavno je suradnica Večernjega lista i njegovih podlistaka za iseljeništvo 'Moja Hrvatska'.

Autorica Valentina Krčmar

KAKO TREBA VOLJETI SVOJU ZEMLJU

Na početku programa upriličeno je iznenađenje glazbenoga sastava iz Gračana 'Još ovu noć'. Izveli su poznate pjesme poput *Suza za zagorske brege, Vre ftičeki spiju, Poleg jedne velke gore, Popevke sem slagal, Vu plavem trnaci, Ljubav se ne trži, Pjevat će Slavonija, Fala, Croatio, iz duše te ljubim*. Svojevrsna putopisna proza 'Snivala sam Božić u Hrvatskoj' nastavak je njezine prve knjige 'Hrvatska mojim očima i srcem' (Zagreb, 2005.). Prvu je zaključila razmišljanjem o neodlasku u Pariz, no drugu upravo započinje opisom Pariza u kojem je naučila kako treba voljeti svoju zemlju. Knjiga se

Matica 2017_1-2 v2.indd 36 08/02/17 12:39

Vjera, ufanje i ljubav u hrvatsku istinu

Autorica opisuje svoje prijatelje iz Toronta, njihove rodne zavičaje, hrvatska mjesta, običaje... Najviše govori o ostvarenoj želji, dolasku u Zagreb za Božić i na kraju o bogatstvu i važnosti hrvatskoga jezika

sastoji od pet povezanih cjelina naslovljenih: *Priče o ljepotama*, *Putevima hrabrih*, *Hrvatski biseri, Naše boli i patnje* te cjeline pod znakovitim naslovom *I za kraj*. Iz uredničkog osvrta iščitavamo kako je početak knjige opisan bolnim temama i mjestima iz hrvatske komunističke prošlosti: Bleiburg, Vukovar te pri kraju knjige Lepoglava, Sv. Jana, Krašić... Knjiga sadrži upečatljive fotografije te kazalo imena koje će čitatelju poslužiti za pretraživanje i čitanje dnevnika najdraže prijateljice koja umije putovati svijetom.

Predstavljači: Vesna Kukavica, Zdenko Mlakar, Mirjana Ana-Marija Piskulić, Valentina Krčmar i Damir Borovčak

POVIJESNE NEPRAVDE

Urednik knjige Damir Borovčak navodi kako autorica u cijeloj knjizi opisuje povijesne nepravde za koje smo i danas odgovorni zbog zanemarivanja povijesnih mjesta, zbog neznanja novih naraštaja i nastavka nebrige institucija u prividno slobodnoj Hrvatskoj. Autorica opisuje svoje prijatelje iz Toronta, njihove rodne zavičaje, hrvatska mjesta, običaje... Najviše govori o ostvarenoj želji, dolasku u Zagreb za Božić i na kraju o bogatstvu i važnosti hrvatskoga jezika.

Rođena je u Vrbanji kraj Županje, a odrasla u Zagrebu, gdje se školovala i diplomirala humanističke studije. Godine 1970. odselila se s obitelji u Toronto, gdje je sa suprugom osnovala geodetsku tvrtku.

Mnogobrojni ugledni uzvanici i gosti nazočili su predstavljanju knjige u Hrvatskoj matici iseljenika

Urednik zaključuje kako je knjiga 'Snivala sam Božić u Hrvatskoj' prikaz osobnoga duhovnog rasta, a Valentina zaokružuje svoj vrijedni životni hod, dajući osobni doprinos vjere, ufanja i ljubavi u hrvatsku istinu.

Predstavljanju knjiga nazočili su mnogobrojni ugledni uzvanici među kojima su bili veleposlanik Veselko Grubišić, mons. Juraj Batelja, urednik Radio Marije pater Stjepan Fridl i predstavnici Večernjega lista. Ravnateljica Mirjana Ana-Maria Piskulić prenijela je pozdrave premijera Andreja Plenkovića i državnoga tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonka Milasa. Na kraju programa uslijedila je čestitka za Božić i Novu godinu autorice Valentine Krčmar i ravnateljice Hrvatske matice iseljenika. ■

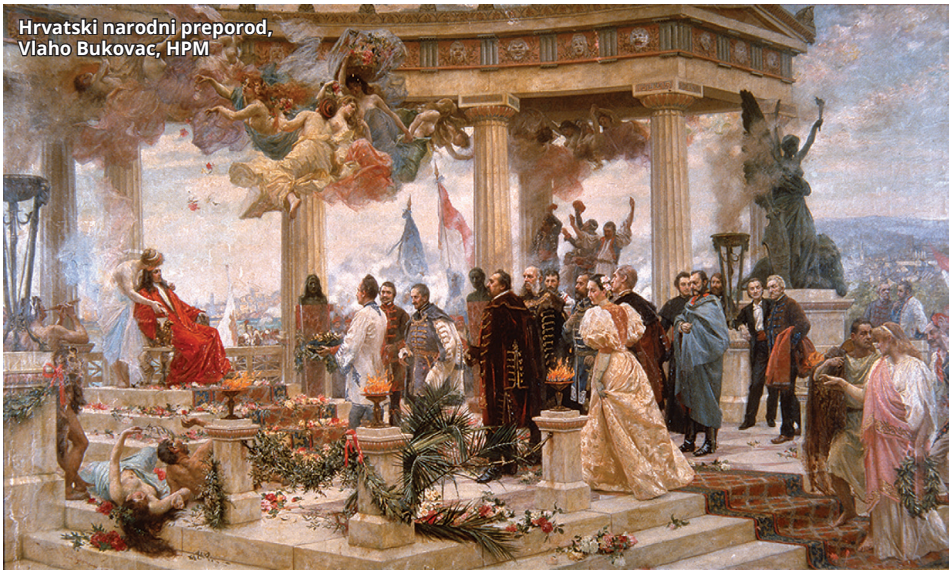
ENG

ENG *Valentina Krčmar, a writer from Canada, presented her book Snivala sam Božić u Hrvatskoj (I Dreamt of Christmas in Croatia) at the CHF headquarters in Zagreb in late December. Krčmar spoke of her friends in Toronto,their native regions and customs and mostly of her wish come true – Christmas in Zagreb.*

Matica 2017_1-2 v2.indd 37 08/02/17 12:39

Začetnik hrvatskog identiteta

"Kukuljević Sakcinski svojim fundusom nije zadužio samo oba muzeja, koji ga čuvaju, već i cjelokupnu hrvatsku kulturnu baštinu i ono što danas smatramo simbolima našeg identiteta", rekla je Matea Brstilo Rešetar

Hrvatski narodni preporod, Vlaho Bukovac, HPM

Ivan Kukuljević Sakcinski, 1861., Muzej za umjetnost i obrt

Tekst: **Uredništvo** ***(izvor Hina)***
Foto: **Hrvatski povijesni muzej**

Izložba "Ivan Kukuljević Sakcinski – začetnik hrvatskog identiteta", koja se može pogledati u Hrvatskome povijesnome muzeju u povodu 200. obljetnice njegova rođenja, predstavlja svestranu osobnost čovjeka čiji značaj danas nije dovoljno percipiran, iako je svojim ustrajnim radom na više razina ostavio važan trag u hrvatskoj povijesti.

Utemeljena na originalnim predmetima iz fundusa Hrvatskoga povijesnog muzeja i Gradskoga muzeja Varaždin, zajednička izložba tih dvaju muzeja Kukuljevića ne predstavlja samo biografski, nego i u kontekstu kulturno-političkih i društvenih prilika u kojima je djelovao. U deset tematskih cjelina te niz predmeta, od umjetnina do knjiga i dokumenata, predstavlja se njegovo djelovanje u vrijeme oblikovanja hrvatske nacionalne svijesti.

POVIJESNI IZVORI I KULTURNA BAŠTINA

Autori izložbe su Jelena Borošak Marijanović, Marina Bregovac Pisk i Kristian Gotić iz Hrvatskoga povijesnog muzeja, Ivana Mance s Instituta za povijest umjetnosti te Ljerka Šimunić iz Gradskoga muzeja Varaždin.

"Ivan Kukuljević Sakcinski svojim fundusom nije zadužio samo oba muzeja, koji ga čuvaju, već i cjelokupnu hrvatsku kulturnu baštinu i ono što danas smatramo simbolima našeg identiteta", rekla je Matea Brstilo Rešetar, ravnateljica Hrvatskoga povijesnog muzeja. Istaknula je i da je on, kao književnik, političar, povjesničar, konzervator, epigrafičar, arhivist, sakupljač muzealija i umjetnina, prvi počeo s pothvatom znanstvenog argumentiranja i artikuliranja ukupnosti koje čine hrvatski nacionalni identitet. Brstilo smatra kako je Kukuljević, osnivanjem temeljnih znanstvenih i kulturnih institucija te pokretanjem pitanja vezanih uz nacionalni status hrvatskoga naroda "otvorio prostor budućim generacijama da istražuju povijesne izvore i kulturnu baštinu".

VRAĆANJE U SAME SVOJE POČETKE

Izložbom se Hrvatski povijesni muzej vraća i u same svoje početke, kao sli-

Kao književnik, političar, povjesničar, konzervator, epigrafičar, arhivist, sakupljač muzealija i umjetnina, prvi je počeo s pothvatom ukupnosti koje čine hrvatski nacionalni identitet.

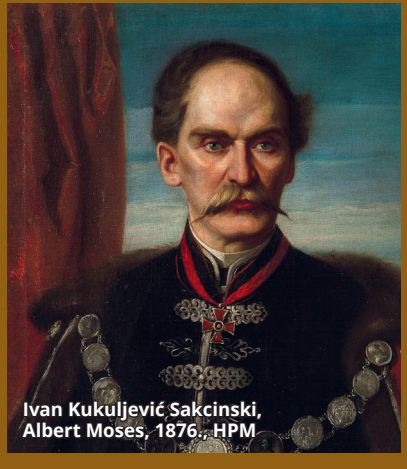
Matica 2017_1-2 v2.indd 38 08/02/17 12:39

"Njegov značaj dosad se nije dovoljno isticao, a tek stavljajući ga u kontekst može se dobiti prava slika, kako ne bi ostao samo netko po kome se zove ulica."

Ivan Kukuljević Sakcinski (1816. - 1889.)

Ivan Kukuljević Sakcinski, Albert Moses, 1876., HPM

Rodio se u Varaždinu, u jednoj od najstarijih hrvatskih plemićkih obitelji koja je potekla od hrvatsko-venecijanske loze Kukuljević-Bassani de Sacci. Školovanje je prekinuo kada se odlučuje za vojnički poziv, no vojsku napušta 1842. i uključuje se u politički život. Uskoro je postao jedan od istaknutijih vođa ilirskoga pokreta i najbolji govornik Narodne stranke, što mogu čuti posjetitelji izložbe – prvi je u Hrvatskome saboru održao govor na hrvatskome jeziku. Književnošću se počeo rano baviti – do 1847. izdao je četiri toma sabranih djela, pjesama, pripovijetki i drama, dok u Gajevoj "Danici" objavljuje putopisne crtice i životopise.

Zapamćen je i kao neumorni sakupljač starina i povijesnih izvora s ciljem nacionalnog osvješćivanja, zbog čega je osnovao *Družtvo za jugoslavensku povestnicu i starine* koje je bilo prva znanstveno-tehnička podloga za razvoj hrvatske historiografije. Uvjeren kako je kulturno-umjetnička baština ključno svjedočanstvo povijesnoga kontinuiteta nacije i jamstvo njezina identiteta, sustavno je prikupljao građu o kulturno-povijesnim spomenicima, a njegov pionirski rad na tom području danas se prepoznaje u raznim disciplinama, od arheologije i epigrafike, preko etnologije i povijesti umjetnosti, do književne povijesti. Sakupljao je slike, grafike, pečate, pečatnjake i numizmatiku stvorivši, uz veliku biblioteku, pozamašnu zbirku različitih djela i predmeta značajnih za hrvatsku kulturnu i likovnu povijest. Među predmetima otkupljenima nakon njegove smrti najviše je pečatnjaka i pečata utisnutih u prirodni i crveni vosak, koji su pripadali plemićkim obiteljima, kulturnim, društvenim, znanstvenim, crkvenim, gospodarskim i državnim institucijama, te manji broj heraldičkih predmeta.

jednik Narodnoga muzeja, za koji je Kukuljević sakupljao i darovao predmete, a koji su pribavljeni na njegov poticaj preko pojedinaca i *Družtva za jugoslavensku povestnicu i starine* ili su otkupljeni i nakon njegove smrti ušli u tadašnji Narodni muzej. "To je i prigoda da Hrvatski povijesni muzej obilježi 170 godina postojanja, a vjerujem da ćemo iduću obljetnicu dočekati u našem novom prostoru, kako bismo konačno prezentirali hrvatski identitet i cjelokupnu baštinu koju je i Kukuljević tako revno prikupljao, čuvao i želio prikazati", ustvrdila je ravnateljica.

U Hrvatskome povijesnome muzeju izložba se može razgledati do 5. ožujka, a u Palači Sermage Gradskoga muzeja Varaždin bit će postavljena od 12. travnja do 30. srpnja.

POSLJEDNJI HRVATSKI HOMO UNIVERSALIS

Miran Bojanić Morandini, ravnatelj Gradskoga muzeja Varaždin, ocijenio je kako je Kukuljević bio jedan od posljednjih hrvatskih homo universalisa, izrazivši uvjerenje kako su se tom izložbom i hrvatski narod i muzeji odužili Kukuljeviću. "Njegov se značaj dosad nije dovoljno isticao, a tek se stavljajući ga u kontekst može dobiti prava slika, kako ne bi ostao samo netko po kome se zove ulica", napomenuo je.

Ljerka Šimunić, voditeljica projek-

Matica 2017_1-2 v2.indd 39 08/02/17 12:39

Fotografija Zagreba koju je snimio, Ivan Štandl,1870., HPM

ta iz Muzeja grada Varaždina, zadovoljna je što se Kukuljevićeva ostavština iz zagrebačkoga i varaždinskoga muzeja prožimaju i nadopunjuju. "Naš je muzej vrlo složen i raznovrstan, no s obzirom na sredstva koja dobivamo, sami ne bismo mogli organizirati tako veliku izložbu", ustvrdila je. Po njezinim riječima, izložba prikazuje njegov život, rad i doprinos kulturi, umjetnosti i znanosti te ulogu u turbulentnome vremenu političkih i društvenih promjena i utemeljenja hrvatskoga nacionalnog integriteta i odnosa sa susjednim narodima. ■ ESP

ENG ***The Ivan Kukuljević Sakcinski – An Architect of Croatian Identity exhibition is open for viewing at the Museum of Croatian History on the occasion of the 200th anniversary of his birth, showcasing the versatile personality of this underrated historical figure.***

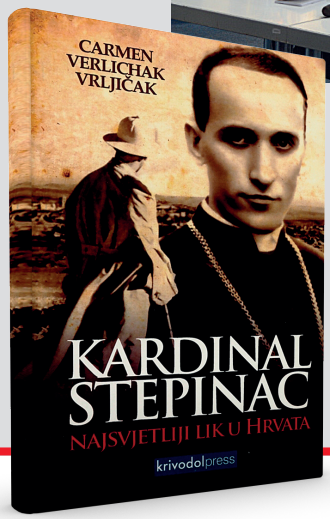
VIJESTI

Knjiga o kardinalu Stepincu argentinske Hrvatice

ZAGREB - Mnogobrojna publika okupila se u zagrebačkoj Knjižnici Bogdana Ogrizovića na predstavljanju hrvatskoga prijevoda knjige "Kardinal Stepinac najsvjetliji lik u Hrvata" *(El cardenal Stepinac, el coraje de la fidelidad)* autorice Carmen Verlichak Vrljičak, istaknute Hrvatice iz Argentine. O knjizi je govorio prof. Marito Mihovil Letica, kao i sama autorica.

Prof. Letica smatra da je učinjen pravi potez što je knjiga prevedena na hrvatski jer je autorica odlično i na vrlo zanimljiv način opisala ličnost kardinala i njegove najvažnije životne trenutke. "Knjiga je lijepo napisan, iskren i sadržajan kompendij o kardinalu Stepincu. Premda ima u knjizi biografskih elemenata; ona nema pretenziju biti sustavna biografija. Riječ je o emotivnome i skladno napisanome osobnom osvrtu jedne katoličke vjernice na časni život i svetačko djelo kardinala Stepinca, uzora vjere i morala. Knjigu bih zdušno pohvalio i rado prepručio katoličkome, ali i drugome hrvatskom čitateljstvu. Rekao bih da je autorica Carmen Vrljičak imala uza sve i svojevrsne osobne razloge za pisanje ove knjige o kardinalu Stepincu. Naime, na str. 4. predočena je skupna fotografija iz 1939.: kardinal Stepinac i mlade katehistice, među kojima je i autoričina majka, Mira Dugački", rekao je uz ostalo prof. Letica.

Govoreći o svojoj knjizi autorica je informirala publiku i o radu *Centra kardinala Stepinca* u Buenos Airesu kojemu je cilj širiti istinu o kardinalu Stepincu na španjolskome govornom području.

Matica 2017_1-2 v2.indd 40 08/02/17 12:39

U kominu Ane Mljećke

Pod sjajnim vodstvom organizatorica, Ane Stražičić Rodriguez (Ane Mljećka), Tatjane Terković Bistre, Sanje Bogović i Eleonore Turčinović, uz paletu gastronomskih specijaliteta, ples i pjesmu predstavljena je cijela Lijepa Naša

Tekst: **Irena Ozimec**

Prelijepi interijer hrvatskoga restorana "La Fortuna" u New Jerseyu ovih dana okupio je na druženje nekoliko stotina Hrvata iz New Yorka i New Jerseya svih generacija, koji su se uz bogati program, tradicionalne popijevke, ples, gastronomske specijalitete i vrhunska vina s ljubavlju prisjetili staroga kraja.

Pod sjajnim vodstvom organizatorica, Ane Stražičić Rodriguez (Ane Mljećka), Tatjane Terković Bistre, Sanje Bogović i Eleonore Turčinović, uz paletu gastronomskih specijaliteta, ples i pjesmu folklorne skupine *Ruža Hrvatska* i folklornog ansambla *Okret* predstavljena je Lijepa Naša, od Istre do Dubrovnika, od Kršana do Mljeta, od Vukovara do Varaždina te od Rijeke sve do Zagreba. Mlada i vedra Michelle Ramonita Stražičić – Rodriguez prisutne goste razveselila je recitacijom Gundulićeve *Himne slobode* i staromljetske pjesme *Bog jedini more je stvorio,* koja slavi ljepote Mljeta, po mnogima najljepšeg otoka, otoka vječnog proljeća i rodnoga kraja naše organizatorice Ane Mljećke. Osim folklornih grupa, goste su svojim sjajnim izvedbama zabavljali klape *Astoria* i *Dalmati*, harmonikaški duo *Damir i Valentin* te vokalni sastav *Eleonora i Marko*.

Prigodnom pozdravnom crticom goste su pozdravili i udijelili im blagoslov svećenici vlč. Vedran Kirinčić, voditelj HKM blaženi Ivan Merz iz Astorije, i fra Željko Barbarić iz župe sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela na Manhattanu.

Organizatori su osim bogate i raznovrsne tombole okupljenima darovali prigodne poklon-vrećice s hrvatskim promotivnim materijalima. Tijekom večeri prikupljane su donacije za dvije hrvatske škole koje tiho egzistiraju na području New Yorka: škola "Kardinal Alojzije Stepinac" na Manhattanu i škola pri HKM bl. Ivana Merza u Astoriji. Obje škole djeluju već desetljećima, a mnogobrojni volonteri i entuzijasti trude se na mlade naraštaje prenijeti znanje hrvatskoga jezika, njezinu stoljetnu kulturu i bogatu povijest. Prikupljena donirana sredstva škole će iskoristiti za nabavku knjiga, školskoga pribora te organizaciju jednodnevnih izleta i kraćih ekskurzija.

Prigodnom pozdravnom crticom goste su pozdravili i udijelili im blagoslov svećenici vlč. Vedran Kirinčić, voditelj HKM blaženi Ivan Merz iz Astorije i fra Željko Barbarić iz župe sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela na Manhattanu.

Interijer hrvatskoga restorana "La Fortuna" u New Jerseyu

Ane Mljećka s obitelji

Kraljica večeri bila je decentno, u obliku hrvatskoga grba ukrašena torta kojom su okupljeni simbolično obilježili i proslavili četvrt stoljeća od međunarodnog priznanja Hrvatske, dana koji je zlatnim slovima uklesan u stoljetnu povijest našeg naroda. Na kraju večeri Ane je u ime organizatora zahvalila svim donatorima i promotorima hrvatske Feste izrazivši želju da se Hrvati iz svih krajeva Hrvatske u što većem broju odazovu svim budućim proslavama i događajima. ■

ENG ***Several hundred ethnic Croatians of all generations from New York and New Jersey gathered at the La Fortuna restaurant in New Jersey to celebrate the old country with an event featuring a lavish spread of culinary specialities and top wines accompanied by dance and music.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 41 08/02/17 12:39

Okupljalište gradišćanskih Hrvata u pjesmi i plesu

Riječ je o nadasve vrijednoj skupini zaljubljenika u narodno blago čiji je cilj njegovanje izvornoga folklora pa je stoga taj ansambl za gradišćanske Hrvate osobita "osobna karta" kada je riječ o njegovanju tradicijske kulture

Za jubilej osmišljen je poseban program pod nazivom "ŠAROliKOLO – Svit u Kolo Slavuju"

Mnogobrojna publika u bečkome *Odeon Theatru*

Tekst: **Zdenka Weber**
Foto: **Hrvatske novine, ZW**

Gradišćanski Hrvati dobro su upoznati s djelovanjem njihova ansambla koji kontinuirano nastupa u Gradišću, Beču, diljem Austrije i u inozemstvu, nerijetko i u domovini svojih predaka u Hrvatskoj.

U bečkome *Odeon Theatru* održana je potkraj prošle godine jubilarna proslava 45. obljetnice postojanja gradišćansko-hrvatskog ansambla *Kolo Slavuj* i 30. obljetnice djelovanja *Piplića*, folklorne grupe najmlađih plesača. Gradišćanskim Hrvatima, bilo onima koji žive u Beču ili onima koji nastanjuju manja i veća mjesta austrijske savezne zemlje Gradišća, zacijelo nije potrebno posebno isticati vrijednosti postojanja folklornog ansambla *Kolo Slavuj*. Ako i sami nisu članovi toga pjevačko-plesačkoga mnogobrojnog sastava ili to barem u nekom svom životnom razdoblju nisu bili, gradišćanski Hrvati dobro su upoznati s djelovanjem njihova ansambla *Kolo Slavuj* koji kontinuirano nastupa u Gradišću, Beču, diljem Austrije i u inozemstvu, nerijetko i u domovini svojih predaka u Hrvatskoj. Posebno svakako na tradicionalnoj Međunarodnoj smotri folklora koja se u Zagrebu, kao festivalska priredba nacionalnog značenja, održava od 1966. godine.

Instrumentalni sastav Kolo Slavuja

POSEBAN PROGRAM ZA JUBILEJ

Dakle, *Kolo Slavuj* je iznimna kulturološka pojava, nadasve vrijedna skupina zaljubljenika u narodno blago čiji je cilj njegovanje izvornoga folklora pa je stoga taj ansambl za gradišćanske Hrvate osobita "osobna karta" kada je riječ o folklornome amaterizmu i njegovanju baštinjene tradicijske kulture. Činjenica da *Kolo Slavuj* postoji već 45 godina i da je u jubilarnoj godini osmišljen po-

Matica 2017_1-2 v2.indd 42 08/02/17 12:39

seban program pod nazivom "ŠAROliKOLO – Svit u Kolo Slavuju", koji je predstavljen prvo u Pinkovcu/ Güttenbachu, hrvatskome selu u južnome Gradišću, zatim u bečkome *Odeon Theatru,* dovoljno govori o brizi i nastojanjima članova da uvijek novim programima, u predivnim narodnim nošnjama, predstavljaju svoje djelovanje i da trajno obogaćuju repertoar, postavljajući si uvijek nove i drukčije izazove.

Svi članovi Kolo Slavuja na pozornici

ZDUŠNO, ANGAŽIRANO I IZVEDBENO KVALITETNO

Ako su, dakle, gradišćanski Hrvati kao narodna grupa u Austriji već 45 godina i te kako dobro upoznati s visokim dometima jednog od svojih folklornih društava s tako dugovječnim trajanjem, svakako nije na odmet znati i mišljenje nekoga "sa strane", nekoga koji tek ima privilegij upoznati njihov rad i uživati u svemu što *Kolo Slavuj* poklanja svojoj neposrednoj sredini. O svemu sam tome kao opunomoćena ministrica zadužena za kulturu, znanost i obrazovanje i rad s gradišćanskim Hrvatima za vrijeme mandata u Veleposlanstvu RH u Beču od 2012. do 2016. godine mnogo puta bila informirana i imala prigode biti na njihovim nastupima. Srećom sam i po povratku u Zagreb nakon završenoga mandata u Austriji, zahvaljujući pozivu da u Hrvatskome centru u Beču održim još jedno od mojih predavanja, i to sada na temu "Nacionalno u hrvatskoj glazbi", imala mogućnost nazočiti i svečanoj proslavi 45. obljetnice *Kola Slavuj*.

I doista, bilo je nadasve dirljivo biti nazočan u *Odeon Theatru*, stopiti se sa stotinama okupljenih posjetitelja i pratiti više od dva sata pjevanja i plesanja svih generacija koje tako zdušno, angažirano i izvedbeno kvalitetno predstavljaju bogat program s glazbom i plesovima iz Gradišća, Međimurja, Vojvodine, Italije, Koruške i Donje Austrije. Od Dječjih igara malih *Piplića*, najmlađih čije okupljanje traje već 30 godina, preko Čardaša Slavuj, Bunjevačkih igara, *Jačkih Horvatov iz Slovačke, Plesova i popjevki iz Međimurja, plesova moliških Hrvata, Ugarskih jigrača* i *Tanaca i jački štokavskoga kraja* do razigranog finala ŠAROliKOLO, s duhovitim i zabavnim govornim umecima, mnogobrojna je publika vidno uživala u odličnim koreografijama (Štefan Novak, Rudi Štefanec, Jelena Tyran, Marco Blascetta, Filip Tyran), sjajnim glazbenim obradama (Filip Tyran, Mirko Berlaković, Rastislav Šimković, Tibor Bün, Marco Blascetta, Hannes Laszakovits), vrsnome muziciranju instrumentalista na folklornim glazbalima i zabavnome nastupu *Skandal Benda – međimurskih bandista* kao gostiju iz Hrvatske te nadasve predanome i odlično uvježbanom pjevanju i plesanju svih generacija članova *Kola Slavuj*. Toliko radosti i veselja i toliko zajedničkoga duha i osjećaja u predstavljenome doista šarolikome programu izazivalo je buru pljeska, a toliko uloženoga truda i vremena pokazalo je svu ozbiljnost kojom se ansambl *Kolo Slavuj* pripremio za svoj javni nastup.

Najmlađa sekcija tzv. *Piplići*

Bilo je nadasve dirljivo biti nazočan u Odeon Theatru, stopiti se sa stotinama okupljenih posjetitelja i pratiti više od dva sata pjevanja i plesanja svih generacija Kolo Slavuja.

JOŠ MNOGA, MNOGA LJETA...

Svima, pojedinačno i grupno, uredništvu koje vode Gabriela Novak-Karall, Jelena i Filip Tyran i Lydia Novak, kao i svima koji su svojim doprinosima osmislili jubilarnu večer, Marcu Blascettiju, Hannesu Laszakovistu, Michaelu Navratilu, Štefanu Novaku i Franji Schruiffu, treba uputiti pregršt pohvala jer sve ono što ostvaruju posebna je životna priča, osobito bogatstvo trajanja gradišćanskih Hrvata u Austriji i nezaboravni poklon ljubiteljima narodne umjetnosti. Živjeli, plesali i pjevali još mnoga, mnoga ljeta! ■

ENG ***Vienna's Odeon Theatre was the venue late last year for the celebration of the 45th anniversary of the Gradišće Croatian Kolo Slavuj ensemble and the 30th anniversary of the Piplića children's folklore dance ensemble.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 43 08/02/17 12:39

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian. Learn when and where you want.

Sveučilište u Zagrebu

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

6. ožujka – 28. svibnja 2017.

March 6 - May 28, 2017

- **7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodlu)**
- **150 nastavnih aktivnosti**
- **24 sata online nastave u živo**
- **iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik**
- **interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika**

- *7 learning units in the Moodle-based e-learning system*
- *150 learning activities*
- *24 hours of real-time communication online*
- *experienced language instructors, specialists in Croatian as L2*
- *an interactive, communicative and individual approach to language learning*

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

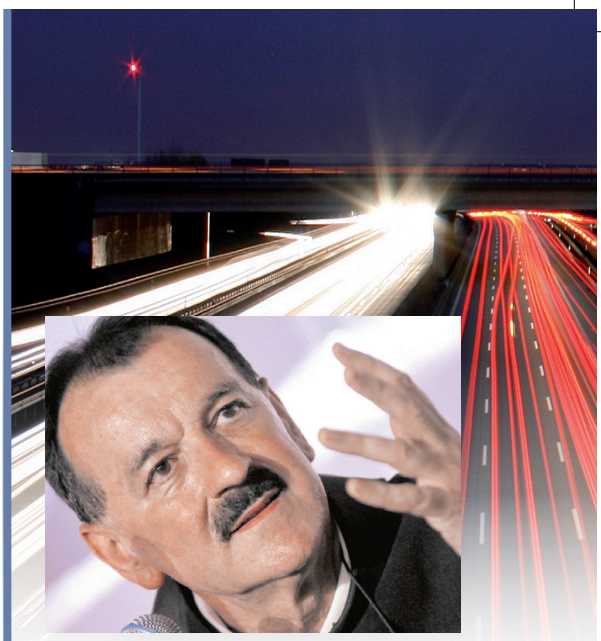
Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska**
(sito.coric@gmx.net)

Koliko je god donekle točno da je upletanje u tuđe laži i gluposti jalov posao, šutnja o njima svakako je još jalovija. Možda se rijetko kada kao radeći s ljudima u isto vrijeme u zvanju svećenika i psihoterapeuta susrećemo s lažima, klevetama, neistinama i glupostima. Nevjerojatno je koliko je tog zla u društvu oko nas na svim razinama: primjerice među bračnim parovima, između roditelja i djece, među najbližom rodbinom, u susjeda, među poznanicima, u školama i na radnim mjestima, u raznim osiguravajućim društvima, među vjernicima i nevjernicima, lijevima, desnima i nesvrstanima.

Toj činjenici ne posvećuje se puno pažnje u odgoju ni u obitelji, ni u školi, a ni u Crkvi. Zapravo, sve te tri institucije žrtve su laži i gluposti. Evo najsvježije ilustracije: jučer mi piše stari poznanik da im je uredan biznis doveo na rub propasti čovjek koji im već tri godine ne vraća kao što je ugovoreno nekoliko stotina tisuća eura, "a član je Opus Deija"! Eno i jedan hrvatski veleposlanik prodao je rezidenciju jer mu nije bila dovoljno dobra, za 2,2 milijuna dolara, a novi ju je vlasnik odmah preprodao za 5,5 milijuna! Ima tu i gorih stvari pa predsjednica RH izjavljuje: "I sama sam se uvjerila da ima veleposlanika koji ne da ne rade u interesu hrvatske države, nego rade protiv državne politike!" Davno je rečeno da je nedokučiva i neizmjerna ljudska glupost! Na drugoj strani, najgorem zlu biću na svijetu što ga čovjek

Kad su laži i gluposti način javnog postupanja

Hrvatski mediji triput više i redovitije prenose laži i gluposti srpskih protagonista, nego, recimo, autentične potrebe i prilike Hrvata u BiH ili mogućnosti nas izvan domovine!

može zamisliti dano je ime đavao, *diabolos*, a znači otac laži, zavidnik i klevetnik.

MEĐU DRUŠTVENIM PREDVODITELJIMA

Međutim, uz te štete od te pošasti u privatnim i pojedinačnim slučajevima, goleme su štete kad je ona prisutna među svekolikim društvenim predvoditeljima, od kulture, sporta i medija do gospodarstva i politike! Isto tako, lakše bismo izlazili na kraj s takvim lažima i glupostima da su one samo slabost duha! Problem je što imaju veliku snagu i negativnu energiju za trovanje i nanošenje strašne štete međuljudskim i međunarodnim odnosima. Pogubno je i to što se širitelji laži i gluposti s visokih položaja predstavljaju kao oni koji šire samo nedvojbenu istinu. A poruka je mudrosti da magarac može doći na bilo koju uzvisinu, ali uvijek će ostati magarac, dok brabonjak ni na carskome postolju neće zazvoniti kao cekin!

Pogledamo li oko sebe na inflaciju hrvatske medijske riječi, ne možemo ne primijetiti pogubnu lakoću podvala i gluposti! Tako hrvatski mediji, sve do Večernjega lista, triput više i redovitije prenose laži i gluposti srpskih protagonista, nego, recimo, autentične potrebe i prilike Hrvata u BiH ili mogućnosti nas izvan domovine! A razne portalčiće, gdje mnogobrojni svojim poluistinama, sitnišima i glupostima liječe svoje komplekse, da i ne spominjemo! U Hrvatskome saboru, gdje bi u vodstvu zemlje tih stotinu i pedeset ljudi trebali biti "najbolji od najboljih" hrvatskih građana među milijunima koje imamo, i djeca vide da od očekivanih bisera imamo nerijetko tek ucrvala zrna kukuruza koja ni za farmu peradi ne bi bila dobra! Imali smo predsjednika vlastite države, i to u dva mandata, a on se pokazao kao notorni lažov i krivokletnik, koji se okreće kako vjetar puše! Stari Grci davno su rekli da samo plitke duše mogu o istoj stvari, prema potrebi, tvrditi da je sad bijela, sad crna. A tek kad nepristrani stručnjaci počnu rešetati montirane dokaze i politiku UN-tribunala u Haagu! Eno i kolege naših biskupa, srbijanskoga patrijarha Irineja koji izjavljuje da je u Jasenovcu ubijeno (PAZI!) milijun Srba! I sad naš povremeno pogrešivi papa Franjo ima povjerenja u njegovu istinoljubivost i poučljivost o bl. kardinalu Stepincu?! Biskupa Irineja prati i srbijanski ministar koji je rekao da je bila fatalna pogreška što su priznali Makedoniju, ali tu su i Vučićeve laži o vlaku za Kosovo! Ni jedan vlak ne ide bez najave ni na sljedeći kolodvor, a kamoli u drugu državu!

Magarac može doći na bilo koju uzvisinu, ali uvijek će ostati magarac, dok brabonjak ni na carskome postolju neće zazvoniti kao cekin!

NA LEĐIMA STRAŠNIH ŽRTAVA

Primjeri takvih zala samo se redaju! Nakon više od godinu dana otkad je agent Obavještajno-sigurnosne agencije BiH (OSA) Zlatko Humo uhvaćen i priznao bacanje eksplozivne naprave u mostarskome tunelu Salakovac pod auto generala Ante Jeleča, načelnika Združenoga stožera Oružanih snaga BiH, sutkinja ga je - oslobodila krivnje. Valjda zbog toga što je bomba pala ispred, a ne ispod vozila i nije usmrtila Jeleča! Zlatko je sin bivšega šefa AID-a Esada Hume. Nadalje, umišljeni Efraim Zuroff iz Centra Simon Wiesenthal bulazni opet kao nitko! Ako je tako sve bilo jasno za njegova Dinka Šakića, zašto su mu morali svjedočiti lažni svjedoci i to još glupim izjavama?! O predsjednici RH kaže da je nostalgična prema ustašama ili nije za taj posao pa da u RH ima danas velik broj ljudi koji smatraju da su ustaše božji dar čovječanstvu i zato žele da se oni ponovno vrate; Franjo Tuđman je postao hrvatski nacionalist jer je želio postati predsjednik... Lažljivije od lažljivijeg, budalastije od budalastoga! Jedan mi ovdje poznanik Židov priznaje, onaj što sam ga drugdje spomenuo da mi je darovao hrabru knjigu američkoga Židova N. G. Finkelsteina "Industrija holokausta", da Zuroff svojom plitkoćom i glupošću na leđima strašnih žrtava holokausta "bolesno izdiže sebe" pa time "nas Židove po svijetu sve više ljudi ne voli, makar o tome šute"...

Takav je, na *žalost, mali i veliki (ne) moćni svijet oko nas!* Jedino ćemo ga moći mijenjati, ako svatko počne mijenjati sebe! Ipak, kako bi rekao Matijaš grabancijaš dijak našega starog Tituša Brezovačkog – *Niti kreposti pohvaliti niti falinge popraviti prez istine ni moguće*! ■

Matica 2017_1-2 v2.indd 45 08/02/17 12:39

Ivo Rusendić, kao telegrafist na brodu *Bihać*

Restoran *Dobar tek* u Buenos Airesu

Adriana Rusendić naslijedila je od roditelja kulinarske vještine i ljubav prema hrvatskoj kuhinji. Sa suprugom Danielom Yorio otvorila je hrvatski restoran Dobar tek koji se nalazi u San Telmu, turističkoj četvrti Buenos Airesa

Tekst: **Carmen Verlichak Vrljičak**

Bilo je to 1948. godine kada je Ivo Rusendić, jedini telegrafist na jugoslavenskome brodu *Bihać*, stigao u argentinsku luku Rosario. Tada 21-godišnji momak, rodom iz Velikoga Brda kraj Makarske, već je bio donio odluku da se više ne želi vratiti u zemlju pod Titovim režimom.

Pobjegao je s broda i našao utočište u Monteu, legendarnoj kući gdje je fra Vlado Bilobrk zaštitio puno hrvatskih doseljenika. Budući da brod nije mogao otploviti bez svoga jedinoga telegrafista, pokrenuta je potraga za Rusendićem. Tada je u Argentini bio predsjednik Juan Domingo Perón i kada je jugoslavenska vlada optužila Argentinu da pruža utočište ilegalnome prebjegu, Perón je bio prisiljen nešto poduzeti. Međutim, njegova naredba nadležnim tijelima glasila je "tražite ga, ali nemojte ga naći". Brod *Bihać* zbog Rusendićeva bijega čak tri mjeseca prisilno je stajao na vezu. No, na kraju je otplovio bez svoga telegrafista.

POLICIJSKI RITUAL

Naravno da je policija od početka točno znala gdje se Rusendić nalazi. Svaka policijska kontrola izazivala je u Rusendića silan strah jer je dobro znao da će u slučaju izručenja jugoslavenskim vlastima vjerojatno platiti životom. No, prema Perónovu naputku pri svakoj kontroli uobičajeno pitanje policajaca glasilo je: "Vi niste gospodin Rusendić, zar ne?" na koje su uvijek dobivali očekivani odgovor. "Znamo da niste, bez brige budite", potvrđivali bi policajci reda radi. S vremenom je i Rusendić prihvatio igru i naviknuo se na policijski ritual koji je trajao cijelu godinu.

Nakon isteka te prve godine, već prema tadašnjem zakonu, više nije podlijegao stalnim kontrolama. Malo po malo počeo se prilagođavati novoj domovini i uvjetima koji su ondje vladali. Budući da nije znao jezik, nije mogao raditi kao telegrafist pa je sreću potražio u poslovima vezanim uz ugostiteljstvo. S uspjehom, jer počeo je raditi kao po-

Jugoslavenski brod Bihać zbog Rusendićeva bijega čak je tri mjeseca prisilno stajao na vezu. No, na kraju je otplovio bez svoga telegrafista koji se skrio kod legendarnoga fra Vlade Bilobrka.

Bračni par Resendić u njihovom restoranu *Makarska* u Mar del suru, potkraj 1960-ih

Unutrašnjost restorana *Dobar tek* u Buenos Airesu

Matica 2017_1-2 v2.indd 46 08/02/17 12:39

Adriana vrlo vješto razvlači tijesto za štrudl

Osoblje restorana *Dobar tek* odjevene u "kockice" dočekuje svoje goste

moćni kuhar. To je bio zapravo prvi korak Ive ili Ivice, kako su ga argentinski Hrvati zvali, do vlastitog restorana i do mnogim argentinskim gurmanima poznatoga *don Juana*.

Jednoga dana 1956. godine upoznao je mladu Zagrepčanku Izabelu Munger, koja je kao izbjeglica iz Jugoslavije pristigla preko austrijskoga logora 1954. u Argentinu. Odabrala je tu južnoameričku zemlju kao odredište jer je čula da ondje ima hrane u izobilju i da je klima ugodna. Vjenčali su se 1956. godine. Zajedno su se nastavili baviti ugostiteljstvom. Imali su koncesiju na restoran koji se nalazio u popularnome Hrvatskom domu u Buenos Airesu. Ondje su preživjeli i eksploziju bombe koju su 1960., po svemu sudeći, podmetnuli Udbini ljudi. Tom prigodom jedna djevojčica smrtno je stradala, a 16 posjetitelja Doma je ranjeno.

MJESTO NALIK MAKARSKOJ

Godine su prolazile i Rusendići su se zaželjeli života na moru. Našli su jedno malo mjesto na moru Mar del sur, koje je Ivu podsjećalo na njegovu Makarsku. Ondje su otvorili restoran *Makarska* koji je nudio za tamošnje ljude nepoznatu hrvatsku kuhinju. Malo po malo ljudi su probali sarmu pa ćevape, štrudlu i oduševili se. Svatko tko je probao Rusendićeve specijalitete postao je stalni gost restorana. Ivo Rusendić umro prije dvije godine.

Njegova kćer Adriana naslijedila je od roditelja nevjerojatne kulinarske vještine i ljubav prema hrvatskoj kuhinji. Sa suprugom Danielom Yorio otvorila je hrvatski restoran *Dobar tek* koji se nalazi u San Telmu, turističkoj četvrti Buenos Airesa.

U svom lokalu Adriana često pred gostima pokazuje svoje nevjerojatnu vještinu razvlačenja tijesta za štrudl. Kaže da ih barem napravi 60 tjedno! Uz to nude gulaš, ćevape, zeljanice, burek, sarmu, punjene paprike, sekeli gulaš, buncek ili kobasice s kiselim kupusom... Sva ta jela gotovo je nemoguće negdje drugdje u Argentini probati. Posebno je teško nabaviti kiseli kupus, no

Adriana često pred gostima pokazuje svoju nevjerojatnu vještinu razvlačenja tijesta za štrudl. Kaže da ih barem napravi 60 tjedno! Uz to nude gulaš, ćevape, burek, sarmu, punjene paprike...

Adriana i Daniel surađuju s ljudima koji kisele kupus samo za potrebe njihova restorana. Od pića tu su pelinkovac, kruškovac, šljivovica... koju uvozi Miguel Lerotić.

NAGRADE I ODLIČNE RECENZIJE

Na zidovima restorana ima više ekrana koji stalno prikazuju filmove o Hrvatskoj, dok se istodobno mogu čuti hrvatske pjesme, pretežno dalmatinske.

U *Dobar tek* svi rado navrate. Uvijek ima netko iz Hrvatske tko je na proputovanju. Kako odmah znaju za taj lokal, pitam se. Posebna je gužva kad hrvatski sportaši nastupaju na velikim natjecanjima. Onda vlada prava navijačka atmosfera. Nedavno su se okupili kako bi gledali prijenos finala Davis kupa iz Zagreba.

Restorani *Dobar tek* i *Makarska* osvojili su puno nagrada, a često imaju odlične recenzije u argentinskim medijima. Sva sreća da ih imamo. U suprotnom bismo se mi argentinski Hrvati osjećali kao siročad. ■ ESP

ENG ***Argentineans have had an opportunity to become better acquainted with Croatian cuisine with the opening of Ivo Rusendić's Makarska restaurant in Mar del Sur and his daughter Adriana's Dobar Tek restaurant in Buenos Aires.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 47 08/02/17 12:39

Ne propustite publikaciju HMI!

Hrvatski iseljenički zbornik 2017.

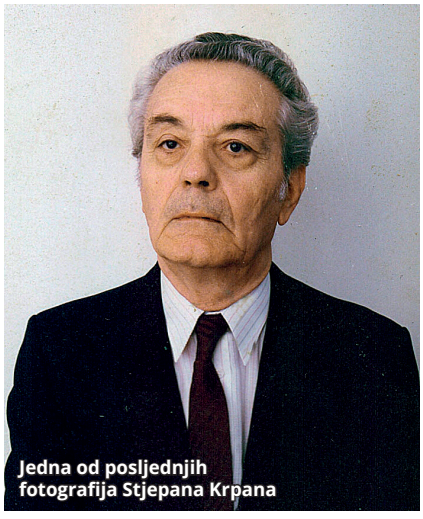
sa sažetcima na engleskom i španjolskom jeziku ima osam tematskih cjelina – naslovljenih *Znaci vremena, Kroatistički obzori, Baština, Mostovi, Povjesnica, Duhovnost, Znanost te Nove knjige* – koje se sastoje od 32 samostalna autorska priloga. Prilozi povezuju, s više ili manje informacija, dvadesetak zemalja svijeta s udaljenih kontinenata od Amerike do Australije i Novoga Zelanda kao i bližeg europskog susjedstva.

Autori Matičina godišnjaka činjenično ruše stereotipe u javnosti o našoj dijaspori i pružaju nam vjerodostojan mozaik hrvatskog iseljeništva 21. stoljeća, čiji naraštaji stasaju izvan domovine u višejezičnim i višekulturnim sredinama razvijenoga svijeta. To je slika inovativne dijaspore, čije su istaknute figure prepoznatljive u planetarnoj zajednici – pretvorivši egzodus svojih djedova u blagodati slobode kretanja obrazovanih i marljivih ljudi.

Građa je raspoređena na 452 stranice i ilustrirana s 60 fotografija, zrcaleći suvremeno iseljeničko stvaralaštvo, koje su opisali stručnjaci iz zemlje i inozemstva. Središnja je tema većine autora ovogodišnjega sveska uloga žene u iseljeništvu, ali i izazovi egzodusa mladih iz Hrvatske.

Od Bratislave do Brinja – Krpanovi iseljenički i domovinski zapisi

Stjepan Krpan pokazivao je intelektualni interes za prošlost i sadašnjost Hrvata u Hrvatskoj i istraživačku zauzetost za autentičnu egzistenciju Hrvata u susjednim i okolnim zemljama

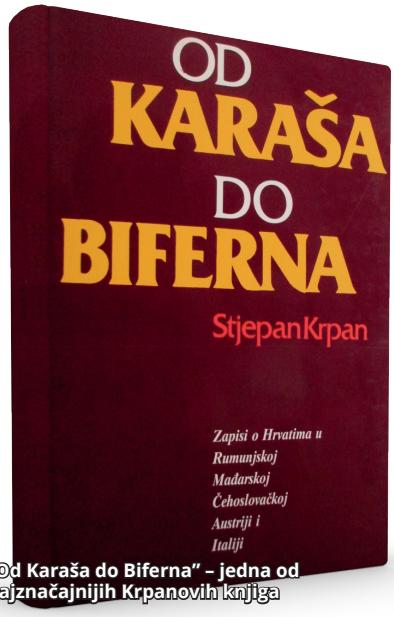

Jedna od posljednjih fotografija Stjepana Krpana

Tekst: **Željko Holjevac**

U nakladi Kršćanske sadašnjosti u Zagrebu izašla je 1988. knjiga slikovitog naslova *Od Karaša do Biferna* s razrađenim podnaslovom "Zapisi o Hrvatima u Rumunjskoj, Mađarskoj, Čehoslovačkoj, Austriji i Italiji" iz pera pokojnoga Stjepana Krpana (1922. – 1995.), srednjoškolskoga profesora koji se na istraživačko-publicistički način bavio hrvatskim narodnim manjinama u okolnim zemljama i zavičajnim temama brodske Posavine i brinjskoga kraja u Lici. Spomenuta knjiga osmišljena je kao svojevrstan stručni i putopisni vodič po hrvatskim manjinskim naseljima od rijeke Karaša u Rumunjskoj do rijeke Biferna u Italiji. Ujedno je to bila prva knjiga koja je ujedinila publicističke i putopisne spoznaje o hrvatskim manjinama u navedenim zemljama, od kojih je neke autor dotičnih zapisa razradio u posebnim knjigama i člancima u časopisima i novinama.

Posljednja knjiga koju je Stjepan Krpan za života objavio, ne dočekavši njezino svečano predstavljanje u zagrebačkome Hotelu "I", bila je knjiga *Brinjski kraj u prošlosti i sadašnjosti – Prilozi za monografiju*, koju je u ranu jesen 1995. objavilo Zavičajno društvo Brinjaka "Sokolac" u Zagrebu kao prvu cjelovitu knjigu o brinjskome kraju uopće. Na tome tragu je i ovaj članak u kojem se usporedno vrednuju njegovi iseljenički i domovinski zapisi u obje navedene knjige, određen slikovitom putanjom klatna od Bratislave do Brinja. Pri tome je pisac ovih redaka, oslanjajući se na Krpanovu horizontalu od Karaša na istoku do Biferna za zapadu, posegnuo za simboličkom orijentacijom prema vertikali od Bratislave na sjeveru do Brinja na jugu.

"Od Karaša do Biferna" – jedna od najznačajnijih Krpanovih knjiga

POSJETI HRVATSKIM MANJINSKIM ZAJEDNICAMA

Zapisi o Hrvatima u Rumunjskoj, Mađarskoj, Čehoslovačkoj, Austriji i Italiji u knjizi *Od Karaša do Biferna* nastali su na podlozi Krpanovih radnih posjeta hrvatskim manjinskim zajednicama u tim zemljama kasnih 1970-ih i tijekom 1980-ih godina. Tako se u rumunjskom Karaševu upoznao s članovima seoskoga KUD-a *Mladi Karaševci* i drugim tamošnjim ljudima. Putujući izletnički po hrvatskim naseljima Nermiću i Jablači, od Lupaka do Tirola te iz Vodnika u Ravnik i Keču, bilježio je škole, župne crkve i druge teme. U Klokotiću je zapazio folklornu grupu koja je izvodila svadbene i druge običaje, u šokačkih Hrvata u Rekašu zapazio je župnu crkvu i spomenik palima u Prvome svjetskom ratu, a u Radni na Morišu upoznao obitelj Margetić, jednu od posljednjih hrvatskih obitelji u tome selu.

U susjednoj Mađarskoj opisao je najprije Kaćmar, Garu, Vancagu u Baji

Knjiga Od Karaša do Biferna osmišljena je kao svojevrstan stručni i putopisni vodič po hrvatskim manjinskim naseljima od rijeke Karaša u Rumunjskoj do rijeke Biferna u Italiji.

Matica 2017_1-2 v2.indd 49 08/02/17 12:40

Mladi supružnici Marija i Stjepan Krpan

i Čavolj, gdje je prepoznao ralo i klasje kao vječite simbole seoskoga života domaćih ljudi. Pohodio je Hrvate pod Kalačom, pronašao hrvatske tragove u mađarskome glavnom gradu Budimpešti, osvrnuo se na "Dalmatince" u Sentandreji i posjetio Tukulju. Putovao je po Erčinu i Anzabegu, stekao poznanstva u Santovu, susretao hrvatske ljude u baranjskim selima i gradovima poput Mohača i Pečuha, a ostavio je i zapise iz prastaroga Olasa i po bošnjačkome kraju. Nakon što je bio kod posljednjih "totskih" Hrvata, iz Sigeta je otišao u Lukovišće, a zatim je posjetio Martince i Starin. Uz bilješke iz Bobovca i Bojeva, donio je zapise s posjeta Hrvatima u Prekomurju i onima u Bizunji. Bio je na grobu pjesnika i preporoditelja Mate Meršića Miloradića u Kemlji, upoznao kajkavce u Vedešinu i Umoku nedaleko od Nežiderskog jezera i pohodio Koljnof, gdje je 1983. otkriven spomenik u povodu 450. obljetnice doseljenja Hrvata. U starome gradu u Kisegu zapazio je spomenik Nikoli Jurišiću koji je 1532. obranio Kiseg od Turaka. Putujući dalje od Temerja do Plajgora, svratio je i u Prisiku, gdje je 1981. otkriven spomenik župniku i književniku Jožefu Ficku, a zatim je prošao kroz hrvatska naselja Undu, Nardu i Čatar, završivši svoje putovanje Mađarskom u Petrovu Selu na pograničnoj rječici Pinki.

ČAKAVCI NA MORAVI

U Čehoslovačkoj je bio kod podunavskih Hrvata čakavaca, zatim je otišao preko slovačkoga Rosvara u Čunovo, a susreo je čakavce i na Moravi, jednako kao i kajkavce pod Malim Karpatima, prisjetivši se ujedno hrvatskih pradjedova u Velikim i Malim Šenkvicama. U Austriji, gdje žive gradišćanski i drugi Hrvati, obišao je Pandrof na Hati, Novo Selo na rubu panonske ravnice, Uzlop usred vinograda, Trajštof, Cindrof, Cogrštof, Klimpuh, Cundravu, Rasporak, Pajngrt i druga naselja u sjevernom i srednjem Gradišću. Pohodio je također Mali Borištof i spomenuo njegove velike ljude, šetao po obroncima Kisečke gore, a u Frakanavi je orisao zavičaj spomenutoga pjesnika i preporoditelja Miloradića. Posjetio je Filež na granici, a za Mjenovo i Gerištof naveo je da su to "najhrvatskija sela u Gradišću". U Čembi je upoznao hrvatsku kulturu na seoski način, a iz Pinkovca, Stinjaka, Žarnovice, čakavskih Jezerjana, štokavskog Prašćeva i drugih sela u južnom Gradišću ostavio je vrijedne kulturno-povijesne zapise. U Italiji se najviše družio s Hrvatima u Kruču, Filiću i Mundimitru. Uz tumač manje poznatih riječi i popis slikovnih priloga, donio je popis tadašnjih i nekih bivših hrvatskih sela u Rumunjskoj, Mađarskoj, tadašnjoj Čehoslovačkoj, Austriji i Italiji.

ZAPUŠTEN I ZANEMAREN HRVATSKI KRAJ

Imajući na umu ličke korijene bunjevačkoga roda Krpana u okolici Lovinca, o čemu je još 1976. sročio strojopisni sastavak *Hrvati iz Muntanje*, Stjepan Krpan se posljednjih godina svojega života pozabavio prošlošću i sadašnjošću brinjskoga kraja u Lici, jednako zapuštenoga i zanemarenoga hrvatskog kraja kao što su prije sloma socijalizma i demokratskih promjena kasnih 1980-ih i ranih 1990-ih godina bila zapuštena i zanemarena hrvatska manjinska naselja u pojedinim susjednim i okolnim zemljama. U knjizi *Brinjski kraj u prošlosti i sadašnjosti – Prilozi za monografiju* odredio je zemljopisni smještaj i opisao kratku povijest brinjskoga kraja. Istaknuo je ilirsko i rimsko naselje Monetium u tome kraju i osvrnuo se na dolazak Hrvata na izmaku antičkog razdoblja i u početcima ranoga srednjeg vijeka. U razvijenome srednjem vijeku gospodarili su brinjskim krajem hrvatski velikaši Frankopani, a zatim se Brinje našlo u Senjskoj kapetaniji, dijelu Vojne krajine kao sustava za obranu od Osmanlija koji su pokorili veći dio Like i Krbave. Poslije oslobođenja Like i Krbave od Turaka pod vodstvom brinjskoga župnika Marka Mesića cijeli kraj nastavio je živjeti u Vojnoj krajini, u kojoj su se Brinjani 1746. pobunili protiv vojničke uprave, ali su kasnije vjerno služili kao seljaci i vojnici, kako pod kratkotrajnom francuskom upravom na početku 19. stoljeća tako i pod dugovječnijom austrijskom upravom.

Poslije povratka Vojne krajine pod bansku vlast brinjski kraj počeo je živjeti u civilnoj ili građanskoj Hrvatskoj, a nakon sloma Austro-Ugarske u Prvome svjetskom ratu 1918. ušao je u prvu Jugoslaviju, u kojoj su žandari prilikom izbora 1925. u selu Stajnici ubili četvoricu hrvatskih seljaka koji su prosvjedovali protiv zatvaranja birališta prije nego što su svi mještani stigli glasovati. Uz bilješke o zdravstvu, Krpan se posebice osvrnuo na zabavu, šport, kultur-

Imajući na umu ličke korijene bunjevačkoga roda Krpana u okolici Lovinca, Stjepan Krpan pozabavio se posljednjih godina svojega života prošlošću i sadašnjošću brinjskoga kraja u Lici.

Susret s pomurskim Hrvatima u Serdahelju (Mađarska) ispred škole

Matica 2017_1-2 v2.indd 50 08/02/17 12:40

no-prosvjetne i političke djelatnosti u brinjskome kraju između dvaju svjetskih ratova. Obradio je brinjski kraj u Banovini Hrvatskoj i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, odnosno u tragičnome vrtlogu Drugoga svjetskog rata i poraća, a zatim u drugoj Jugoslaviji i na kraju u Republici Hrvatskoj koja se ranih 1990-ih godina osamostalila u Domovinskome ratu, tijekom kojeg su Brinjani branili i obranili svoj zavičaj, pridonijevši obrani Hrvatske i oslobođenju njezinih privremeno zaposjednutih dijelova.

NASELJA I KRETANJE STANOVNIŠTVA

Stjepan Krpan je u knjizi o brinjskome kraju, uza zemljopisni smještaj i povijesni pregled, portretirao naselja i kretanje stanovništva u tome kraju. Analizirao je neka svojstva brinjskoga čakavskoga govora, obiteljska i osobna imena, rodbinsko i blagdansko nazivlje, imena domaćih životinja, mjesno i zemljišno nazivlje, manje poznate riječi, običajnu baštinu, životne običaje (npr. rođenje djeteta, svadba i običaji o smrti), neke godišnje običaje, narodne pjesme i narodnu nošnju. Poklanjajući prikladnu pozornost crkvenosti i školstvu, spomenuo je najstarije poznate brinjske župnike i redovnike, svećenika Marka Mesića i ostale brinjske dušobrižnike u Vojnoj krajini i nakon nje, nove župe prema 20. stoljeću, ratna razaranja i poslijeratne obnove, trivijalnu školu u Brinju, školske zgrade i neke učitelje, narodne škole u brinjskome kraju, posebice škole između dvaju svjetskih ratova u pojedinim naseljima, školstvo nakon Drugoga svjetskog rata i danas, izvanškolsko narodno prosvjećivanje i Maticu hrvatsku u Brinju. Posebno su

Obitelj Stjepana Krpana, početkom 1990-ih

Susret Stjepana Krpana s moliškom Hrvaticom Milenom Lalli u Mundimitru (Molise, Italija), prvi slijeva njen suprug Roberto Rocchi, prvi zdesna kručki župnik Petar Milanović (1984.)

Život i rad Stjepana Krpana bili su u mnogo čemu uvjetovani društveno-političkim prilikama prije i poslije pada željezne zavjese.

prikazane neke znamenite i zaslužne osobe iz brinjskoga kraja. Nisu zaobiđeni ni kulturno-povijesni spomenici, napose stari grad Sokolac s restauriranom gotičkom kapelom Presvetoga Trojstva, a uzeti su u obzir i pojedini pisci koji su pisali o brinjskome kraju.

Obje portretirane knjige Stjepana Krpana primjeri su različitih oblika spoznaje autora koji se suočavao s različitim teškoćama prilikom istraživanja stare hrvatske dijaspore i pojedinih hrvatskih krajeva. Obje su domišljen sustav misli koji danas nije više jedini mogući pristup niti hrvatskim narodnim manjinama u susjednim i okolnim zemljama niti pojedinim starim hrvatskim krajevima, ali je taj sustav misli i činjenica po svojoj izvornosti jedno od značajnih uporišta u suvremenim znanstvenim i publicističkim traganjima za njihovim posebnostima.

DOSLJEDNA I SNAŽNA OSOBNOST

Život i rad Stjepana Krpana bili su u mnogo čemu uvjetovani društveno-političkim prilikama prije i poslije pada željezne zavjese, ali se u njegovim djelima ogleda i jedinstvena intelektualna neovisnost u smislu autonomije savjesti. Krpan je bio dosljedna i snažna osobnost, čiji je radišni život bio prožet kušnjama, ali je u njega bilo i intelektualne postojanosti i nepomućenosti. Odlikovao se iznimnom snagom izraza, a u središtu njegovih pogleda uvijek je bio hrvatski čovjek u domovini i dijaspori. Znao je da se ni u složenim vremenima ne može bez nade i stoga je nastojao komunikativno djelovati, vodeći uvijek računa o razumnom pristupu problematici kojom je bio zaokupljen. Za njega je vrlina bilo znanje, a u tome je pronalazio svrhu i smisao života.

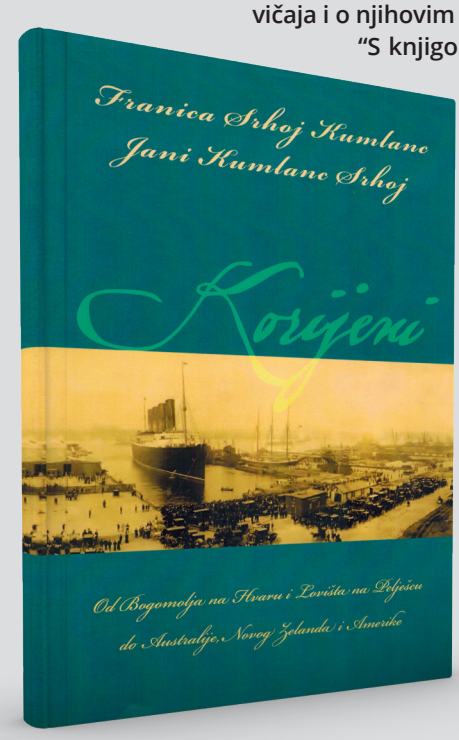
Stjepan Krpan pokazivao je intelektualni interes za prošlost i sadašnjost Hrvata u Hrvatskoj i istraživačku zauzetost za autentičnu egzistenciju Hrvata u susjednim i okolnim zemljama. Nijansirano vrednujući ideje i činjenice u nužnom lancu uzorka i učinaka, uvijek je naglašavao ljudsku osobnost kao vrijednost u prostoru i vremenu. Okušavši se i sam kao sin brinjskoga kraja u istraživanju povijesti i kulture zavičajne Like i gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj, mogu reći da je Stjepan Krpan, kojeg sam još kao student upoznao u posljednjoj godini njegova života, svojom neposrednošću i sugestivnom neponovljivošću ostavio jasan trag kao prethodnik mnogih postignuća i domašaja suvremenih znanosti. Svojim doprinosom on je i danas, kada više odavno nije među nama, pažnje vrijedan sugovornik kojeg ima smisla uzimati u obzir i prikladno vrednovati. ■

ENG ***Stjepan Krpan (1922–1995) was a tireless researcher with a great intellectual interest in the past and present of Croatians in their homeland and a dedicated researcher of the indigenous Croatians in neighbouring countries.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 51 08/02/17 12:40

Knjiga 'Korijeni' Franice Srhoj Kumlanc i Jani Kumlanc Srhoj

PULA - Knjigu 'Korijeni' autori Franica Srhoj Kumlanc i Jani Kumlanc Srhoj podijelili su na dva dijela. Prvi dio je zaokružila Franica, opisujući rodno mjesto Lovište na Pelješcu, sjećanje na oca, *barbe* odnosno prve starosjedioce Lovišta, donoseći priče iz Bogomolja, legende i stara *virovanja*, povratak iz Aucklanda u Nakovanu, crtice iz njezina života, život u Puli, iseljavanje Srhojevih i drugih obitelji na Novi Zeland dok drugi dio završava sin Jani s duhovnom iluminacijom, zatim o malome brdskome mjestu Bogomoljama, obitelji, doseljavanju i iseljavanju. Godine 2006. Franica Srhoj Kumlanc posjetila je hrvatskoga pjesnika i književnika Dragutina Tadijanovića. Pri tome ga je zamolila za savjet vezano uz njezino daljnje 'stvaralaštvo riječi', a 'Tadija' je rekao: "Piši tako i dalje o svojim ljudima i krajevima, na svoj, po mome mišljenju izuzetan način i ostat ćeš po tom zapamćena." Upravo su te riječi potaknule Franicu na početak rada, bile su ostvarenje njezina razmišljanja i nadahnuće za knjigu 'Korijeni', koja bi pričala o ljudima iz njezina zavičaja i o njihovim iseljenicima.

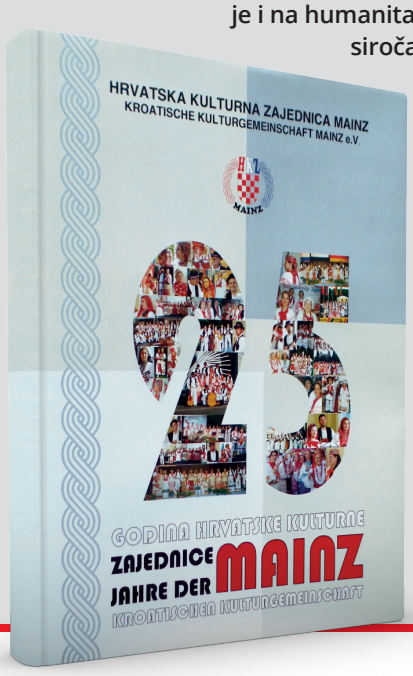

"S knjigom 'Korijeni' željeli smo otrgnuti od zaborava dio povijesti i identiteta svima nam dragog zavičaja", kaže autorica koja je rođena 1942. godine u Lovištu na Pelješcu, a napustila je to mjesto u desetoj godini. Završila je Pedagošku akademiju u Puli. Više godina radila je kao njegovateljica starih i nemoćnih osoba u Italiji. Do sada je objavila osam zbirki pjesama i četiri prozna djela. Članica je Istarskoga ogranka Društva hrvatskih književnika. Njezin sin, suautor knjige, Jani Kumlanc Srhoj, rođen je 1971. godine u Puli, gdje je pohađao osnovnu i srednju školu. Završio je prometnu školu u Zadru te postao instruktor. Radi kao menadžer u marketinškoj tvrtki i piše za neke poslovne portale. Do sada je napisao nekoliko zbirki pjesama u prozi te poeme. *(Naida Šehović)*

Monografija "25 godina Hrvatske kulturne zajednice Mainz"

NJEMAČKA - Potkraj prošle godine u sklopu božićnih događaja predstavljena je u Mainzu monografija "25 godina Hrvatske kulturne zajednice Mainz". Monografija na hrvatskome i njemačkome jeziku na 240 stranica riječju i slikom dokumentira djelovanje Zajednice i predstavlja ljude i događaje koji su pridonijeli njezinu razvoju.

Osnovni cilj HKZ-Mainz je njegovati hrvatsku kulturu i jezik, prenijeti je na mlade generacije i utkati u pulsirajući multikulturni život grada Mainza. Izložbama, kazališnim predstavama, njegovanjem folklorne baštine, predavanjima, prikazivanjem filmova, Zajednica je slijedila zadane ciljeve. S obzirom na to da je Zajednica osnovana 1991. u sudbonosnim povijesnim trenucima hrvatskoga naroda, uz kulturni rad tada se nužno bavila i političkim temama koje su predstavljene ovom monografijom. Od samog početka agresije na našu domovinu Hrvatska kulturna zajednica Mainz djelovala je i na humanitarnom polju pomažući prognanike i ratnu siročad u domovini, zbrinjavala prognanike u Mainzu i okolici te suosjećala sa svim žrtvama rata. Članovi zbora i tamburaši svojim su nastupima u Mainzu i široj okolici prenijeli hrvatsku pjesmu i zvuke tambure, a svoj rad okrunili su tonskim zapisima – dvama izdanim CD-ima. Novoizašla monografija **"25 godina Hrvatske kulturne zajednice Mainz"** nije važna samo za članove HKZ-Mainz i brojne sudionike i posjetitelje njezinih manifestacija koje su u monografiji bogato dokumentirane novinskim člancima i fotografijama, na kojima će se mnogi moći prepoznati, njezino izdavanje će ostati kao trajan dokument i svjedočanstvo života i rada Hrvata izvan svoje Domovine i za daleke buduće generacije.

Matica 2017_1-2 v2.indd 52 08/02/17 12:40

Svečano otkrivanje spomenika Stepincu i Tuđmanu

Ovo su izvan domovine prvi kipovi Stepinca i Tuđmana zajedno na javnome mjestu. Oni sada pred Hrvatskom kućom u Oltenu upotpunjuju pravu vrtnu galeriju s desetak umjetnina

Tekst: **Uredništvo**

U povodu 25. obljetnice hrvatske državne nezavisnosti, s velikim zadovoljstvom i ponosom u HKM Solothurn u Švicarskoj svečano su uz masu svijeta pred Hrvatskom kućom u Oltenu u prosincu otkriveni i blagoslovljeni spomenici bl. Alojziju Stepincu i prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu. Autori kipova dvojica su uglednih hrvatskih akademskih kipara, Anto Jurkić i Tomislav Kršnjavi, a originalne skulpture odlila je u bronci "Ljevaonica umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu" i Ljevaonica umjetnina "Ujević", te naše najuglednije takve ustanove. Ovo su izvan domovine prvi kipovi Stepinca i Tuđmana zajedno na javnome mjestu. Oni sada pred Hrvatskom kućom u Oltenu upotpunjuju pravu vrtnu galeriju s desetak umjetnina koji Švicarcima i Hrvatima u Švicarskoj najrječitije govore o hrvatskoj povijesti, od replike krstionice kneza Višeslava, spomen-obeliska za dvije stotine stradalih hrvatskih vojnika u Švicarskoj za vrijeme Austro-ugarske monarhije do "Sv. Franje i vuka" u stilu naše naivne umjetnosti.

Misionar fra Šimun Šito Ćorić na početku je parafrazirao riječi sv. pape Ivana Pavla II. da bi svaki narod u Europi bio sretan da je u ona mučna vremena imao svoga kardinala Stepinca. Za predsjednika Tuđmana je ustvrdio da bi bez njega Hrvatska najvjerojatnije završila kao Čečenija, a ovako slavimo 25. obljetnicu njezine državne nezavisnosti. Kipove je blagoslovio mons. Nedjeljko Pintarić iz Zagreba. Kao jedan od velikih poznavatelja lika i djela blaženog kardinala Stepinca istaknuo je njegove vrline koje su neprolazne za naše kršćansko i hrvatsko djelovanje. Mr. Frane Vugdelija s oduševljenjem je govorio o predsjedniku Tuđmanu istaknuvši njegovu ljudsku upornost i državničku mudrost kojima je predvodio hrvatski narod u ostvarenju stoljetnog sna hrvatske državnosti i samobitnosti. Predsjednik Komisije za strance kantona Solothurn Gaetano Serrago sve je iznenadio svojim znalačkim govorom i o kardinalu Stepincu i o predsjedniku Tuđmanu, spomenuvši da nije slučajno Švicarska među prvima počela javno podržavati RH na njezinu putu prema nezavisnosti i međunarodnom priznanju. Biranim riječima o obojici velikana prisutnima su se obratili i veleposlanik RH u Švicarskoj Aleksandar Heina i predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa Vinko Sabljo. On je kao najveći darovatelj bio "kum" Tuđmanovoj statui, a statui kardinala Stepinca predsjednik Fonda hrvatskih studenata u Švicarskoj (FOHS-CH) Zlatko Daidžić.

Pred Hrvatskom kućom u Oltenu okupio se velik broj Hrvata

Misionar fra Šimun Šito Ćorić na početku je parafrazirao riječi sv. pape Ivana Pavla II. da bi svaki narod u Europi bio sretan da je u ona mučna vremena imao svoga kardinala Stepinca.

Kip predsjednika Tuđmana otkrio je veleposlanik Heina, a kip bl. kardinala Stepinca dr. Josip Gracin, koji je kao mladi student pri pokopu kardinala Stepinca u zagrebačkoj katedrali imao čast nositi mrtvački sanduk s kardinalovim zemnim ostacima.

Slavlje su svojim milozvučjima uveličali oktet *Chorus Croaticus*, mješoviti zbor folklorne skupine CRO-FOLK HKM Solothurn te maestro na klasičnoj gitari prof. Velimir Kobau. ■

ENG ***Monuments dedicated to the Blessed Aloysius Stepinac and Franjo Tuđman, the first president of Croatia after it regained its independence, were unveiled in front of the Croatian House in Olten (Switzerland) on the 25th anniversary of Croatia's international recognition.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 53 08/02/17 12:40

Grad na ušću Neretve

Ono po čemu je neretvanski kraj danas gospodarski najznačajniji u čitavoj primorskoj Hrvatskoj je agrarna proizvodnja agruma, ponajviše mandarina, kivija, lubenica i povrća

Središte Metkovića na lijevoj obali Neretve

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Metković je središte donjoneretvanskoga kraja ili delte Neretve i drugi po veličini grad u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. S površinom od 51 četvornog kilometra Metković graniči na jugu s općinom Zažablje, na zapadu s općinom Kula Norinska, dok je na istoku i sjeveru državna granica prema Bosni i Hercegovini i Hercegovačko-neretvanskoj županiji odnosno općini Gabela. Područje lokalne samouprave sastoji se od pet naselja, a to su: Metković, Dubravica, Glušci, Prud i Vid. Metković se smjestio uz državnu granicu prema Bosni i Hercegovini na mjestu gdje počinje delta Neretve koja je na sjeveru omeđena obroncima dinarskoga gorja, a na jugu podgradinsko-slivanjskim brdima, krškim i bezvodnim krajolikom.

Obradive površine dobivale su se jendečenjem odnosno prokopavanjem kanala kojim se odvodio višak močvarne vode, a mulj iz kanala stavljao se na obradive površine.

DELTA NERETVE

Delta Neretve jedinstvena je reljefna i geomorfološka pojava na čitavoj hrvatskoj obali Jadrana jer ona presijeca kontinuirani priobalnih slijed krških planina dinarskoga pravca pružanja. Dolinu Neretve čini šljunčana podloga prekrivena finim aluvijalnim materijalom, a kao i u većine delti, dolina je uz samo korito dok je prema rubovima konveksna ili ispupčena zbog stalnog nanošenja materijala iz uzvodnoga slivnog područja Hercegovine. Kulturni pejzaž doline Neretve evidentno se mijenjao u posljednja dva stoljeća te je od močvarnog, naplavnog i agrarno slabo vrijednog prostora melioracijskim zahvatima postao prvorazredno poljoprivredno područje. Mletačke vlasti započele su preobrazbu donjoneretvanskoga kraja krajem 18. stoljeća zbog potrebe uzgoja žitarica. Za afirmaciju i razvoj Metkovića kao kasnijega mikroregionalnog središta bila je presudna gradnja Napoleonske ceste 1807. godine za vrijeme Ilirskih provincija koja je prešla Neretvu na najpovoljnijemu mjestu pokraj Metkovića, čime se ovo naselje definitivno nameće kao značajno središte. Za austrijske vlasti produbljeno je korito Neretve do Metkovića, čime on postaje značajna luka čija važnost kao lučkog središta opada tek šezdesetih godina prošlog stoljeća razvojem luke Ploče.

Ono po čemu je neretvanski kraj danas gospodarski najznačajniji u čitavoj primorskoj Hrvatskoj je agrarna proizvodnja agruma, ponajviše mandarina, kivija, lubenica i povrća. Obradive površine dobivale su se jendečenjem odnosno prokopavanjem kanala kojim se odvodio višak močvarne vode, a mulj iz kanala stavljao se na obradive površine. U prošlosti se to radilo ručno, posebnim specijaliziranim motikama, dok se to danas radi crpkama i strojevima. Gradnjom nasipa prema moru spriječeno je prodiranje slane vode za plime ili jačeg juga prema unutrašnjosti. Deltu Neretve, gledajući iz ptičje perspektive, čini neobičan i slikovit izgled manjih obradivih čestica odvojenih kanalima, koje su jedino uz krški rub za-

Župa sv. Ilije

Matica 2017_1-2 v2.indd 54 08/02/17 12:40

Plodna delta Neretve zasađena je uglavnom agrumima

U turističkoj ponudi sve je zastupljenije razgledavanje i plovidba lađama

držale svoje izvorne močvarne obrise. Današnje veće obradive zone nalikuju na kasete i po nastanku donekle su slične nizozemskim polderima.

IMPOZANTNI MUZEJ NARONE

Današnji prostor Metkovića bio je naseljen još u antičko doba, a najdominantnije središte bila je Narona na mjestu današnjega Vida, gdje je sagrađen impozantni Muzej Narone, čiji temelj postava čine ostaci hrama Augusteuma. Metković se prvi put spominje u zapisu iz 1422. godine (spis u Državnome arhivu u Dubrovniku) dok se kartografski prvi put bilježi 1570. godine. U to vrijeme značajnija su mjesta bila Gabela i Kula Norinska, o kojoj pjeva Andrija Kačić Miošić. Metković dobiva značaj u odnosu na Opuzen za Napoleonove vladavine, a pogotovo druge austrijske vlasti. Tada Metković dobiva lučki ured 1823.

Kula Norinska

U turističkoj ponudi sve je zastupljenije razgledavanje i plovidba lađama, a Maraton lađa postao je prvorazredna sportsko-turistička manifestacija državnog značaja.

Maraton lađa

godine, poštanski ured te se gradi cesta Metković - Mostar - Sarajevo. Krajem 19. stoljeća gradi se željeznička pruga od Sarajeva preko Mostara do Metkovića, a između dvaju ratova metkovska luka druga je po prometu, nakon sušačke, razvija se trgovina, ugostiteljstvo te mnogobrojne uslužne djelatnosti. Ipak, ona nije mogla zadovoljavati potrebe velikoga bosansko-hercegovačkog zaleđa pa se gradi pruga normalnog kolosijeka do Ploča 1966. godine, čime Ploče preuzimaju primat.

Svoju gospodarsku sliku Metković krajem prošlog i početkom ovog stoljeća bazira na agrarnoj djelatnosti vezanoj uz eksploataciju plodne neretvanske doline i proizvodnju agruma. Značajan je i lučki promet, iako manjeg opsega nego u razdoblju između dvaju ratova, a najveći dio otpada na cement iz Solina, no značajan je i nautički turizam. Uz Muzej Narone u Vidu, kao jedini muzej u Hrvatskoj koji je izgrađen na samome izvoru povijesne baštine, nedavno je otvoren Prirodoslovni muzej nastao na temelju Ornitološkoga muzeja, jednog od najvećih takve vrste u Europi. Metković ima sve više "promatrača ptica" jer prirodni ambijent doline Neretve čini značajno ornitološko područje. U turističkoj ponudi sve je zastupljenije razgledavanje

Matica 2017_1-2 v2.indd 55 08/02/17 12:40

Muzej Narona

i plovidba lađama, a Maraton lađa postao je prvorazredna sportsko-turistička manifestacija državnog značaja. Od gospodarstva se uz malo poduzetništvo ističe i građevinska djelatnost.

MNOGOBROJNE ZNAČAJNE OSOBE

Područje lokalne samouprave grada Metkovića ima ukupno 16.788 stanovnika prema posljednjem popisu, od čega u najvećem naselju Metkoviću živi 15.329 stanovnika. Drugo po veličini naselje je Vid sa 796 stanovnika.

Iz metkovskoga kraja potječu mnogobrojne značajne osobe među kojima su biskupi Marin Barišić, Martin Rajič i Petar Vidović, misionar fra Ante Gabrić, liječnici Nikica Gabrić i Nela Sršen, filmski redatelj Obrad Gluščević, glumci Damir Mejovšek i Vera Zima, pjesnik Ivan Slamnig, nogometaš Andrija Anković, Igor Štimac i Darijo Srna, rukometaši Patrik Ćavar, Ivica Obrvan, Ivan Čupić, Slavko Goluža, Nikša Kaleb, ekonomist Đuro Njavro, geograf Damir Madaš, političari Luka Bebić, Stipe Gabrić i Božo Petrov. ■

Ornitološko bogatstvo prikazano u prirodoslovnom muzeju

ENG *The Canon of Croatian Poetry 1450 – 2000 is a comprehensive anthology of Croatian lyric poetry in the English language recently published for a global readership.*

CMC TV TOP 30

1. **Mia** – Sanjaj me
2. **Parni valjak** – Opet se smijem
3. **Jacques Houdek & Doris Dragović** – Ima nešto u tome
4. **Jurica Pađen & Aerodrom feat. Kocka** – Ispod tuša
5. **Petar Grašo** – Ne znan za se
6. **Mladen Grdović** – Boliš me ljubavi
7. **Srebrna krila** – Još da mi te jednom ljubiti
8. **Neno Belan & Fiumens** – Sanjaj
9. **Dino Merlin** – Hotel Nacional
10. **Jacques Houdek** – Kad nekog voliš
11. **Crvena Jabuka** – Dolly Bell
12. **Antonela Doko** – Ta ljubav
13. **Leteći odred** – Nižem dane
14. **Jole i Luka Basi** – Nisam ja od jučer
15. **Jelena Rozga** – Pismo-glava
16. **Gea** – Još te mogu iznenaditi
17. **M.O.R.T.** – Na cesti
18. **Posegana** – Dovraga sve
19. **Jelena Rozga** – Moderna žena
20. **Dominik** – Poljubi me
21. **Joy** – Kada nađeš ljubav
22. **Buđenje feat. Marijan Brkić Brk**
23. **Teška Industrija** – Pratim te u stopu
24. **Zele** – Internal Waves of Love
25. **Tonči & Madre Badessa** – Tko nije lud, nije normalan
26. **Mejaši feat. Đakovčanke** – Sexy ritam
27. **Flyer** – Nismo sami
28. **Markiz feat. Remi** – Predaja
29. **Pravila igre** – Zagrli me
30. **Antonija Šola** – Usreći srce

Matica 2017_1-2 v2.indd 56 08/02/17 12:40

Dragocjeno iskustvo HMI-ja

HIDIS se bavi poučavanjem i proučavanjem hrvatskoga onih koji ga uče kao neizvorni govornici te na jednome mjestu okuplja najrazličitije stručnjake koji se bave tim interdisciplinarnim područjem

Otvaranje skupa: (s lijeva) prof. dr. sc. Zrinka Jelaska; doc. dr. sc. Anita Skelin; Mirjana Ana-Maria Piskulić, prof.; Milan Bošnjak, prof. te izv. prof. dr. sc. Krešimir Mićanović

Tekst: **Lada Kanajet Šimić**

U organizaciji Odjela za kulturu hrvatskoga jezika i Odjela za hrvatski kao ini jezik Hrvatskoga filološkog društva te u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika i Odsjekom za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu 15. - 17. prosinca 2016. održan je Šesti međunarodni znanstveni skup 'Hrvatski kao drugi i strani jezik' (VI. HIDIS). Svečano otvorenje skupa održano je u Vijećnici Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

HIDIS se bavi poučavanjem i proučavanjem hrvatskoga onih koji ga uče kao neizvorni govornici te na jednome mjestu okuplja najrazličitije stručnjake koji se bave tim interdisciplinarnim područjem: teoretičare učenja i usvajanja jezika, lektore i nastavnike hrvatskoga kao stranoga i drugoga na hrvatskim i inozemnim obrazovnim ustanovama. Na ovogodišnjem skupu nastupilo je ukupno 46 domaćih i inozemnih izlagača (Australija, Bosna i Hercegovina, Francuska, Mađarska, Makedonija, Nizozemska, Njemačka, Poljska, SAD, Slovenija) s 40 izlaganja u dvanaest sekcija koje su se bavile sljedećim temama: hrvatski kao materinski jezik; hrvatski u usporedbi s tipološki i genetski (ne) srodnim jezicima; hrvatski kao ini jezik: drugi, nasljedni, predački, strani; procjenjivanje, provjeravanje i vrjednovanje, kao i psiholingvistička i neurolingvistička istraživanja te predstavljanja knjiga, panela i radionica. Tako se na skupu, uz ostalo, govorilo o jezičnoj proizvodnji nasljednih govornika, govornoj proizvodnji stranih i nasljednih govornika na e-tečaju HiT-1, Središnjem odboru hrvatskih etničkih škola u NSW i školama hrvatskoga jezika u Australiji, o hrvatskome jeziku na državnoj maturi u Republici Francuskoj, o tečaju hrvatskoga u Nizozemskoj, višejezičnosti i strahu od jezika, odnosu straha od čitanja na materinskome i stranome jeziku, brzini čitanja dvojezične djece, novim tehnologijama, glazbi i dramskim tehnikama u nastavi inojezičnoga hrvatskog, razvijanju međukulturnih kompetencija i dr.

Pozvana predavanja održali su ugledni znanstvenici dr. sc. Kees de Bot (Sveučilište u Groeningenu i Sveučilište u Veszpremu), prof. dr. sc. Branimir Belaj (Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku) te izv. prof. dr. sc. Petar Vuković (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu).

Hrvatska matica iseljenika ima dugogodišnje iskustvo u organizaciji i provedbi programa namijenjenih učenju i poučavanju hrvatskoga jezika. U nekim od svojih programa Matica uspješno surađuje s različitim ustanovama iz područja odgoja i obrazovanja te kulture, kao i sa znanstvenicima i stručnjacima različitoga profila, a suradnja s Hrvatskim filološkim društvom u suorganizaciji HIDIS-a od prvoga skupa 2005. godine to potvrđuje. ■

Na skupu je nastupilo ukupno 46 domaćih i inozemnih izlagača (Australija, BiH, Francuska, Mađarska, Makedonija, Nizozemska, Njemačka, Poljska, SAD, Slovenija) koji su imali 40 izlaganja u dvanaest sekcija.

ENG ***The sixth international symposium on Croatian as a second and foreign language was held in Zagreb. The event pooled forty-six domestic and foreign lecturers with forty presentations in twelve sections.***

Matica 2017_1-2 v2.indd 57 08/02/17 12:40

Nova rubrika časopisa Matica

Klikni – Idem doma, idem u virtualni svijet Hrvatske koji mi je dostupan digitalnim vezama u otvorenom pristupu na Internetu ma gdje da živim na zemaljskoj kugli. *Klikni – Idem doma!* Pripremi se pregledom internetskih stranica za ono u čemu ćeš uživati prilikom svog dolaska u domovinu! Iščitavat ćemo zajedno s vama portale i digitalne repozitorije te društvene mreže s hrvatskim kulturnim i društvenim sadržajima. Osnažimo zajedno *e-Hrvatsku!*

Sigurni smo da klikom miša na zaslonu vašeg računala ili dodirom na mobilnim uređajima u iseljeništvu obogaćujete svoje znanje o hrvatskoj kulturi već 15 godina na portalu Vlade RH *Culturenet Croatia* i *Culturelink Network. Culturenet Croatia* je virtualni centar hrvatske kulture, tj. internetska stranica s podacima i vijestima o hrvatskim umjetnicima i kulturi općenito, čiji je primarni cilj promicanje hrvatske kulture u inozemstvu. Stranici se može pristupiti preko stranice Ministarstva kulture (www.min-kulture.hr). Culturelink (www.culturelink.org) je projekt koji potiče i olakšava suradnju između kulturnih, hrvatskih i svjetskih institucija poput UNESCO-a i Vijeća Europe.

Dostupnost digitalnih tehnologija danas je sasvim očekivana i primjećujemo sve više pojavnih oblika u kojima digitalne tehnologije ulaze u naš privatni život i Matičine poslovne aktivnosti, mijenjajući načine kako provodimo privatni život, organiziramo svoje obveze, sudjelujemo u aktivnostima društva u domovini i dijaspori. Za početak smo odabrali internetsku stranicu američkoga Hrvata i povratnika u domovinu Vladimira P. Gossa!

Klikni – Idem doma i prvi/a se uvjeri u sadržajnu Gossovu poveznicu (www.romanika.net) s fantastičnim mogućnostima interpretacije hrvatskih kulturno-povijesnih znamenitosti.

Internetska stranica Vladimira Petera Gossa

Kliknite publications i javljaju vam se ikonice s Gossovim radovima među kojim preporučujemo Gossov najnoviji, sedmi roman Bog u vreći, priču o dolasku Hrvata s neskrivenim asocijacijama na naš suvremeni svijet.

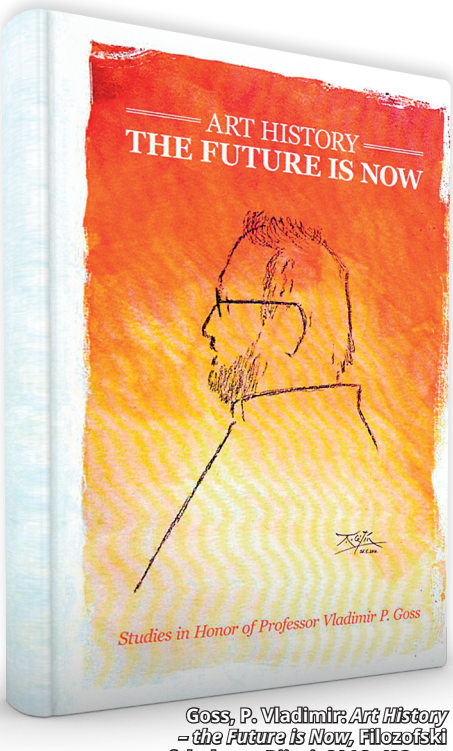
Prof. dr. sc. Vladimir Peter Goss

Tekst: **Cris Hall**

Hrvatska matica iseljenika želi svratiti pozornost svojim čitateljima na internetsku stranicu/*site* Vladimira Petera Gossa, profesora emeritusa povijesti umjetnosti Sveučilišta u Rijeci (www.romanika.net). Mnogi od nas pamte Vladimira kao uspješnoga i cijenjenoga hrvatsko-američkog znanstvenika i književnika, ali i kao aktivista (voditelj Odjela za promidžbu Nacionalne federacije američkih Hrvata, Američki Hrvat godine 1996.), te dopisnika Večernjega lista iz SAD-a od 1992. do 1999. godine.

Od 1999. Vladimir je trajno u Hrvatskoj, od 2002. redoviti je profesor, profesor u trajnom zvanju te danas profesor emeritus Sveučilišta u Rijeci. Našu pozornost posebno je privukla netom objavljena knjiga *Space: Sense and Substance* (Filozofski fakultet u Rijeci, 2016.), pregled povijesti hrvatskoga prostora te njegove umjetnosti i kulture svakome dostupan te zanimljiv i pisan popularno-znanstvenim stilom. Goss

Matica 2017_1-2 v2.indd 58 08/02/17 12:40

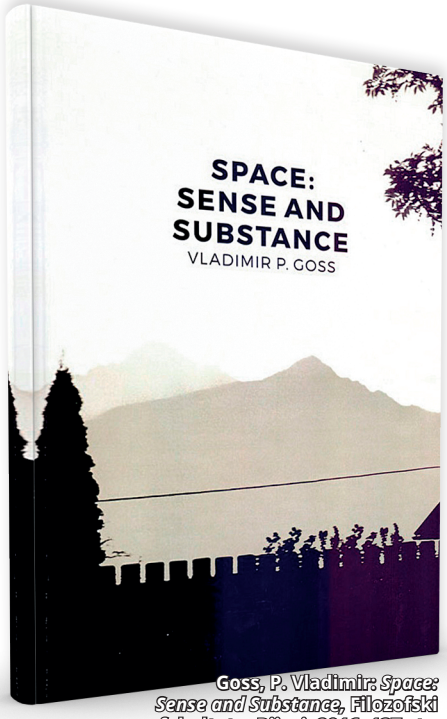
Goss, P. Vladimir: *Art History – the Future is Now*, Filozofski fakultet u Rijeci, 2016, 433 str.

Pripremi se pregledom internetskih stranica za ono u čemu ćeš uživati prilikom svog dolaska u domovinu! Iščitavat ćemo zajedno portale i digitalne repozitorije te društvene mreže s hrvatskim kulturnim i društvenim sadržajima.

kao temelj prihvaća stvaralaštvo naših prethodnika na ovim prostorima budući da smo i genetski i kulturno njihovi legitimni nasljednici, a prvi put se posvećuje pozornost najranijim slojevima umjetnosti i kulture iz poganskog razdoblja odmah nakon doseljenja te se zatim u jasnim i bitnim crtama iznosi sudbina hrvatske umjetnosti i kulture u vječno nam zadanom prostoru.

Otvorite navedeni site, kliknite *publications* i javljaju vam se ikonice s Gossovim radovima među kojima, uz već navedeni, preporučujemo Gossov najnoviji, sedmi roman *Bog u vreći* (Zagreb, Izvori 2015.), priču o dolasku Hrvata s neskrivenim asocijacijama na naš suvremeni svijet, zatim *Art History – the Future is Now*, zbornik u povodu Gossova sedamdeset petog rođendana (Filozofski fakultet u Rijeci, 2016.), te *Umjetnost i politička korektnost – Art and Political Correctness* (Filozofski fakultet u Rijeci, 2014.), duhovit i literarno nadahnut dvojezični uvid u krivudavu povijest umjetničke kritike s puno materijala iz hrvatske sadašnjosti i prošlosti. Tekstovi su lako dostupni, lako ih se može skinuti i ispisati – naravno besplatno.

Klikni – Idem doma, doznajte, uživajte!

Goss, P. Vladimir: *Space: Sense and Substance*, Filozofski fakultet u Rijeci, 2016, 137 str.

The Internet Site of Vladimir Peter Goss

The Croatian Heritage Foundation would like to draw the attention of its readers to the Internet site of Vladimir Peter Goss, Professor Emeritus of Art History at the University of Rijeka (www.romanika.net). Many among us will remember Vladimir as a successful and respected Croatian-American scholar and writer, and also as a Croatian activist (Head of the National Federation of Croatian Americans PR Department, NFCA's Croatian American of the Year in 1996), and the American correspondent of the "Večernji list" 1992 - 1999.

Since 1999 Vladimir has been in Croatia as a Full Professor, then Permanent Full Professor, and finally Professor Emeritus at the University of Rijeka. In particular we emphasize his most recently published book, *Space: Sense and Substance* (Rijeka: Faculty of Arts and Humanities, 2016), a scholarly but easy to understand and intriguing survey of the history of Croatia's space and its arts and culture. The background of Goss's argument is the creativity of our predecessors in the area, as we are their legitimate genetic and cultural heirs. For the first time in art history serious attention is paid to the earliest cultural layers of still pagan period of the Croats just after the migration, to be followed in a clear and inspired discourse by the vicissitudes of Croatian art and culture throughout today. Open the site, click *Publications* and you have icons with Goss's works among which, in addition to the one just mentioned, we also recommend his latest novel *Bog u vreći - God in a Bag* (Zagreb: Izvori 2015 – Goss is the author of seven novels and some one hundred short stories), a tale about the migration of the Croats with obvious references to our present-day predicament, the *Art History – the Future is Now*, a collection of studies issued in honor of his seventy fifth birthday (Rijeka: Faculty of Arts and Humanities, 2016), and the *Umjetnost i politička korektnost – Art and Political Correctness* (Rijeka: Faculty of Arts and Humanities, 2014), a witty and inspired overview of the history of art criticism based to a considerable extent on our own past and present. The texts are easy to access, download and print – of course for free.

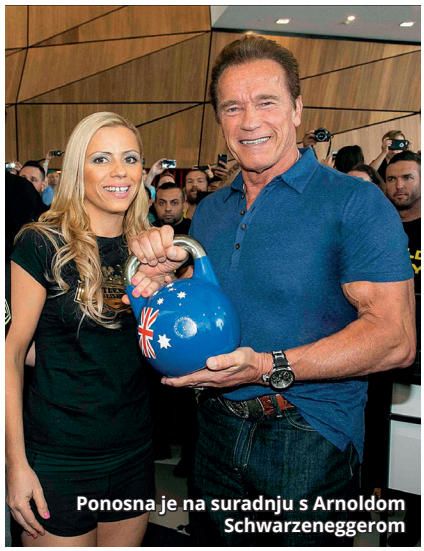
Click – Go Home, learn, enjoy!

Matica 2017_1-2 v2.indd 59 08/02/17 12:40

Oličenje snage, volje i upornosti

Ambiciozna je i želi se usavršavati ne samo kao atleta, već i kao sportski trener. Jadranka se svojim predanim radom i vrhunskim postignućima uvrstila u rang najboljih svjetskih sportaša!

Svugdje pokušava promovirati ketllebell atletiku

Ponosna je na suradnju s Arnoldom Schwarzeneggerom

Razgovarala: **Irena Ozimec**
Foto: **Arhiva Jad Marinović**

Jadranka "Jad" Marinović rođena je i živi u Melbourneu u Australiji i majka je dvojice maloljetnih sinova, Dylana i Matteusa. Njezini roditelji, majka Jean, koja je britansko-kanadskog podrijetla i otac Ante Marinović, podrijetlom iz okolice Zadra, već nekoliko desetljeća žive i rade u Melbourneu, gdje su aktivno uključeni i u rad hrvatske zajednice.

Odrastajući u obitelji koja je njegovala hrvatske običaje i kulturu, okružena hrvatskom riječju i opisima prirodnih ljepota staroga kraja, u Jadranki se rodila želja da se približi svojim korijenima, da samostalno doživi tu ljepotu prirode, toplinu ljudi, bogatu kulturu i naravno da usavrši znanje hrvatskoga jezika. Uz roditeljsku pomoć želja joj se ostvarila te je nekoliko godina živjela u obiteljskoj kući u Zadru gdje je pohađala i srednju školu, sve do povratka u rodnu Australiju. I danas, kad god to poslovne i obiteljske prilike dopuste, Jadranka posjećuje, kako sama kaže, svoju "domovinu Hrvatsku" i obitelj u Zadru.

Marinović je utemeljiteljica ketllebell atletike (dizanje utega u obliku kravljeg zvona "ketllebell") i vlasnica prvog *Kettlebell Athletica* kluba u Australiji. Iako po struci inženjer kompjutorskih znanosti, Jadranka se nakon deset godina rada na kompjutorima odlučila potpuno posvetiti kineziologiji. Položivši potrebne ispite, 2006. godine stekla je titulu ovlaštenoga sportskog trenera u kettlebell atletici te nedugo nakon toga otvorila svoj fitness klub u kojem su udareni temelji za australska ženska natjecanja u kettlebell atletici. Do sada se natjecala i trenirala diljem Australije, SAD-a, Europe i Rusije. Svojim upornim i predanim radom, gotovo galopirajućom brzinom u razdoblju kraćem od deset godina ušla je u povijest kao prva Australka pobjednica na međunarodnom kettlebell natjecanju "Girevoy Sport Marathon".

Zatim su uslijedili mnogobrojni mukotrpni treninzi i natjecanja u Australiji i diljem svijeta. Vrhunac slave doživjela je 2015. godine kada je na svjetskom prvenstvu u Minsku u Bjelorusiji osvojila titulu svjetske prvakinje u srednjoj kategoriji (do 65 kg) i postavila novi svjetski rekord od 796 uzastopnih podizanja (16 kg, 60 minuta, 796 ponavljanja). Naime, do tada je rekord držao američki dizač utega sa 712 uzastopnih podizanja.

Jad Marinović je oličenje snage, volje i upornosti! Ambiciozna je i želi se usavršavati ne samo kao atleta, već i kao sportski trener. Do sada je organizirala veći broj sportskih radionica i predavanja za mlade sportaše te humanitarni maraton na kojem je i sudjelovala. Treba spomenuti da je i prva žena natjecateljica i pobjednica u muškoj kategoriji paralelnog podizanja utega. Jadranka se svojim predanim radom i vrhunskim postignućima uvrstila u rang najboljih svjetskih sportaša!

Možeš li se sjetiti trenutka koji je bio presudan za tvoje današnje zanimanje?

— Moj način života uvijek se bazirao na treninzima neke vrste i vježbama snage. Strast za dizanje utega prvi put sam osjetila davne 1986. godine kada su roditelji kupili kućnu spravu za vježbanje i nekoliko utega.

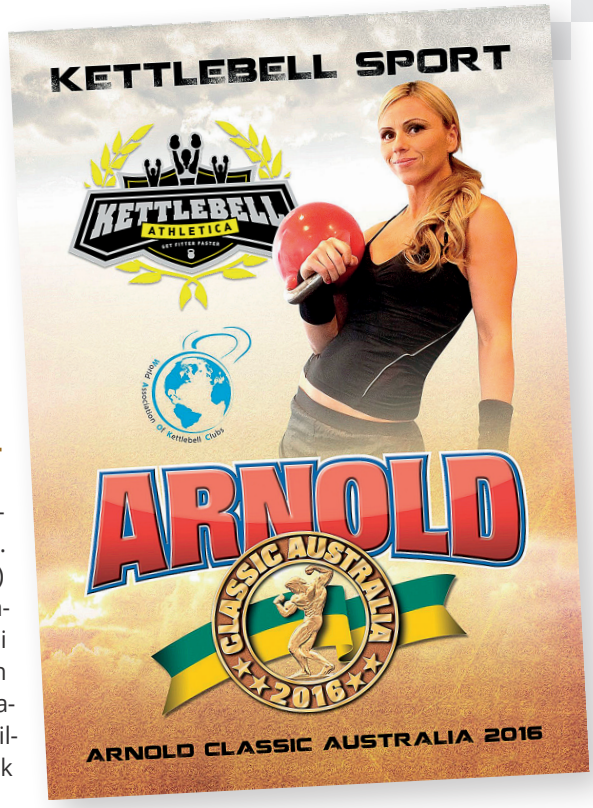
Kada si se prvi put susrela s kettlebell atletikom?

— Bilo je to 2007. godine kada sam u jednoj dvorani za vježbanje podigla prvi "kettlebell" uteg – od tada ga ne is-

Kad god to poslovne i obiteljske prilike dopuste Jadranka posjećuje, kako sama kaže, svoju "domovinu Hrvatsku" i obitelj u Zadru.

Matica 2017_1-2 v2.indd 60 08/02/17 12:40

Stekla je titulu ovlaštenoga sportskog trenera u kettlebell atletici te nedugo nakon toga otvorila svoj fitness klub u kojem su udareni temelji za australska ženska natjecanja u kettlebell atletici.

puštam iz ruke (osmijeh). Oduvijek sam voljela vježbati s utezima, pogotovo ovima, kettlebell. Mislim da je riječ o opsesiji! Tada sam samoj sebi obećala da ću naučiti sve o kettlebell atletici kao sportskoj vještini i to sam napravila. Danas uživam u treninzima, a posebnu strast gajim prema dizanju utega raznih neobičnih oblika.

Što podrazumijeva jedan kettlebell trening?

— Postoji puno različitih načina vježbanja s utezima, a trening s kettlebell utezima jedinstven je u više segmenata. Koristeći kettlebell utege tijekom treninga učinkovito se stječe fizička snaga, izdržljivost, brzina i okretnost, a učvršćuju se svojstva volje kao što su hrabrost, odlučnost i upornost. Onaj tko se želi aktivno baviti ovim sportom mora se upoznati s važnim činjenicama, ne samo o metodi vježbanja, već i o opremi. Trening uključuje naizmjenično podizanje i spuštanje utega bez prekida. To je oblik balističkog treninga u kojem se koriste slični pokreti kao u bacanju diska ili kugle, što znači da se pokreti ubrzavaju prilikom podizanja i spuštanja utega. Utezi su različitih dimenzija i težina.

Jadranka sa sinovima Dylanom i Matteusom

Odakle potječe ta disciplina? Što su kettlebell utezi?

— Ova atletska disciplina potječe iz Rusije, još iz 18. stoljeća. Kettlebell ili girya (ruski: гиря) je uteg od lijevanog željeza (nalik topovskoj kugli s ručkom) koji se koristi za obavljanje balističkih vježbi koje kombiniraju kardiovaskularni trening, snagu i fleksibilnost. Danas je to popularan oblik treninga snage.

Kada si se prvi put natjecala? Kako je do toga došlo?

— Prvi put sam se natjecala 2010. godine u Las Vegasu gdje sam osvojila zlato i time postala kandidat za titulu *Master of Sport*. Posebno sam se osjećala sretna i ponosna budući da je to bilo moje prvo natjecanje. Nakon Vegasa, tijekom 2011. otputovala sam na mjesec dana Rusiju, kolijevku kettlebell sporta, gdje sam imala priliku trenirati s vrhunskim svjetskim trenerima. Kasnije te godine na natjecanju u Italiji postavila sam novi svjetski rekord i zapisala se kao prva australska prvakinja na Međunarodnome svjetskom prvenstvu u dizanju kettlebell utega (*International Girevoy Sport Championship*).

Što bi izdvojila kao svoje posebno dostignuće?

— Nekoliko stvari. Idejni sam začetnik, organizator i pobjednik prvog Kettlebell maratona u Australiji. Također me IKMF udruga 2014. godine priznala kao 1. ženu u svijetu natjecateljicu u muškoj kategoriji (2 utega, 60 minuta, bez stanke), a na nedavnom sam maratonu MSIC Kettlebell Sport postigla najviši rang dižući naizmjenično 2 utega od 24 kg s repeticijama. Naravno, kao šećer na kraju dolazi moja titula svjetskoga rekordera i prvaka u kettlebell atletici.

Tko ti je trener?

— Moj trener je Sergey Rachinskiy, nositelj titule sportskoga majstora, deveterostruki svjetski prvak i Guinnessov rekorder. On je moj uzor, nadahnuće.

Što te motiviralo da otvoriš svoju teretanu?

— Ubrzo nakon završenog školovanja, kada sam intenzivno počela trenirati i natjecati se, shvatila sam da tadašnja uobičajena tehnika rada i metodika vježbanja nisu najbolje koncipirane. Nije se dovoljno pažnje posvećivalo pravilnoj tehnici, prehrani, intervalima vježbanja i sl. Tada sam donijela odluku i otvorila svoj sportski klub, usko specijaliziran za treninge u svim aspektima kettlebell atletike, bilo da je riječ o fitnessu, žongliranju ili sportsko-natjecateljskom treniranju.

Osim članstva u mnogobrojnim udrugama, jedno si vrijeme obnašala dužnost predsjednice Australske kettlebell udruge?

— Godine 2014. nominirana sam i izabrana za predsjednicu GSAA (*Girevoy Sport Australian Association*). Time mi je iskazana velika čast i odano priznanje za sav dugogodišnji rad i zalaganje. Nakon isteka dvogodišnjeg mandata ponovno sam bila izabrana, no na tome sam im

Matica 2017_1-2 v2.indd 61 08/02/17 12:40

se zahvalila zbog nedostatka vremena budući da intenzivno treniram za nadolazeća prvenstva.

Pokrenula si i vlastitu proizvodnu liniju?

- Da. Moja proizvodna linija "Ketllebell Athletica" proizvodi se i distribuira diljem Australije, a obuhvaća sportsku odjeću i tri vrste utega (klasični željezni, vinilini te posebno izrađeni kombinacijom materijala koji se koriste isključivo za natjecanja).

Nedavno si udružila snage s "Arnold Classic Australia" - pod vodstvom Arnolda Schwarzeneggera?

- "Arnold Classic" ponajprije uključuje natjecanje u nekoliko atletskih disciplina i najveći je svjetski atletski događaj tog tipa. Prvi put je održan u Columbusu 1989. godine, a do danas je već organizirano više od pedeset prvenstava. Prvo natjecanje u Australiji održano je 2015. godine i nosi naziv *Arnold Classic Australia*. U trenutku kad sam čula da će se *Arnold Classic* prvenstvo održati u Australiji kontaktirala sam njihov stručni tim i predstavila im svoj program rada izrazivši pritom želju za sudjelovanjem na tome multidisciplinarnome atletskom događaju. Želim naglasiti da mi je bila iznimna čast i privilegij predstavljati i promovirati kettlebell sport na jednome ovakvome međunarodnome atletskom skupu. Ove godine u sklopu juniorskog natjecanja sudjelovao je i moj mlađi sin Matteus.

Možeš li nam reći nešto više o svojim planovima?

- U tijeku su pripreme za nadolazeće prvenstvo koje će se u sklopu *Arnold Classic Australia*, čiji sam ujedno i suorganizator, održati sredinom ožujka 2017. Paralelno se pripremam i za sudjelovanje na nadolazećem biatlonu (*Jerk & Snatch*), a dugoročno za sudjelovanje na sljedećem Svjetskom prvenstvu. ■

ENG *Jadranka Marinović, an Australian national of Croatian extraction, is the world kettlebell lifting champion. Her work, dedication and top scores have earned her a place among the world's leading athletes!*

Naša kuhinja

Poderane gaće

Vrijeme pripreme: 40 min

Podrapane gaće (u Slavoniji), *fanjki* (kajk., kont.), *hroštule/krošule* (čak., dalm.) ili u svečanijem obliku kao ružice i mašnice (nekad i ukras za torte), većina tih slastica, s malim lokalnim razlikama (kao i u nazivima), pripremala se tijekom cijele godine kad je trebalo u kratkome vremenu nahraniti puno ljudi odjednom. *Lepirice* i *poderane gaće (potrgane gaće)* slični su kolači koji se razlikuju u tome što se u jednome koristi mlijeko i mast, a u drugome kiselo vrhnje i maslac. Jedan i drugi pekli su se u vrućoj masti. Za poderane gaće koristio se i izraz – *listarići*. Poderane gaće također pripremaju i Bunjevci - *Bunjevački listići*.

SASTOJCI: 1 žličica suhog kvasca ili 1 kocka svježeg kvasca • 1 žličica šećera • 2 dcl toplog mlijeka • 500 g glatkog brašna ili više • 2 žličice soli • malo mlake vode

PRIPREMA: U manju posudu namrvite kvasac, dodajte mu šećer, prelijte preko toga mlijeko (mlako) i ostavite 10-ak minuta na toplom da se kvasac digne. U veliku posudu za miješanje stavite brašno, sol, dignuti kvasac i oko 1 dcl mlake vode. Rukom zamijesite glatko tijesto tako da se na kraju ne lijepi za ruke. Svako brašno drukčije upija vodu pa ako treba dodajte još malo vode ili brašna da biste dobili glatko tijesto. Tijesto možete premjestiti u čistu nauljenu posudu i ostaviti ga na toplom da se diže dok se ne udvostruči. Dignuto tijesto prebacite na pobrašnjenu površinu, razvaljajte ga na debljinu prema želji, oko 1 - 2 cm. Nožem narežite oblike koje želite, svakoj lepinji razrežite i crtu po sredini, prstima je možete malo rastegnuti. U tavu ulijte ulje ili mast da dobro prekrije dno. Poderane gaće pržite na vrućem ulju, a kada jedna strana poprimi boju i potamni, okrenite lepinju i pržite drugu stranu dok također ne potamni. Posolite prema potrebi te poslužite uz kiselo vrhnje ili kajmak, ali možete poslužiti i slatku verziju uz razne pekmeze.

70 godina izdavanja hrvatskih kalendara u Mađarskoj

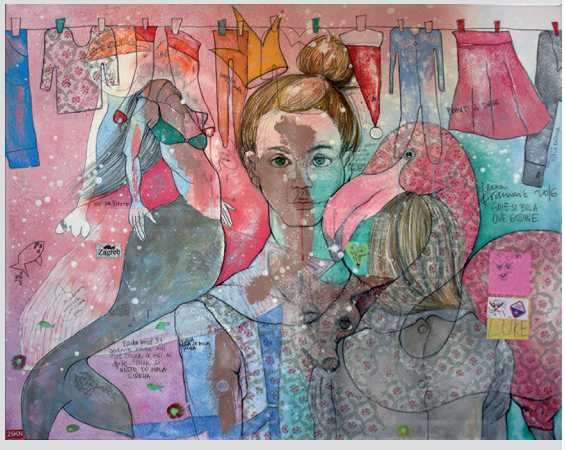
MAĐARSKA - Nastavljajući tradiciju kalendarskog štiva namijenjenog Hrvatima u Mađarskoj, Neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost Croatica nastavlja 70-godišnju neprekidnost izdavanja godišnjaka Hrvata u Mađarskoj, koji se od 1991. godine zove Hrvatski kalendar. Hrvatski kalendar izlazi u Croaticinoj nakladi od 2001. godine. Ovogodišnji, Hrvatski kalendar 2017., na 240 stranica u boji s nizom napisa i fotografija uredila je Branka Pavić Blažetin.

Čitatelji prvi put imaju priliku držati u ruci Hrvatski kalendar u boji. Od prve do zadnje stranice. Vrijeme nas tjera na nove izazove pa tako i u primjeni tiskarskih tehnika i u štivu namijenjenom Hrvatima u našoj domovini. Hrvati u Mađarskoj imaju dugu tradiciju izlaženja godišnjaka koji je izlazio pod raznim imenima: od 1945. godine Naš kalendar, Narodni kalendar. Prvi Hrvatski kalendar u Mađarskoj izašao je za 1992. godinu. U 2017. godini možemo slaviti i 25. obljetnicu izlaženja Hrvatskoga kalendara, prirediti izložbe, skupove, razlagati značenja godišnjaka za Hrvate u Mađarskoj, kaže u svom uvodniku urednica Blažetin.

Uz kalendarij koji već godinama za Hrvatski kalendar sastavlja Eva Filaković, tu je niz zanimljivih napisa te stotinjak stranica fotografija (više od četiristo fotografija) koje nam pričaju o događajima u protekloj godini. Donose se obljetnice uglednih Hrvata, društava, udruga, ustanova u 2017. godini. Tu je napis o Ernestu Bariću, nositelju Narodnosne nagrade za 2015. godinu, prikaz posjeta hrvatske predsjednice Hrvatskoj školi Miroslava Krleže u napisu "Hrvatske škole u Mađarskoj približavaju dva naroda i dvije države", napis o obilježavanju 25. obljetnice utemeljenja i djelovanja Hrvatskoga glasnika, napis naslova U spomen "našem fiškalu" Miši Jelići. *(Medijski centar Croatica)*

Izložba slikarice Lene Kramarić u Dubrovniku

DUBROVNIK – U Hrvatskoj matici iseljenika Dubrovnik otvorena je potkraj prosinca zadnja izložba u 2016. godini pod nazivom ‹Na početku za kraj'. Na izložbi se okupio veliki broj prijatelja Matice i ljubitelja umjetnosti. Akademska slikarica Lena Kramarić izložila je najnovije radove, crteže i slike o kojima je na otvorenju govorila povjesničarka umjetnosti Andrea Batinić Ivanković.

Andrea je napisala i predgovor izložbi iz kojeg izdvajamo: "Lena Kramarić je umjetnica koja svoja maštovita rješenja nameće okolnom svijetu, a njezine slike temelje se na crtežu čvrstih formi jednog imaginarno konstruiranog prostora, neobičnih perspektiva i prodora neobjašnjivih formi i elemenata koji se preslaguju u sasvim nova značenja. Mlada dubrovačka umjetnica kroz svoj cjelokupni ciklus provodi finu, osjećajnu potku kontroliranu mirnim prijelazima iz teme u temu naglašavajući konkretan motiv od kojeg polazi, odnosno dominaciju ženskih likova kroz koje progovara njezina vlastita individua. Stoga se njezinim temama ne nazire kraj, dapače, upravo su ženske figure nositeljice apoteoze majčinstva predstavljajući život koji se dalje nastavlja – ljubav majke prema djeci, ali i prema slikarskom platnu. Ovim ciklusom Lena Kramarić pokazala se umjetnicom suzdržanog rukopisa i samozatajne romantičarske geste koja vlastite želje, emocije i strahove s lakoćom kista prenosi na slikarsko platno, stvarajući tako snažna djela koja probijaju okvire prostora i vremena u kojem nastaju ostavljajući dojam viđenog i snenog te svjesnog i podsvjesnog."

Matica 2017_1-2 v2.indd 63 08/02/17 12:40

Izborni sabor Hrvatskog kraljevstva u starome Cetinu

Poslije Bitke na Mohačkom polju sastao se Hrvatski sabor na Cetinu, donijevši 1. siječnja 1527. ispravu o izboru nadvojvode Ferdinanda Habsburškoga za novoga hrvatskog kralja

Ostatci ostataka hrvatskih zemalja

Stari grad Cetin

Piše: **Željko Holjevac**

Prije 490 godina, na zasjedanju u starome gradu Cetinu, pokraj kojeg se razvio današnji Cetingrad, Hrvatski sabor donio je samostalno 1. siječnja 1527. povijesnu odluku o izboru nadvojvode Ferdinanda Habsburškoga, gospodara Unutarnje Austrije (danas Slovenija i dio Austrije), za hrvatskoga kralja. Riječ je o samosvojnoj odluci koja se zbog svoje važnosti spominje i u izvorišnim osnovama suvremenoga Ustava Republike Hrvatske.

Turci-Osmanlije osvojili su 1453. Carigrad i srušili Bizantsko Carstvo. Od tog vremena pa sve do prekretničke bitke pod Siskom krajem 16. stoljeća oni će biti stalna opasnost za jugoistočnu i srednju Europu. Vojnički centralizam osmanske države u usponu pokazao se uspješnijim od feudalne anarhije balkanskih zemalja koje su Turci redom osvajali.

'BOSNA ŠAPTOM PADE'

Godine 1463. osmanski sultan Mehmed II. Osvajač pokrenuo je svoju vojsku na oslabljeno Bosansko kraljevstvo. Turci su bez ijedne veće bitke zauzeli Bosnu, koja je bila vojnički nespremna za obranu pa je nastala izreka: "Bosna šaptom pade!" Tada je ugarsko-hrvatski kralj Matijaš Korvin, čijim je zemljama zaprijetila neposredna osmanska opasnost, osvojio s vojskom sjevernu Bosnu i osnovao dvije pogranične banovine – Jajačku i Srebreničku. Kako bi uspostavio što djelotvorniji obrambeni sustav, kralj je Frankopanima oduzeo Senj i 1469. osnovao Senjsku kapetaniju, što se smatra zametkom vojno-krajiške organizacije obrane hrvatskih i ugarskih zemalja od osmanske opasnosti.

Vojnički centralizam osmanske države u usponu pokazao se uspješnijim od feudalne anarhije balkanskih zemalja koje su Turci redom osvajali.

Hrvati su pobijedili Turke u nekim bitkama, npr. pokraj Jajca i u klancu Vrpila u Krbavi, ali je novo doba feudalne anarhije poslije smrti kralja Matijaša Korvina, u kombinaciji s osmanskim pustošenjima i uništavanjem seljaštva, oslabilo i uzdrmalo srednjovjekovno Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo. U Bitki na Krbavskom polju 1493. hrvatska plemićka vojska teško je poražena pa su se feudalci i kmetovi počeli povlačiti na sigurnija područja u zaleđu, a Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo počelo se raspadati u nametnutom ratovanju s Osmanlijama. "I tada počeše cviliti rodilje i udovice mnoge te mnogi drugi. I bi zabrinutost velika kakve nije bilo od vremena nečistih Tatara i Gota i Atile. Godine Gospodnje 1493.", zapisao je svećenik

Matica 2017_1-2 v2.indd 64 08/02/17 12:40

Martinac. Dok su Petar Berislavić i drugi banovi ustrajavali u obrani Hrvatske, a otac hrvatske književnosti Marko Marulić iz Splita objavio u Veneciji pod dojmom osmanske opasnosti *Juditu* – prvi autorski ep na hrvatskome jeziku, pad Beograda otvorio je Turcima put u Panonsku nizinu pa su oni u Bitki na Mohačkom polju u kolovozu 1526. porazili ugarsku vojsku. Posljednji kralj Ludovik II. poginuo je u bijegu, a Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo prestalo je postojati.

Osmanlije u pohodu

Hrvati su tako ušli pod vlast Habsburgovaca koji su bili hrvatski vladari do 1918. i raspada podunavske zajednice na kraju Prvoga svjetskog rata.

RAT IZMEĐU FERDINANDA I ZAPOLJE

"Mi učinismo što se moglo učiniti, ali dalje već ne možemo opstati bez vaše pomoći jer smo posve iznemogli", zavapio je knez Bernardin Frankopan pred njemačkim državnim saborom u Nürnbergu. Poslije Bitke na Mohačkom polju sastao se Hrvatski sabor na Cetinu, donijevši 1. siječnja 1527. sasvim slobodno i bez bilo čijega utjecaja ispravu o izboru unutarnjo-austrijskog nadvojvode Ferdinanda Habsburškoga, koji je uživao zaštitu moćnoga rimsko-njemačkog cara Karla V., za novoga hrvatskog kralja. Ferdinandovi izaslanici obvezali su se da će on u Hrvatskom kraljevstvu uzdržavati 1.000 konjanika i 200 pješaka i da će poštovati sva zemaljska prava, kao i slobode hrvatskih staleža.

Budući da Hrvatski sabor u to vrijeme nije bio nadležan za Slavoniju koja je imala vlastiti sabor, Slavonski sabor je na zasjedanju u Dubravi kraj Vrbovca, nekoliko dana poslije izborne odluke Hrvatskoga sabora na Cetinu, izabrao erdeljskoga (transilvanskoga) vojvodu Ivana Zapolju, osmanskoga štićenika, za svojega kralja. Između Ferdinanda i Zapolje izbio je građanski rat koji je završio desetak godina kasnije Ferdinandovom pobjedom i sporazumom u Velikom Varadinu (danas Oradea u Rumunjskoj), no Hrvati su ostali bez djelotvorne obrane pa su Turci za nekoliko krvavih desetljeća sveli hrvatske zemlje na "ostatke ostataka nekoć slavnoga Hrvatskog kraljevstva", kako je zapisao kroničar Tomašić.

'PRISTAJEMO SMJERNO'

U novogodišnjoj saborskoj ispravi o izboru Ferdinanda Habsburškoga za hrvatskoga kralja u Cetinu 1527. pisalo je, uz ostalo, sljedeće: "Pristajemo smjerno i sa štovanjem na pravedno i pošteno zahtijevanje pomenute gospode poslanikah te danas prije ručka i dok jošte bijasmo na tašte, bivši u glavnoj našoj skupštini, svi i sliednji u dobri čas jednodušno i jednoglasno izabrasmo i priznasmo, primismo, učinismo, ustanovismo, proglasismo i po ulicah proglasiti dadosmo za našega i ciele ove slavne kraljevine hrvatske prvoga, zakonitoga, nedvojbeno i naravskoga kralja i gospodara, kao što i pomenutu prejasnu gospodju kraljicu Anu za našu i ciele kraljevine hrvatske pravu, zakonitu, nedvojbenu i naravsku kraljicu i gospodaricu, kao što ih i po glasu ovoga lista izabiremo, priznajemo, činimo, ustanovljujemo, proglašujemo i poštujemo oba veličanstva za naše, kao što je rečeno, kralja gospodara, kraljicu i gospodaricu, a sve to putem, načinom, pravom, običajem, svečanošću koliko mogasmo i možemo, morasmo i moramo boljom, usrdnijom i uspješnijom."

Hrvati su tako ušli u sastav Habsburške Monarhije, koja je 1804. postala Austrijsko Carstvo i 1867. prerasla u Austro-Ugarsku. Habsburgovci su bili hrvatski vladari do 1918. i raspada podunavske zajednice na kraju Prvoga svjetskog rata. ■

Dragutin Weingärtner: Cetinski sabor

ENG *A parliament (sabor) of Croatian nobles convened at Fort Cetin on the 1st of January 1527 to independently elect Ferdinand Habsburg the King of Croatia. Cetin now lies to the south of the modern town of Cetingrad.*

Matica 2017_1-2 v2.indd 65 08/02/17 12:40

Marijine sestre u Hannoveru

Vjernici su se razveselili dolasku sestara Katarine Gečević i Anastazije Fiškuš 1974. godine. Njihova prisutnost posebno se osjetila u crkvi jer su obje sestre bile orguljašice i izvrsno su pjevale

Časne sestre Kleofina i Leopoldina s mladim folklorašima

Kleofina i Leopoldina s vjernicima

Piše: **fra Jozo Župić**

P. Josip Šimić pišući tekst za monografiju prigodom 25. obljetnice Hrvatske katoličke misije Hannover, a na poziv P. Marija Marinova koji je priredio ovu monografiju, napisao je da je 15. prosinca 1969. godine datum početka djelovanja hrvatskog svećenika u Hannoveru, a posebnu radost i kao neku nagradu za svoj rad doživio je 1. travnja 1974. kada je dekretom biskupije Hildesheim Misija Hannover proglašena – "Missio cum cura animarum". On također tvrdi da sve poslove i aktivnosti, posebno što se tiče pjevanja, nije mogao sam voditi. Više puta pisao je mons. Stankoviću, ravnatelju dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, o potrebi časnih sestara u Hannoveru. Tražeći sestre, on je naišao na spremnost "Marijinih sestara od čudotvorne medaljice" da prihvate službu pastoralnih suradnica u Misiji Hannover.

Samo ime "Marijine sestre" govori da je ova redovnička družba posvećena Mariji. Svoju duhovnost Marijine sestre temelje i crpe upravo na Marijinu primjeru predanosti i raspoloživosti za Božje planove. Specifičan izraz povezanosti sestara s Marijom jest i nošenje čudotvorne medaljice. Tako Marijine sestre postaju Marijini apostoli, širitelji čudotvorne medaljice, po kojoj ona dijeli svoje milosti svima koji je nose, a same sestre svjedoče Marijinu brižnost i zauzetost za čovjeka u potrebi.

"Bilo je to godine 1974. kada je gospodin mons. Vladimir Stanković pokucao na naša samostanska vrata, tražeći sestre za inozemnu pastvu kao pastoralne suradnice pri Katoličkoj misiji u Hannoveru."

VJERNICI SU SE RAZVESELILI

Tri su se sestre spremale za Hannover. Prva je došla sestra Katarina Gečević. Bilo je to 14. ožujka 1974. godine. Nakon mjesec dana došle su s. Anastazija Fiškuš i s. Edita Udovičić, koja se ubrzo vratila u domovinu jer se nije mogla prilagoditi novim prilikama. Vjernici su se razveselili dolasku sestara. Njihova se prisutnost posebno osjetila u crkvi jer su obje sestre bile orguljašice i izvrsno su pjevale. Neovisno o izvješću P. Josipa Šimića o dolasku prvih sestara, ja sam se pismenim putem obratio s. provincijalki Kaji Ljubas da mi pošalje popis sestara koje su radile i djelovale u Njemačkoj. Na moj dopis odgovorila je sestra Katarina Gečević koja piše: "Ja, sestra Katarina Gečević, hvala dragom Bogu, još sam na životu. Bilo je to godine 1974. kada je gospodin mons. Vladimir Stanković pokucao na naša samostanska vrata, tražeći sestre za inozemnu pastvu kao pastoralne suradnice pri Katoličkoj misiji u Hannoveru. Moji su poglavari odredili mene, te sam kao prva pošla s mons. Stankovićem i mojom poglavaricom i s. Angelinom Wdovjak i kućnom poglavaricom s. Tomislavom Pelko. Nakon mjesec i pol stigle su s. Anastazija Fiškuš i sestra Edita Udovičić. Nakon dvije godine, s. Edita se vraća u domovinu, a dolazi nam s. Avelina Kadija za kućne poslove. Nakon deset godina dolaze sestre u Göttingen, s. Cecilija Fi-

Matica 2017_1-2 v2.indd 66 08/02/17 12:40

Dolaskom Franje Vidovića, Agice Sabljak i Jelke Vidović, a uz neumornu pomoć časnih sestara, folklorna grupa "TIN" postiže zavidne rezultate i uspjehe.

rić i s. Edita Udovičić, i nakon par godina sestra Edita se vraća u domovinu, a s. Cecilija prelazi u Misiju Hameln i još dvije sestre koje će raditi u staračkom domu u župi s. Augustinus, s. Magdalena Barešić i Mirka Filipović. Nakon par godina sestre Magdalena i Mirka vraćaju se u domovinu, pa s. Kleofina prelazi u Hannover, a s. Anastazija odlazi u mirovinu, te u Hannoveru ostaju s. Leopoldina i s. Kleofina. Godine 1997. s. Cecilija Firić izabrana je za provincijalnu poglavaricu, pa odlazi u domovinu. Na njezino mjesto došla je s. Kleofina Lekić. Te iste godine s. Katarina odlazi u mirovinu, a na njezino mjesto dolazi s. Leopoldina Glasnović."

Ovi su podaci dragocjeni kako bismo mogli pratiti rad sestara u Hrvatskoj katoličkoj misiji Hannover.

OKUPLJENA I ORGANIZIRANA ŽIVA ZAJEDNICA

Poslije P. Josipa Šimića voditelj misije postaje P. Nikola Mioč koji će reći da je kao novi voditelj našao "okupljenu, organiziranu živu zajednicu". Uspjelo mu je nakon višekratnih razgovora s dijecezanskim biskupom u Hildesheimu Heinrichom Maria Janssenom te pomoćnim biskupom, vikarom u Hannoveru Heinrichom Pachowiakom, dobiti velike, lijepe i suvremeno uređene misijske prostorije. Svečano otvorenje i blagoslov, uz prigodni program, bilo je 4. veljače 1978. godine. Započeo je intenzivniji vjerski i kulturni rad po skupinama. Časne sestre vodile su brigu o folklornoj skupini. Nekoliko vrijednih gospođa uz stalnu prisutnost i brigu časnih sestara sašile su čitav niz hrvatskih narodnih nošnji i prigodnih kostima, za razne nastupe na pozornicama prigodom raznih svečanosti i proslava za djecu, mlade i odrasle.

Leopoldina i Kleofina

POMOĆ U DOMOVINSKOME RATU

Čitamo u monografiji da je prve korake hrvatskih narodnih kola i plesova pokazivao Mijo Papić iz Hamburga. Ono što je Papić pokazao kasnije bi to časne sestre, uz pomoć harmonike, dalje utvrđivale u večernjim satima. Dolaskom Franje Vidovića (koji je profesionalno plesao u poznatom "Ladu"), Agice Sabljak i Jelke Vidović, a uz neumornu pomoć časnih sestara, folklorna grupa "TIN" postiže zavidne rezultate i uspjehe na natjecanjima ili svojim cjelovečernjim programima u različitim prigodama.

Unutrašnjost crkve sv. Marije (St. Maria) u Hannoveru

Leopoldina, Miro Totmann i Kleofina s odraslim folklorašima

Isto tako čitamo da je socijalni ured, koji je vodila Roza Antunović, Marijan Meštrović, gosp. Claudius, kao i uz stalnu nazočnost i svestranu aktivnost časnih sestara: Katarine Gečević, Edite Udovičić, Anastazije Fiškuš i Aveline Kadije, zadužio hrvatsku katoličku zajednicu nebrojenim djelima socijalne, karitativne, vjerske i kulturne naravi. Svi skupa smo, piše P. Nikola Mioč, svjesno željeli konkretno pokazati naše bogoljublje čovjekoljubljem. Činili smo to stalnom skrbi za svakoga člana naše misijske zajednice, odgajajući svakoga člana uz vjerske i kulturne sadržaje te brigom za bolesne, zatočene i socijalno ugrožene te tako zaista kao hrvatska katolička misijska zajednica možemo reći: "Sve na veću slavu Božju."

OSLUŠKUJUĆI POTREBE VJERNIKA

Za vrijeme Domovinskoga rata misija Hannover slala je obilnu pomoć u novcu, odjeći, obući, lijekovima, sanitetskome i medicinskome materijalu. Osim navedenoga, pošiljke su sadržavale bolesnička kolica, nosila za ranjenike, bolesničke krevete, madrace, deke, sobne peći za prognanike, radiostanice za vezu, nekoliko osobnih automobila i kombi-automobila za hitnu pomoć. Pošiljke hrane sastojale su se od brašna, ulja, mlijeka u prahu, djelomično tjestenine, riže i mesnih konzervi. O svemu tome piše dr. Marina Nuić koja će, uz ostalo, napisati: "Veliki udio u radu misije za trajanja Domovinskoga rata pripada vodstvu misije: P. Ljudevitu Jeđudu te sestrama Katarini i Anastaziji koji su danomice od jutra do mraka s velikom požrtvovnošću neumorno sudjelovali u radu."

Dolikuje spomenuti i dr. Josefa Homeyera, biskupa Hildesheima, koji je prigodom 25. obljetnice misije rekao:

Matica 2017_1-2 v2.indd 67 08/02/17 12:40

Leopoldina i Kleofina primaju čestitke i darove

"Dužnost mi je srdačno zahvaliti svima koji su posljednjih godina i desetljeća sudjelovali pri osnutku i izgradnji Misije i danas još na tome rade. Bog Vam platio!"

Svoje riječi uputio je i Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup i tada predsjednik Hrvatske biskupske konferencije: "Osluškujući potrebe naših vjernika u našim misijama su se, osim živih liturgijskih zajednica, razvijale i brojne kulturne, humanitarne i socijalne inicijative na dobro naših ljudi u Njemačkoj, ali i na pomoć sunarodnjacima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. To smo osobito osjetili u doba posljednjega rata na našim prostorima. Stoga na vas koji se pod vodstvom p. Marija Marinova i uz vaše časne sestre okupljate u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Hannoveru zazivam Božji blagoslov te želim obilje kršćanske nade na pragu trećeg tisućljeća." Zahvaljujući voditelju Hrvatske katoličke misije u Hannoveru, o. Anastaziju Perici Petrić, OP i tajnici Ružici Perković uspio sam dobiti i fotografije koje će nas sjećati na sestre koje više nisu u Hannoveru, ali su ostavile dubok i neizbrisiv trag službenica Gospodnjih. ■

Govorimo hrvatski

Lektoriranje u službi rashrvaćivanja

Piše: **Sanja Vulić**

Početkom ove kalendarske godine, na blagdan Svetih triju kraljeva (6. siječnja), objavljen je na jednoj mrežnoj stranici tekst o produženju rada Ledenoga parka na Trgu kralja Tomislava u Zagrebu. Sadržajno je, naravno, ta vijest sada već posve nezanimljiva. Ali su zato jezična rješenja u tom tekstu zanimljiva, i to zahvaljujući slučajnom propustu urednika te stranice, koji su usporedno objavili i prvotno napisani tekst i naknadne promjene koje je načinio lektor (ili lektorica) toga teksta. Tako je bilo jasno vidljivo što je u prvotnom tekstu mijenjano. Premda se riječ *posjetitelj* može kasnije naći u tekstu, već u prvoj rečenici vrlo se neugodno doimlje činjenica što je ta hrvatska riječ prekrižena i zamijenjena posuđenicom *gost*, a riječ *sadržaj* posuđenicom *program*. U tekstu je izbrisan naziv *hrvatska metropola* (za grad Zagreb), a izbrisano je i službeno ime *Trg kralja Tomislava* te ostavljena samo inačica *Tomislavac* koja je u zagrebačkom razgovornom jeziku uobičajena zbog kratkoće, ali neupućene prikraćuje za spoznaju da je taj trg nazvan po prvom hrvatskom kralju. Autor teksta napisao je *Djed Božićnjak*, što je zamijenjeno s *Djed Mraz*. Šteta je što umjesto navedenih promjena nisu ispravljeni brojni genitivni oblici kao npr. *Ledenog* u *Ledenoga*; *velikog interesa* u *velikoga interesa*, ili još bolje *velikoga zanimanja*; zatim *studenog* u *studenoga* itd. Oblici koji završavaju na *-oga* bili su sastavnim dijelom hrvatske književnojezične tradicije sve do 20. stoljeća. I danas ih propisuje hrvatska književnojezična norma, barem kada je riječ o jedinom ili pak o prvom od pridjeva u nizu. Naravno, bilo je u razmatranom tekstu i potrebnih ispravaka, ali navedeni primjeri pokazuju kako lektori nerijetko mijenjaju tekst više nego što je zaista potrebno.

U tom je kontekstu zanimljivo opažati što sve programirani računalni pravopis i rječnik smatra pogrješkama. Dopušta npr. složenice *poludnevni*, *polumjesečni*, *polugodišnji* i *polustoljetni*, ali ne i *polutisućljetni*!? Premda je *Sveto pismo* hrvatsko ime za posuđenicu *Biblija*, ne dopušta uobičajeni hrvatski pridjev *svetopisamski* kao sinonim za *biblijski*. Usporedno s posuđenicom *grafija*, u hrvatskom je jezikoslovlju uobičajen naziv *slovopis*, ali računalni program ne prepoznaje *slovopis* kao riječ normiranoga književnoga jezika. Ime *Juraj* u polaznom obliku ima blagoglasno *a*, pa se zato sklanja *Jurja* (genitiv, akuzativ), *Juraju* (dativ, lokativ), *Jurjem* (instrumental), a pridjev je *Jurjev*. Odatle npr. i blagdanska imena *Jurjevo*, odnosno *Jurjevdan* (a ne *Jurajevo* ili *Jurajev dan*) te pridjev *jurjevski*. Unatoč tomu, razmatrani pravopis s rječnikom upozorava na oblike *Jurja*, *Juraju*, *Jurjem*, *Jurjev* itd. kao na netočne, a zaista netočne oblike *Juraja*, *Juraju*, *Jurajem*, *Jurajev* itd. ne ispravlja. Još je čudnije što ne prepoznaje da je pridjev *frankopanski* sastavnim dijelom hrvatskoga jezika Premda na Sveučilištu u Zagrebu već petnaestak godina postoji *Odjel za kroatologiju* (u sklopu Hrvatskih studija), riječ *kroatologija* tomu je računalnomu programu nepoznata, itd. itd. Među inim upozorava i na glagol *rashrvatiti* i od njega izvedenu imenicu *rashrvaćivanje* kao na nepostojeće riječi u hrvatskom jeziku. Bilo bi zaista lijepo da rashrvaćivanja nema – u jeziku (i ne samo u jeziku). ■

Matica 2017_1-2 v2.indd 68 08/02/17 12:40

Matičin vremeplov

1970. "S grupom od tridesetak članova studentskog KUD-a 'Ivan Goran Kovačić' posjetili smo u rujnu 1969. nekoliko hrvatskih sela u austrijskoj pokrajini Gradišću (Burgenlandu) i tom prigodom doživjeli nezaboravne susrete i bratsku ljubav koja će se dugo pamtiti", piše tadašnji urednik Matice Danilo Čović. Slika prikazuje Goranovce s domaćinima ispred škole u Novoj Gori (Neuberg) u južnom Gradišću.

Pronašli smo u Matici za mjesece **siječanj** i **veljaču** godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

1972. O posjetu splitskoga nadbiskupa hrvatskim vjernicima u Boliviji Matica piše: "Potkraj prošle godine (1971. o.u.) u Cochabambu u Boliviji doputovao je splitski nadbiskup dr. Frane Franić. Tom prilikom jugoslavenski iseljenici pripremili su mu srdačan doček."

2001. Tih godina Klub hrvatskih povratnika iz iseljeništva zajedno s Hrvatskom maticom iseljenika organizirao je godišnje susrete mladih koju su studirali ili radili u Zagrebu. "U prostoru Sokol Kluba okupili su se mladi pristigli sa svih kontinenata u kojima postoje hrvatske zajednice…"

Matica 2017_1-2 v2.indd 69 08/02/17 12:40

Matica 2017_1-2 v2.indd 70 08/02/17 12:40

LJEPOTE HRVATSKE OKOM FOTOGRAFA

ZAGREB

PHOTO BY IVO BIOCINA

Hrvatska prijestolnica mlada je i zaigrana duhom unatoč gotovo tisućljetnoj povijesti svojega Staroga grada. Najpoznatiji i najstariji simbol grada Zagreba – prekrasna Zagrebačka katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije i svetih Stjepana i Ladislava mjesto je hodočašća mnogih vjernika i turista iz svih dijelova svijeta.

CRORAMA

NOVA KRALJICA RIJEČKOGA KARNEVALA

U Rijeci je počelo peto godišnje doba, a odnedavno gradom i službeno vladaju karnevalisti. Meštar Riječkoga karnevala Toni preuzeo je ključeve grada i dobio novu kraljicu. Zove se Elaie Filipović i članica je Škrljevskih *maškari*, a 24-ogodišnja Elaie Filipović je 22. kraljica riječkoga karnevala, još jedna u nizu plavuša na toj dužnosti. Elaie je studentica menadžment komunikacija, ali će studij u Zagrebu morati pričekati bar idućih mjesec dana.

NOVE PUSTOLOVINE KOKA I DRUŽINE

Jesu li Koko i družina uspjeli riješiti nove slučajeve misterioznih razbojstava koja su narušila ljetnu prazničnu idilu na Zelenom Vrhu hrvatska publika može saznati odnedavno u kinima. Film *Uzbuna na Zelenom Vrhu* svojevrsni je nastavak popularnoga serijala dječjih detektivskih filmova o Koku *(Koko i duhovi, Zagonetni dječak i Ljubav ili smrt),* nastalog prema romanima Ivana Kušana. Riječ je o prvome dječjem filmskom serijalu u Hrvatskoj, a filmove o Koku u domaćim kinima dosad je pogledalo više od 200.000 gledatelja.

OBILJEŽENA 24. OBLJETNICA OPERACIJE MASLENICA

Na zadarskome području obilježena je 24. obljetnica vojno-redarstvene operacije "Maslenica", jedne od prvih velikih oslobodilačkih operacija Hrvatske vojske i policije, koja je označila svojevrsnu prekretnicu u dotadašnjem tijeku Domovinskoga rata. Obljetnica je obilježena mimohodom postrojbi sudionica operacije s ratnim zastavama uz pratnju orkestra Oružanih snaga RH, svetom misom za domovinu u crkvi sv. Šime i svečanom akademijom u Hrvatskoj kazališnoj kući.

Matica 2017_1-2 v2.indd 72 08/02/17 12:40

SKIJANJE U SREDIŠTU ZAGREBA

U povodu skijaškoga svjetskog kupa Snježna kraljica na Sljemenu, u samome središtu Zagreba, u Bakačevoj ulici koja ide od katedrale do Trga bana Jelačića, organizatori su kamionima iz Biste dopremili 900 kubika snijega i postavili skijašku stazu dugačku 161 metar i široku 10,5 metara. Nakon revijalne utrke skijaških zvijezda i mali skijaši mogli su isprobati snijeg u Bakačevoj.

6

POKLADNO JAHANJE U SOLJANIMA

U organizaciji konjogojske Udruge "Tromeđa", koja okuplja konjogojce iz nekoliko sela županjske Posavine, na krajnjem jugoistoku Vukovarsko-srijemske županije, u Soljanima, održan je običaj pokladnog jahanja. Prvo je to ovogodišnje pokladno jahanje u Slavoniji, a do sredine veljače održat će se u mnogobrojnim mjestima u Slavoniji, Srijemu i Baranji. Običaj pokladnog jahanja datira iz vremena Vojne krajine, a pojedina slavonska sela održavala su ga i nakon Drugoga svjetskog rata. Običaj koji je zamro nakon Drugoga svjetskog rata ponovno je oživljen nakon Domovinskoga rata i svake godine sve je masovniji.

OTVORENA ZBIRKA BAUER U VUKOVARU

U Gradskome muzeju Vukovar ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek otvorila je Stalni postav Zbirke Bauer u povodu 25. obljetnice međunarodnog priznanja RH i 21 godine od početka procesa mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja. Koncepcija postava polazi od činjenice da je ona djelo jednog čovjeka koji je cijeli život skupljao, darivao i nadopunjavao fundus, a kolekcija je zapravo došla u Vukovar iz njegova stana u Zagrebu. Zato su u vukovarskome Muzeju zamislili da postav treba imati ugođaj stana dr. Antuna Bauera i barem približnu situaciju kako je i na koji način čuvao i izlagao slike i skulpture u prostorijama svoga doma.

Matica 2017_1-2 v2.indd 73 08/02/17 12:40

IZ SPORTA

SAMMIR PONOVNO U DINAMU

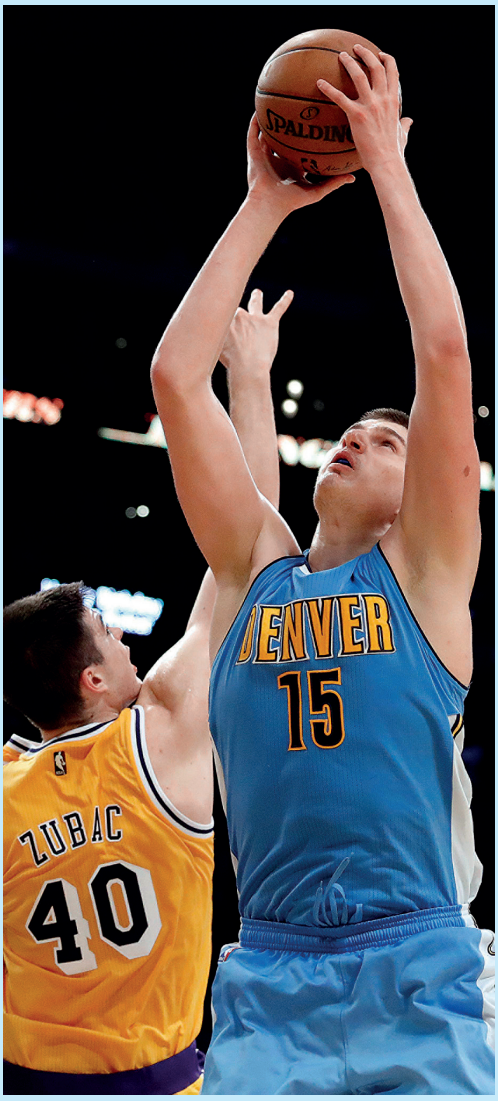
Jorge Sammir Cruz Campos ponovno je igrač Dinama. Brazilac s hrvatskom putovnicom riješio je papire u Kini, postao je slobodan igrač te sve dogovorio s modrima. Doletio je u Zagreb, a odmah nakon slijetanja u zagrebačkoj zračnoj luci potpisao je ugovor. U Dinamu je proveo sedam godina i osvojio sedam naslova prvaka Hrvatske. Dobio je i hrvatsku putovnicu te odigrao sedam utakmica za reprezentaciju. - Raspoložen sam, hvala svima što ste došli. Ne znam što bih rekao, sretan sam što sam došao u svoj grad i svoj klub. Nadam se da ćemo uspjeti osvojiti prvenstvo - rekao je Sammir.

RUKOMETAŠI OSTALI BEZ ODLIČJA U FRANCUSKOJ

Hrvatski rukometaši ostali su bez odličja na Svjetskom prvenstvu u Francuskoj nakon što su u dvoboju za treće mjesto izgubili od Slovenije 30 : 31 (18 : 13), iako su u 40. minuti imali prednost od osam pogodaka, a u posljednjih osam ušli su s viškom od pet golova. Raspad kakav se dogodio u završnici utakmice rijetko se viđa. Do 40. minute naši rukometaši igrali su gotovo bez pogreške, što je dokazivao i semafor na kojem je pisalo velikih 24 : 16. No, uporni Slovenci nisu se predali i na kraju su bili nagrađeni prvom medaljom na svjetskim prvenstvima. Hrvatski rukometaši uoči dvoboja za broncu imali su samo 20 sati za fizički i psihološki oporavak od teško proživljenoga polufinalnog poraza.

NAJBOLJA UTAKMICA HRVATSKOGA TINEJDŽERA U DRESU LA LAKERSA!

Los Angeles Lakers slavili su protiv Denver Nuggetsa sa 120 : 116, a 19-godišnji Ivica Zubac u 21 minutu zabio je 17 koševa, što mu je najbolji učinak u dosadašnjoj NBA karijeri. Treba napomenuti da je Zubac imao šut osam od devet, a dodao je tome i šest skokova i jednu asistenciju. Nakon dva 'double-double' učinka ovo je bila nova sjajna večer 19-godišnjega centra koji je osvojio srca navijača i suigrača. - Nalazio sam se u dobrim situacijama, suigrači su mi dodavali, ja sam ubacivao i to je to. Lijepo je imati potporu cijele momčadi i navijača - skroman je mladi Hercegovac nakon večeri karijere u NBA ligi.

Matica 2017_1-2 v2.indd 74 08/02/17 12:40

SENZACIONALNA MIRJANA LUČIĆ-BARONI

Hrvatska tenisačica, 34-godišnja Mirjana Lučić-Baroni, napravila je svjetsku sportsku senzaciju na Australian Openu. Mikica je u četvrtfinalu pobijedila favoriziranu petu igračicu svijeta, Čehinju Karolinu Pliškovu sa 6 : 4, 3 : 6, 6 : 4 i u velikom stilu, junački, unatoč ozljedi izborila polufinale prvoga Grand Slama sezone u Melbourneu. Zaustavljena je pred posljednjom stubom prvoga Grand Slama sezone. U polufinalu hrvatska tenisačica je izgubila protiv druge igračice svijeta, Amerikanke Serene Williams s 2 : 6, 1 : 6. Mikica je osigurala 29. mjesto na WTA listi, što je njezin najbolji plasman u karijeri. Dosad je najviše bila na 32. mjestu. Gotovo 18 godina nakon što je prvi put na Grand Slam turnirima prošla do polufinala u Wimbledonu, gdje je 1999. poražena od legendarne Njemice Steffi Graf, Lučić-Baroni ponovno se našla među najbolje četiri tenisačice na jednome Grand Slamu.

Hrvatska pošta

Brzo, brže... web-brzo!

WEB-BRZOJAV
najjednostavniji
i najbrži način
slanja brzojava!

BRZOJAVI

Živite u inozemstvu, a želite poslati brzojav rodbini ili prijateljima u Hrvatskoj?

Pošaljite brzojav internetom, bez dodatnih troškova, a Hrvatska pošta isporučit će ga za vas krajnjem primatelju bilo gdje u RH!

Uz brzojav možete iz naše široke ponude prigodnih darova odabrati i poslati onaj koji odgovara vašoj poruci.

Za sve dodatne informacije posjetite: **www.posta.hr** i pošaljite svoj brzojav!

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr
Puna života
Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.
PHOTO BY IVO BIOČINA
HRVATSKA

